

Број 38

Година IV

Фебруар 2017.

КЊИЖЕВНИ ЧАСОПИС



Излази месечно
Глушци

Главни и одговорни уредник
Анђелко Заблаћански

Уредништво
Енеа Хотић
Сања Живковић
Јелена Глишић

Сарадници чланови колегијума
Проф. др Љубица Несторов
Проф. др Слађана Миленковић
Споменка Денда Хамовић
Марко Јуришић

Технички уредник
Анђелко Заблаћански

Лектура
Јелена Глишић

Коректура
Споменка Денда Хамовић
Јелена Глишић

Контакт
+381649803118
sustinapoetike@hotmail.com

Издавач
Анђелко Заблаћански
Глушци

Први број је објављен 23. новембра 2013. године

Часопис је покренуо
Анђелко Заблаћански

Излази месечно

Народна библиотека Србије ISSN 2334-9417 COBISS.SR-ID 204386828 Суштина поезике, електронски часопис (2013)

Интернет адреса
www.knjizevnicasopis.com

Број 38 - Суштина поетике

Књижевни часопис

Фебруар 2017
Глушци

Реална је идеја, суштина ствари,
а не изглед.

Константин Бранкуши

*На насловној страни
Сава Шумановић „Шидска црква“*

Садржај

Уместо уводне речи	11
МОГЛО ЈЕ ТАКО	11
Заборављени песници Милета Јакшић.....	12
ЖИВОТОПИС.....	12
НА ХРАСТУ ЋУТЕ	14
ПЕСНИК И ПЕСМА.....	15
СТВАРИ КОЈЕ СУ ПРОШЛЕ.....	16
ЛЕТЊА НОЋ.....	17
МАРИЈИН ВЕО.....	18
ТИХО ЈЕ... КАПЉЕ	18
Стихови од болног чуда Чедомир Јаничић.....	19
СИЈЕСТА.....	19
ЗИНУХ ОД БОЛНОГ ЧУДА	20
ЈЕСЕН	21
ДА ЛИ САМ ВЕЋ БИО ТУ	22
О ПЕСНИКУ	22
Обећање стихом Ирена Бодић	23
МОЛИТВА ТЕЛА	23
ДВЕ СВЕТЛОСТИ.....	23
ОБЕЋАЊЕ	24
ЖЕНА	24
СУША	25
О ПЕСНИКИЊИ.....	26
Књижевност на дијалекту Душан Ђорђевић	27
ЖИВА У ГРОБ НЕСАМ МОГЛА	27
О ПИСЦУ	29
Песници јуниори Андријана Долаш.....	30
ИМАЈ ВРЕМЕНА ЗА ИГРУ – ТО ЈЕ ТАЈНА МЛАДОСТИ.....	30
КАД СЕ МИСЛИМА У ДЕТИЊСТВО ВРАТИМ.....	31
У НЕКЕ НОВЕ ПРЕДЕЛЕ	31

ЈЕСЕЊА НОЋ	32
О МЛАДОЈ ПЕСНИКИЊИ.....	32
Тренутак у вечности Бобан Миленковић.....	33
О ПИСЦУ	39
Поезија наших дана	40
ОПСТАНАК.....	40
КОСОВСКИ БОЖУРИ.....	40
ТИ СИ СВЕ ЗНАО	42
ПРЕД БУРОМ ЖИВОТА	43
О, ПРОКЛЕТ ДА СИ.....	44
МИ.....	45
НАРАНЦАСТА ПЈЕСМА	46
ПАХУЉИЦА.....	47
ЗА КОРАКОМ ТВОЈИМ.....	47
МОЛИМ.....	49
ПОЛЕН ВРЕМЕНА.....	50
* * *	51
Крадљивац мита Саша Скалушевић Скала.....	52
ЦРВЕНИ ПЕВАЦ ЛЕТИ КА ПАЊУ.....	52
КРАДЉИВАЦ МИТА	52
СТАТИСТИКА ЗЛА.....	53
МРАВИ	54
АРХЕ.....	55
О ПЕСНИКУ	55
Завичајне приче Мирослав Мишо Бакрач.....	56
ПРИЧЕ ЂЕДА АНТА	56
МАРИФЕТЛУЦИ.....	56
НЕВОЉА	58
НЕ ПИТАЈ...	59
МОЈЕ СРЦЕ ЈЕ ВЕЋ СТИГЛО ГОРЕ	60
О ПИСЦУ	61
Прва шанса Сања Красић.....	62
ПОСТОЈИМ.....	62
МИР.....	62

ХВАЛА	63
СУДБИНА	63
НАДА	64
О ПЕСНИКИЊИ	65
Пламен Сунчица Радуловић Торбица	66
О СПИСАТЕЉИЦИ	71
Четири песме Радослав Вучковић	72
НАШИ ДЕДОВИ	72
ОЦУ	73
СЕЋАЊЕ НА МАЈКУ	73
БРАТУ	74
О ПЕСНИКУ	74
Лични став Душан Милијић	75
КО БИ УБИО ГОСПОДИНА ФРОЈДА	75
О ПИСЦУ	78
О младима је реч	79
СЛУЧАЈНИ УСПЕХ	79
Афоризми Абдурахман Халиловић Ахил	87
Приче за децу Светлана Митић	89
ЖУТО ПАЧЕ	89
РАЦКО И ЈОЦКО	91
О СПИСАТЕЉИЦИ	93
Смрт или како ко доживи Јелена Поповић	94
О СПИСАТЕЉИЦИ	98
Три песме Марија Мојсиловић	99
СПАЉЕН ДАН	99
(НЕ)СРЕЋА	99
БОЈЕ СНОВА	100
О ПЕСНИКИЊИ	100
Поетски времеплов	101
Вислава Шимборска	101
Мира Алечковић	102
Алекса Шантић	103
Жак Превер	104

Вељко Петровић.....	104
Борис Пастернак	105
Александар Сергејевич Пушкин.....	106
Десанка Максимовић.....	107
Бранко Миљковић.....	108
Александар Тишма	108
Ђозеф Кардучи	109
Хајнрих Хајне.....	110
Јован Дучић	111
Данило Киш.....	112
Џон Китс	113
Виктор Иго	113
Мома Димић.....	114
Портрет љубави Сенада Мешковић	115
О СПИСАТЕЉИЦИ.....	120
Прича из заумља Ђорђе Максимовић	121
ЗАВЕШТАЊЕ БИЈЕЛЕ ДУШЕ.....	121
О ПИСЦУ	124
Реч у песми Санда Ристић Стојановић.....	125
ВАЖНОСТ	125
СУБЈЕКТИВНОСТ	125
ОБРТ	126
ОБРТ II.....	126
ДЕТАЉИ	127
О ПЕСНИКИЊИ.....	128
(Не)везане мисли Ненад Живковић	129
О ПИСЦУ	131
Ако ме потражиш Миле Лисица	132
ДАЉИНЕ	132
КАПУТ.....	133
АКО МЕ ЈЕДНОМ ПОТРАЖИШ	134
НЕЖНИЈЕ.....	134
НЕ ПИТАЈ	135
О ПЕСНИКУ	136

Самица Драган Нешић.....	137
О ПИСЦУ	141
Записи с дна Дијана Тошић.....	142
БУЂЕЊЕ.....	142
БЕЗНАЂЕ	143
ПАКЛЕНИ РАЈ	144
О СПИСАТЕЉИЦИ.....	146
Поезија љубави Ђура Шефер Сремац	147
ОЧИ МОЈЕ ДРАГЕ	147
ШКОЉКА ЉУБАВИ.....	148
МАКОВИ И БУЛКЕ	148
МЕЂУ ДИНАМА СТРАСТИ.....	149
О ПЕСНИКУ	151
Путовање кроз време Миљан Кујача.....	152
ГРЧКИ МОТИВИ	152
О ПИСЦУ	161
Књижевна студија.....	162
ДИОНИЗИЈСКО И АПОЛОНИЈСКО У САВРЕМЕНОЈ СРПСКОЈ ПОЕЗИЈИ	162
ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ	172
Младост пише поезију Марта Кнежевић	174
ИСПРАЋАЈ	174
ОТКИНУТИ	175
СИРОМАШТВО	175
СНИВА	176
ГЛАСИЋ.....	176
ПЛУТАЈУЋИ СКЕЛЕТИ	177
О ПЕСНИКИЊИ.....	177
Критика.....	178
<i>ЛУ – ПРИЧА О СЛОБОДНОЈ ЖЕНИ</i> ФРАНСОАЗ ЖИРО.....	178
Три сонета Милена Ћировић	181
ОЖИВЉАВАЊЕ.....	181
СЛАБОСТ ДУШЕ.....	182
УМИРУЋИ ПЕСНИК.....	182
О ПЕСНИКИЊИ.....	183

Деца пишу поезију.....	184
СУНЦЕ.....	184
ЦВЕТ.....	184
ЛАВ.....	185
ЦРВЕНО.....	185
ЛАВ.....	185
СИВА.....	186
СУНЦЕ.....	186
Епиграми Даница Машић.....	187
О СПИСАТЕЉИЦИ.....	189
Одломци које памтим.....	190
<i>ДЕРВИШ И СМРТ</i> МЕША СЕЛИМОВИЋ.....	190
УНА МОМО КАПОР.....	191
Енеини дамари.....	192
КО КАЖЕ ДА НА ДЈАНУ ДУШЕ НЕМА.....	192

Уместо уводне речи

МОГЛО ЈЕ ТАКО

Ленки Дунђерски

Шта траже твоје незреле године
На прагу моје куће од успомена
Кад су моје ноћи све без месечине –
Ти ни себи јасна тако занесена

Кад закуцаш смем ли – отворити врата
Не од страха за ме јер га нема више
Већ да ћу разбићу снове ти од злата
Илузију само што занос избрише

Зашкрипаше двери, стојиш испред мене
Како да удахнем ваздух што нас дели
Мисли виде дете – срце обрис жене
Напред или назад – шта је корак смели

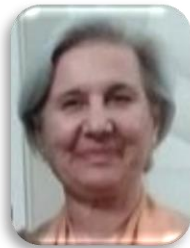
Заустих реч мудру, али већ те љубим
Жена си – осете немирни ми прсти
Док мислима себи кô злочинцу судим
Пред ђаволом страст се у бестиду крсти

Испијаш ме жедна – сан се с јавом бори
Руке су ми пуне забрањеног воћа
Бујају већ давно усахли извори
На твојим недрима умире самоћа

Грех је сва похота у теби, у мени
Или да те пустим жудна да изгориш
Не знам – али грлим жуд у младој жени –
И што пољуб грех је кад безумно волиш

Анђелко Заблаћански

Заборањени песници | Милета Јакшић



Приредила: Споменка Денда Хамовић

ЖИВОТОПИС



Милета Јакшић је рођен 29. марта 1863. године у Српској Црњи. Потиче из свештеничке породице. Основну школу је завршио у родном месту и наставља школовање у Новом Саду, у Великој српској гимназији (1880-1889). Осми разред и матуру завршава школске 1888/89. у Осијеку. Следеће године уписује Богословију у Карловцима и завршава је 1893. У том периоду је био председник књижевног друштва *Слога*. После завршене Богословије уписује се на Филозофски факултет у Бечу али га убрзо напушта из материјалних разлога. Ради као наставник Монашке школе у Хопову (1896-1899) где предаје српски језик, историју и хомеолитику. Кад је укинута Монашка школа враћа се у родно место (1899-1901), и тражећи ново запослење одлази у Темишвар на дужност конзисторијалног подбележника (1901-1903), а 1904. се

враћа у Српску Црњу и прима парохију преминулог оца, и ту остаје до 1920.

За време балканских ратова скупљао је прилоге за српски и црногорски Црвени крст, и због тога је 1915. осуђен на петнаест дана затвора. После рата 1919. напушта свештенички позив и одлази у Нови Сад где ради као библиотекар *Матице српске*, а почетком 1922. одлази у Београд и ради као секретар Министарства социјалне политике.

Своје прве песме објављује 1884. у *Невену* и *Јавору* под псеудонимом Ленскиј. Писао је и приче, приповетке (прву збирку прича објављује 1900. у Мостару, а у архиви *Матице српске* је његов аутобиографски *Роман усамљеног младића* и драма *Урок*. Међу значајнијим делима су му: *Песме*, *Дечија збирка песама и прозе* (Београд, 1922), *Сунчаница* (Београд, 1929), *Легенде и приче за одрасле* (Београд, 1931), *Мирна времена* (Београд, 1935), *Деоба врлика* (Нови Сад), *Свети апостол Павле, живот му и рад* (Нови Сад), *Велика тишина* (збирка од двадесет две приповетке).

Стваралаштво Милете Јакшића је запостављено у формули српске модерне иако су о њему писали и вредновали га признати књижевници и критичари: Јован Дучић, Исидора Секулић, Алекса Шантић, Милан Кашанин, Марко Цар, Милорад Митровић, Драгутин Илић, Бранко Лазовић, Богдан Поповић, а Јован Скерлић га је уз Вељка Петровића сматрао најбољим песником старе Војводине. На његово стваралаштво су утицали Војислав Илић и Јован Јовановић Змај, а по емотивном набоју је близак Владиславу Петковићу Дису и Сими Пандуровићу, али је задржао свој лични печат. Својом поезијом је газио међе и сигурно припада Друштву бесмртних песника, а по свом унутарњем животу могао је да се пореди и са много већим песницим од себе. Његово касније стваралаштво има опште одреднице поезике симболизма.

Прва збирка *Песме* (1899) која излази у Кикинди доживела је исхитрену критику Љубомира Недића чији конзервативизам није препознао најтананије пулсирање уметничких дамара који су уткани у кохерентност његових песама грађених топлином с универзалном поруком љубави. Осетљив какав је био, после овакве критике је дуго паузирао са писањем не прихватајући чињеницу да је и лоша критика боља од равнодушности и прећуткивања.

Сарађивао је у књижевним часописима *Невен* (1884-1887), *Јавор* (1891-1893), *Стражилово* (1892-1894), *Отаџбина* (1892), *Босанска вила* (1892-1895, 1910-1911, 1914), *Дело* (1894), *Женски свет* (1894), *Бранково коло* (1895-1899, 1903, 1906-1909, 1914). Уредио је књиге: *Дечија збирка*, Јован Јовановић Змај (Нови Сад, 1929) и *Дечија збирка песама*, Војислав Илић (Нови Сад, 1929).

Пензионисан је 1923. на сопствени захтев. Боловао је од шећерне болести и живео далеко од очију јавности. У Београду остаје до смрти 08. новембра 1935. године. Сахрањен је на Новом гробљу поред стрица Ђуре Јакшића, а 1970. је на родној кући у Српској Црњи постављена спомен плоча.



НА ХРАСТУ ЋУТЕ

На храсту ћуте гранчице голе
Кад који листак на земљу пане,
Ћуте – као да ништа не боле
Умрле наде, не боле ране:

Тако је судба лист покидала
С дрвета мога леденом руком
Ал' душа ипак није одала
Свој бол ни сузом нити јауком.

ПЕСНИК И ПЕСМА

Не копкај силом пером по срцу!
Немаш ли цвета, није му време –
Храни заметак брижно у груд'ма
К'о добра земља пшенично семе.
Ако је твој Бог хтео да будеш
Земаљски цветник рајских цветова,
Унео ти је небеску прегршт
У врело срце пре свих векова!
Треба л' да рађаш зашто се бринеш?
Он ће послати Духа с далека,
Да цвет потера... Травка не ниче
У зимње време, већ сунце чека.
Па кад врх тебе Геније слети,
И златним крилом крај тебе дуне,
И положи ти чаробну руку
На пуно срце и груди пуне –
Пула ће пући!...
Не копкај, чекај! Немирно дете
У пупи цветне лиске размеће:
Па ено цветак у врту куња –
Лептир га неће, – Пчела га неће!

*Антологија новије српске лирике - Богдан
Поповић*



СТВАРИ КОЈЕ СУ ПРОШЛЕ

Ствари које су прошле, где су оне?
Скривено од нас у даљине сиве.
Све што је било добро, лепо, мило –
Ствари које су прошле да л' још живе?

Да ли нам прошлост даје знаке живота
Кад из давнине драга слика њена
Сине кадикад у дубокој ноћи
У сну, – у трагу наших успомена?

Можда у свету негде, непозната
Изван живота има област нека
Круг, у ком траје оно што је било
С прошлошћу нашом која нас чека?...

Ствари које су прошле, где су оне?
Ако су живе, ако их још има
Видећемо их кад прођемо и ми,
Када будемо једном дошли к њима.

*Антологија српског песништва – Миодраг
Павловић*

*Антологија српске песимистичке поезије
АНЂЕО ТУГЕ – Димитрије Јовановић*



ЛЕТЊА НОЋ

Откуд долазиш, разблудна ноћи,
Те влагом мире твоје тамне власи?
Да ли из хладних струја океана,
Где си пламен летњег дана
Провела на груди
Воденог духа? –
И сад се дижеш... у твојој коси
Горе корали, сија се бисерје;
Ризе су твоје обливане
Светлошћу благом, и дахом морске траве
И груди мирисаве
Росне и меке
К'о лабудово паперје...
Заштитнице добра!
Љубавник се теби клања,
А ти га благосиљаш
Сањива, уморна од миловања...
Ноћи! Не тони скоро у морске струје:
Јер ја љубим
Под твојим окриљем благим.
Злато ми спава на руци,
Драга ми спава, склопила је очи...
Продужи власт, ноћи чаробна. –
Ах, скоро ће зора доћи
Већ дишу јутарњи лахори
И ја нећу моћи
Поцрпсти богатство сласти
Којим су препуњене
Усне и груди њене.

*Антологија новије српске лирике - Богдан
Поповић*

МАРИЈИН ВЕО

Пре но што ће је скрити
Небеске дубине, сјајни облаци,
Као последњи поздрав земљи
Она свој вео девичански баци...

Четири ветра дохватише
Свилено ткање беље од снега, –
Сваки је за се хтео
Драгоцени њен вео, –
И, бијући се, поцепаше га
У кончиће и влакна,
Па у бурноме лету
Расуше га по свету.

И сад, у благе јесење дане
Кад ћуте поља, њиве узоране,
На тихом сунцу када шума руди, –
Та по ваздуху свила бела, снежна
Што тајанствено лута, блуди
Ко ваздух лака, нежна
Као да је рука неземаљска прела:
То су остаци Маријина вела.



ТИХО ЈЕ... КАПЉЕ

Тихо је... капље са дрвећа нага,
Јесења магла у гори се бели,
Плод се открива из гола шипрага
Румен и мио – ал' ме не весели:

Мени је жао што лист доле пада
И што се грмен више не зелени –
Како је често слађа била нада
Нег плодови њени!

Стихови од болног чуда | Чедомир Јаничић

СИЈЕСТА

Мали капуцинери
равнодушно зеваху у прашини.
Бејаше велика жега.
Мирис моторног уља,
мушког зноја и трулог воћа
испараваше у жућкастој
измаглици врелог поднева.

Неког су страховито мучили
тамо доле, у шупи старог Васкеса.
Крици су попуштали пред музиком с
транзистора. Крупне муве
онесвешћено су падале на
столове у кантини.

У луку је баш тада пристајао
Генерал Моралес. Светло је чудно
падало на његову претећу сиву
белину. Личио је на голо мушко тело,
неког вежбача који је случајно
набасао на леш предивне девојке
лоше сакривен у бочној улицици,
иза две или три олупане
канте за смеће.



ЗИНУХ ОД БОЛНОГ ЧУДА

Пресече ме бол, заборав ми
заувек паде с очију.

Слушам оно што
не желим, оно што ме
не теши...
Без страха сам лакши,
али имам мање наде.

Плачу јорговани,
отимачи ме засмејавају...

Јулско подне без ветра
полегло од крупне жеге,
оне са врућим плачним лицем,
као да се сада родило.

Хтео сам још нешто да кажем.
Празан папир чекаће стрпљиво,
нема потребе да нешто збрзам.

Још сам врућ.
Мртво цвеће гуши све у малој соби.
Оно што су
убрали за мене,
спојили две
цветне смрти.
Љиљани и трње
заједно спавају.

Звижде стари возови...

Зинух од болног чуда.

ЈЕСЕН

Обрисах сузе и погледах у мутно небо.
Тамо је прљава пена од милион тона.

Поднебесни духови претворени
У кишу која тек што није.

Услужни суви ветрић раскопчава
Оковратник и пакосно дува
У моје тело.

Морске змије, оне које су
Удавиле Лаокоона и његове синове,
Намах се претварају у покисле улице.

Све, баш све, прска модром наранџом
Поподневног светла.

Тужне вести путују
Саме, стога бивају још тужније...



ДА ЛИ САМ ВЕЋ БИО ТУ

Реци ми, заборавио сам.
Знам да сам говорио и смејао се,
друге наводио да понављају моје речи,
сведочио пред новим људима о свему изнова,
у пијаном весељу знам да сам и додавао, али ко то не
ради,
ти си ме само тужно гледала, као сада, као увек,
мада си, ако твоја потврда води другом циљу,
опрезно нешто изговорила али само мени,
нисам сигуран шта си ми рекла,
реци ми слободно, молим те,
реци, заборавио сам...



О ПЕСНИКУ



Чедомир Јаничић

Рођен је 1967. године у Задру.
Основну и средњу школу завршио је у
Сомбору. На Филозофском факултету
у Београду дипломирао је историју
уметности. Објављује прозу и поезију
у периодици, зборницима и онлајн
порталима. Објавио је е-књигу прича
Et in Arcadia Ego, у издању Media Art
Content, Ltd Нови Сад, 2014. године.
Кустос је Градског музеја у Сомбору.

Живи и ради у Сомбору.

Обећање стихом | Ирена Бодић

МОЛИТВА ТЕЛА

Као мост извијено
Стаклено тело
Моли
Освит жеља
Чека
Див чаробњак –
Нежни певач
Да пробуди руком
Прстом
Брану сруши
Да зајечи
Сваким луком
Бујица да такне
Неукроћену реку
Под мостом.



ДВЕ СВЕТОСТИ

Да се две светлости
У једну искру слију

Из жаришта звезда
Махнито те грабим

Да од тебе створим
Нешто слично себи

Да од себе створим
Нешто слично теби

Нека се две светлости
У једну искру слију

ОБЕЋАЊЕ

Под белим њебетом
Бескрај пуца
Стишана је врева у
Кући у
Кошници.
Снегом
Измивено
Безбојно срце куца.
За пролећем,
Зеленом чежњом.
Летом,
До гуше густим соком
Наливеном,
Ватрама,
Небесно, црвеним,
Јесењим.

ЖЕНА

Додирни јој
Дланом чело
Прстима лице
Образе
Усне
Образе поново
Браду
Кажипрстом клизни
Низ кривину врата
До груди
Измисли слово ново
Палцем такни
Бакарне брадавице
Топле
Није то кип
Већ тело жене

СУША

Попила је суша
Један читав век

Човече
Утиснуо си палцем
У тело
Реч
Тамо негде
Или нигде
Утапкао
Читаву једну мене.
Још није крај.

Има бљесак
Има сјај
Нећеш их никад наћи
Никад сасвим.
Реч коју сам скрила
И онај део мене
Што пева са
Небом и земљом
Лишћем и корењем
Бубама и птицама
Облацима и звездама.

Не дам више
Да одћутиш
Равницу
Спарину
Припеку
Ветрове
Развигоре

Ујед северца
Кап на усни
Од пахуље отопљене.
Да одћутиш
И ногом станеш
На напуклине душе
И празнине
Видне и невидне
У мом оку



О ПЕСНИКИЊИ



Ирена Бодић

Рођена је 8. јуна 1959. године у Тителу, или, како она воли да каже – на салашу поред Тисе испод *Тителског брега*. Њен отац се, трбухом за крухом, као шесто дете у својој породици, често селио, али се скрасио у Зрењанину где је Ирена завршила основну и средњу школу.

Књижевност и сликарство воли од како зна за себе, а такође и слика и пише поезију од ране младости. Но, како живот не бира где ће духовност да станује, а Ирена Бодић живећи у малим срединама где су песници и сликари, у најбољем случају, чудни људи, она своју пасију скрива од околине, па чак и од најближих. Тек са појавом интернета и друштвених мрежа, осмелила се да своју поетику подели са другима

Живи у Жабљу као домаћица, али све смелије своје снове претаче у стихове искрене до бола и слике равнице.

Књижевност на дијалекту | Душан Ђорђевић

ЖИВА У ГРОБ НЕСАМ МОГЛА

(одломак)

Е, татко мој... Оштрила сам му нож за под гушу...

— Нане, ти плачеш? Добро ли си? – Слуза љкодушница, сине, одушак је голем. Зла рана љко зараснује, а зла лакрдија тешко. Ал' не брини, искајала се нане за два живота.

— Коцке доста ли су? Ако не можеш, да прекинемо сас правење слатко.

— Не, тој никако! Слатко мора да се заврши, а уз работу и лаф да се чини.

— Ти најбоље знаш.

— Жане, унуче бабино, да знајеш како Бог уреди работу. Како дође богаство, такој и отиде. Наместише му кљусе на тате, мачке на две ноге – београдски министри. За једно зрнце пшеницу уфати се у кљусе. Апаши, лифтогузи, муфљузи, изнесоше све на добош. Оштетија државу! Море, а штета куде министри у џепови!

Због народ газда Глигор морâ да плати рачун. А он расипа се од трчање за тј народ. Десет медаље да му даде малка је, толко је заслужија. Напуни џепови на сви: председника на општину, главнога управника за школу, начелника на пандури и кога ти све не. Къд стана лошо, никој га неје познаваја. Бегав како попарени, како да је чума куде нас. Мама кршеше руке, преполови се, нема гу ништа. Остана од њум само једно болно кукање и тихо редење:

— На сви катили да даде Бог црн барјак на куће. Да утулив, запусив, нерезина да су!

Тате не мога да издржи, срце му препуче. Паде на сред авлију. Последња му жеља беше да ме види.

— Данче, сине, дај на тате руку. Још јемпут да те помилујем. Много те тате воли, затој опрости! Голем гре направи. Бог нека ми суди. Удари ме нешто како сас мокру чарапу по главу, па однезнаја. Зет, ех зет! Какъв зет? За мене не га је имало. Једва те дочека на свет. Из руке те не испушта. Само целивање у обрашчики, а они румени, округли, ћулумчики... Пуцка сас шићер не ги је равна. Целивам, топим се, слузе врнев, како низ канату течив од радос, од голем радос што ће се, кџд дође време, претвори у голем болес, болес што ме зафати и од кој нема лек. У душу је тој! Какъв зет, Дане?

Зар би могаја да слушам Цигани куде свирив кџд те изводи Мане, на брата ми Симона најмалечко дете? Слузе сам истрошија кад си се родила. Зурла, грнета, кџд заплачев што напушташ кућу куде си се родила... Леле! Готов би бија! Сарану би од свадбу направија. Затој несам могаја да помислим на Јована. Учитељ је, служба куде каже држава, а ти далеко од мене. На министра сина сам увртеја у главу само да би ти Јована ишчукаја из њум. А да си и прекопут, само да се пређе сокак, у другу кућу, не би могја да поднесем. Болес је тој... Голем болес!

Дане, трендафилче татино, одувек си на тате била све: и син и ћерка, и дирек и подупирач. Цело богатство не вредеше колко једна твоја смешка. Мислешем овакој: Само оно да фираје, листа и раскрупни се. Да могу под старос да имам ладовину, кривак на кој ће се ослоним. Проклете паре, дубле, куће, имања! Све тој за рад тебе стекна. Ја и ти да уживамо... Боже, слушаш ли? Може ли нешто такој? Не може! Знаш Ти како треба сас овија како мене. Кольц, па у караказан. Готово је, Дане. Мој болес у црну земљу, твој живот на бело видело. Само једно те молим, чедо: Праштај! Праштај...

— Праштам, тате...

Слузе течив низ образи:

— Само се ти оправи, све ће бидне како пре.

— Како пре, Данче, како пре... никад.

Тој рече и испушти душу на моје руке. Што сам тъг плакала. Небо и земља, гора и вода, све се потресе, све жалеше. Слунце је пржило земљу кџ запуца из ведро небо. Док деда Стеван држаше опело у цркву, удари гром у ора под кој је бија ископан гроб на тате. Стъмни се сас све стране. Падна киша сас град голем како јајца, какъв Врање неје памтило одамна. Пола куће у доњу малу бев под воду. Тате га саранисмо на Шапраначко гробје, одма до цркву. Жив стра не изеде док по трипут фрљисмо земљу у рупу. Од големаши никој не дође. Само наши стари комшије, сиромаси како и ми што бемо и пѧ биднасмо.

Не прођоше ни три месеца, мама не издржа. Пред гасење лампу, викна ме и шьпна једва:

— Овчарски стап замочаше. Арам да ги је! Ти, ћерко, ће дочекаш да се проветри Врање од њини пувежи.

Легна и умре у сьн.



О ПИСЦУ



Душан Ђорђевић

Рођен је 1955. године у Врању. Ради као новинар.

Објавио је десетак књига: четири романа, четири збирке афоризама и неколико књига новинарских прича и драма.

Заступљен у више антологија афоризама (светским, балканским и српским), као и у више антологија прича.

Награђиван за афоризме и приче. Превођен на енглески, немачки и македонски језик.

Живи и ствара у Врању.

Песници јуниори | Андријана Долаш

ИМАЈ ВРЕМЕНА ЗА ИГРУ – ТО ЈЕ ТАЈНА МЛАДОСТИ

Открићу вам тајну сад
како вечно бити млад.

Прескочићу тунеле и мора
и гледати како свиће зора.
Свиће зора, ох то је лепота.
Показаћу сврху мог живота.

Прошетаћу кроз улице празне
ту сам некад играла игре разне.
Играла сам неку игру дечју
и желела младост дугу, вечну.

Избацићу рачунаре и направе разне
јер они су без љубави душе су им празне.
Избацићу све игрице, мада ме привлаче,
засијаће младост моја и од Сунца јаче.

Не жури се да одрастеш
поиграј се са мном сад
ако хоћеш да будеш
дуго, дуго млад.



КАД СЕ МИСЛИМА У ДЕТИЊСТВО ВРАТИМ

Једном када остарим и када мислима вратим
детињства мога све безбрижне дане
пролетеће људи и успомене драге
све оне лепе речи у срцу узидане.

Памтићу најлепше осмехе детињства мог
сакрићу их у најскривеније пределе моје душе
и чувати их да ми се нађу у тренуцима туге
када ме живот и године по своме избрусе.

Када ми власи косе побеле и оживи сећање
шетајући обасјаним улицама мога града
вратиће се душа моја у пролеће
да у моме срцу вечна радост влада.



У НЕКЕ НОВЕ ПРЕДЕЛЕ

Иза мене су остале мирисне ливаде,
остала су Златиборска неба звездана,
набујали потоци, храстови високи.
А у грудима душа преплављена чежњама.

Хрлили су моји кораци ка некој новој стази,
лутајући у неке нове пределе
где се не осећа радост зоре
када се зраци сунца од ноћи деле.

Као да Сунца нема над туђим небом,
душа ми мрачним стазама лута.
Сви дани проведени у туђини,
само су морем туге обасута.

ЈЕСЕЊА НОЋ

Пролази још једна јесења ноћ,
ослушкујем хладан ветар бије
и дрвеће што се на ветру љуља
чини ми се како сузе лије.

У замаху ветра,
дрво као да молитву казује,
јауци све гласнији и јачи:
"Молим те ветре стани
мени моје лишће значи".

С тугом у очима гледам
голе гране и јесен голу.
Опало жуто лишће
пркоси моме болу.



О МЛАДОЈ ПЕСНИКИЊИ



Андријана Долаш

Рођена је 25. јула 2000. године. Похађа II разред гимназије *Лаза Костић* у Новом Саду. Поезију пише од најранијег детињства и има објављену збирку песама *Сећање* (2013). Члан је књижевног клуба *Душко Трифуновић* у Кикинди. Добитница је многих књижевних награда на међународним и домаћим конкурсима.

Живи у Новом Саду.

Тренутак у вечности | Бобан Миленковић

Ледено је и хладно ове зиме у Трнову. Хладан ветар својим хуком струји ходницима царског дома моћних Асена, тражећи дах своје сестре, смрти. Смрти која својом хладноћом омаљује старо или болесно тело човека, пустињака у свету људи.

Човек се рађа и умире као човек али ретко ко од рода човековог проживи тај трептај између тих на први поглед неизменљивих крајности, рађања и смрти, као човек. То је због царства људи које жели и хоће да се храни и господари човеком. Људи не умиру јер они немају лице ни име, али зато умире човек слободан и способан да буде оно што му име значи – чело-в(ј)ек = онај који гледа у вечност или што би у вечности силни Византинци рекли ан – тропос – онај који гледа у висину, у небо.

Уништити човека, то је императив царства људи! Један од таквих ретких човека лежао је у својој постељи будан и бодар као и увек да у дубини ноћи одговори на позив клепаала и корак неуморних Боготражитеља, који у тмини људи траже Онога који је Једини прави Човек, Богочовека Христа. Његов лик они собом сликају по вољи Оца силом Духа Светога у овом свету. Он им је лучезарно сунце (а не свећа), у коме проналазе себе као човека. Знао је то и својим животом, по дару тог Богочовека, Савршеног Сина Божијег и Савршеног Сина Човечијег, несливеног и нераздељивог и посведочио као тачно овај човек на асури у обичној монашкој мантији са искрзаном расом, први архиепископ српски, Сава.

Ко би у њега гледао очима људи не би могао чудом да се начуди ни соби ни човеку у њој. Мала, са дрвеним трonoшцем, без огњишта, са малом клупицом за узглавље

наместо јастука, али са великим сталком за иконе. Клинови сталка, забијени у креч између камења зида, више личе на корење из кога израста сталак са Иконом која као да је жива. Бљешти живот из Ње, сјајне и величанствене, а опет смерне и тихе, и то се огледа у свему. Кандило испред ње као да гори њеном вољом, а не силом природних закона. Ветар, када се ње дотакне, устукне се и повије у себе своју хладноћу јер где год да крене у овој соби наиће на skut њене хаљине.

Хладноћа ветра овде не господари већ се мења, преображава у тиху светлост којом он одаје поштовање Оној Која је изнад Херувима и Серафима, Игуманији Свете Горе. Клања се пред Пресветом, Пречистом, Преблагословеном, Славном Владичицом и Увек Дјевом Маријом, Богородицом. Јер, на икони је Она изображена, Царица неба, руком Св. Луке насликана и окићена уздарјем Св. Јована Дамаскина. Принео јој је сведок Сина Њеног руку од сребра јер му је Она измолила од свога Сина руку од крви и мяса када су заједно у погибао марширали безбожни калиф и безумни цар. Од тада је та икона, Тројеручица. У њеном присуству преклапају се две стварности: човек и царство људи.

Човек, Сава, који лежи на асури ништа мање није чудан за поглед људи. Он, Архиепископ, први до Краља или Цара. Први у свом роду са тим звањем. Човек који је од голобрадог младића узрастао у човека који држи конце историје у рукама лежи на одру који је ниски под за људе. Није се плашио демона у испосници нити је устукнуо пред Стрезом ни пред „великашима“ Охрида. У Каиру је говорио са Калифом као себи равном, али у пратњи и у дому његовом и најгубавији несрећник од људи могао је да нађе уточиште као човек. Имао је он добре корене и Оце за то којима је следио подражавајући их у свакој жртви за народ Христа ради, Свету и Равноапостолну браћу Кирила и Методија. Писменост, ту Логосну клицу Свете Браће свим словенским народима, коју је понео из очевог дома у Светогорски крш,

украсио је словесношћу и као такву (словесну) повратио је свом народу. Али од све силе власти и части двора, од злата и богатства којим је за друге и ради других располагао, ни трага на Њему. Остала је Словесност, икона Славе Очеве, ради нас рођене по вољи Очевој од Духа Светога и Пресвете Богородице, Богочовек Христос. Сав је Духом Светим Сава обучен у ту Словесност; сав је са Њом и у Њој, попут светих петочисленика Климента, Наума, Горазда, Саве, Ангеларија и оца му по телу Симеона Мироточивог, силног ратника међу људима и истрајног молитвеника у дому Човека, који је пре Саве ушао ту где Човек јесте Човек. Много пута је Словесност дизала Саву на молитву и пут за његов народ. Неретко је на рукама свог срца пред своју Игуманију износио све народне муке и заблуде, а народ је тврдоврат и јогунаст, попут Израилља у пустињи са државом без Бога, војском без Бога, просветом без Бога, писменошћу без словесности...

Кидао је Сава, својим примером, царство људи учећи човека да не убија земљу својим немаром, нерадом и грамзљивошћу. Да ливаде не претвара у пустаре и колевке у гробове јер природа око нас носи наш лик који је створен по лику Распетог на Крсту. Показао је Сава да није отишао из двора ради још веће славе међу људима или зато што их мрзи, већ да би се све преобразило, осмислило на такав начин да свако од људи буде човек слободан. Да воле људи једни друге као, по дару непоновљиви, човек истог таквог човека поред себе, јер смо орођени међусобно Ликом, Телом и Крвљу Распетог на Крсту.

Видео је Сава и предивна уздарја која је за такве дарове добијао од Пресвете. Земља се показа као јака и плодна јер је Домаћин државе и сваког дома у њој осећен Крсним знаком. Краљеви и Цареви – Свети Краљеви и Цареви, Ратници – Свети Ратници, Домаћини у пољу и Домаћице у дому – Свети Очеви и Свете мајке, једни без других не могу!

Видео је Сава и претрнуо од ужаса агарјанског оргијања по земљи Србији којом Господ умири крв Нејаког из тужног Породимља које гордост Слуге у сили претвори у Неродимље. Али му руке не клонуше и пораз у победу праметнуше. Са Цветом изниклим на крви Светих Кнежева и ратника додирну агарјанског силника да он зацвокота од силе у коју се обуче дете рођено у тој ноћи на пар корака од њега у изби, на асури којом изби тло под ноге Орхану и прекла Османову лозу.

Као да Аги заборављена свест дошапну: гледај и види зашто у Дечанима стоји Христос Ратник. Ево га Онај Кога су твоји у теби заборавили, диже ово дете. Све оне од којих се плаши авет твоје власти, Он овде изводи теби на мегдан Симеона и Лазара, Страхињу и Милоша, Богдана и Бошка и све друге са њима Домаћине Новог Царства које није само од овога света. Умножили су се они и охиљадиле. Дрхти Ага, Сава не престаје већ сузама Мајке Југовића, Милице, Оливере, Султаније Маре, Мајки знаних и незнаних Предрага и Ненада, опра Коџа Милоша и његову секиру којом Вожду подари Господ славу непролазну у незабораву Царства слободе.

Срце је Сави поскочило од радости кад угледа вашаре и панађуре у земљи Србији без чалме и полумесеца под песмом нових звона, али га погоди секира из Топчидера. Јекну Сава да га чуше Срби са обе стране Дрине и они са Цетиња и они преко у Војводини српској. Најрадосније се проломи јека у Грачаници где Српски војник дође на литургију. Дође, али се одмах врати јер ране које Срби себи задаваху још не зарасташе. Мути се поглед од дима, вриске и вике оруђа и оружја душе и тела пред Кумановом и Овчим Пољем, али Сава не одступа. Пред Скадром пуче колан Мухамедовој кобили и прегази за сва времена Османа. Заигра коло напред Србије, на призренском шадравану под трубом Осветника разгоревајући пламен Дечанских свећа, заигра Полиелеј

дечански. Погну главу пред том ниском Савиних суза Синан-пашина џамија признавши да је од Архангела сачињена. Паде минаре са Љевишке и ућута Хадум – џамију у Граду Јаковљевом.

Не да се хладноћа царства људи па са севера попут кошаве на Саву баца ширину равнице ка албанским планинама. Постадоше планине већи пријатељи од оних однегованих у раскоши којима Вардар постаде препрека. У том вихору, у мењави и хладноћи људских срца када од напора пада и коњ и во, не пада са свог места Сава и брат му Првовенчани Краљ у срцима Срба. И они су као он сада у Трнову чудни цареви без царства, али са Светим Краљем Свети Ратници, у овом свету и опет имају све. Имају све јер су Цареви и Престо Царев, истог Оног Цара пред чијом Мајком стоји Сава.

Вратили су се Мајци вођени руком Сина и нашли уточиште под њеним омофором оставивши скиптар и круну у Призрену у дому чика Симином, Богословији, знајући да ће ту добар род васкрсења родити молитвама Свете Браће. Показа се тада свест Константинова јачом од свести страних латинских краљева у земљи Еладској, јер и она је род са тим сведоцима Христовим. У њу је ушао Сава младић, а изашао је Сава архиепископ. Велика у светости Византија стресла је са себе латинску притворност и превртљивост да би децу своју сачувала.

Невоље не посустају, глад, тифус, острво смрти, плава гробница али Сава не одустаје. Тешке су руке срце је напрегнуто али те руке придржавају и Симеон и Стефан да не падну већ да наставе даље ка циљу. Чупа време и простор од људи и сваког од тих презрених и одбачених поименице дарује ликом човека. Што он више даје више њему Игуманија пружа, јер од Сина то за Саву прима. Откачи се петорога превара, расече Србе на пола. Показаше се пасја Гробља у земљи Његошевој, закука Шумадија на Голом Отоку. Искочи

дроб и нечистоћа у Срба без Цара и царства у оба света. Распет је Сава попут Христа на Крсту али шије ране сузама мајки из Крагујевца. Тражи да споји брата са братом на крушевачком *Слободишту* и Гарачком потоку. Одваја Крст од некрста у Великој Хочи. Хучи и бруји напета крв у жилама његовим, али не падају руке на молитви. Дође у школу они га туку несловесном писменошћу, даје хлеба сељаку он нагони трактор на њега, оде војнику са победом чојства и јунаштва он бира пораз и огрезлост у невиној крви. Пред сваком и у свакој кући пружа руке да загрли и ублажи патњу, а они га распињу. Што га више распињу све им је ближи јер се у томе показа њихова немоћ. Он сам по обрасцу свога господара руке шири и мир дарује.

Стоји и не одступа пред разнетим Мушутитшем, сабира и мије чика Симин гроб код Св. Марка не дајући да пропадне љубав Симинова зарад силе лудости обезбоженог народа. Спалише дом Симин у Призрену тражећи круну сакривену у њему да је униште и не нађоше, праметну се круна Краља у круну Цара Христовог у Нишу. Гледа Сава са Петром Коришу и дреша сапете Архангеле, подупире Љевишку и тврди Дечане са Стефаном. Удомљује расељене Свете Врачеве у дому Спасовом, клекну Сава испред Троједне Пећи иконе Спасове због Книна и Крајине, Бањалучке и Склана и крви у Сребреници у којој се многих ратника угаси част. Гледа Сава даље ка циљу и кроз њега виде све што виде и нађе се слободан од свега у Њему, тј. Царству Христовом.

Бљесну светлост, јекну звоно гласним јецајем од кога претрну Трново због жалости у њему: Умро је Сава! Наслоњен на клупицу од узглавља стоји за људе чудан човек који и телесно мртав, као да је у напону снаге, спреман да похита где га благослов Игуманије упуту. Јечи Трново од жалости али где чуда Србија се потреса у темељу од радости. Као да се утемељи на нечему новом, нечему што тек сада постаде прави темељ на Камену од угла у Срба. Пронесе се

громогласни трептај шапата ћутљивих богоискатеља у Србији о Сави у Трнову: не умро, већ даде нам се Свети Сава. Омофор из његовог кивота по дару Христа Богочовека и молитвама Пресвете покри време и простор у Србији. Пепео Његовог тела се Силом Духа Светога оприсутни у срцу сваког његовог сународника за сва времена и места. Трун пепела запали неугасли пламен из кандила пред Пресветом која својим заступништвом за нас Србе и измоли Светог Саву од свога Сина, по вољи Очевој.

Пламен и данас гори, а Св. Сава, како онда тако и сада, стоји на молитви међ Светом Браћом Сабором Срба Светитеља пред својом Игуманијом приводећи јој са Симеоном и Лазаром нове и нове и увек нове сведоке Христа Васкрслог. Само ту на том месту је Сава, Свети Сава. Он није еколог, књижевник, политичар или филозоф већ само Сведок Христов који штити свој народ за вечност јер тамо је место човеку и свему оном што му је Распети Богочовек подарио.

О ПИСЦУ



Бобан Миленковић, протојереј ставрофор, рођен 02. 11. 1970. у Крушевцу, село Мајдево, завршио Српску Православну Богословију Светог Кирила и Методија у Призрену 1990. године. Од 1997. године је ожењен Марином Милановић и исте године рукоположен и постављен за пароха у Великој Врбници код Крушевца. Године 2001. прелази на место хонорарног наставника у Призренској Богословији, привремено у Нишу.

Дипломирао на Богословском факултету СПЦ у Београду 2007. Од 2008. живи и свештенослужи у Грчкој, на острву Калимос под омофором Митрополита Лероса, Калимоса и Астипалее Господина Пајсија. У фебруару 2016. године је одбранио магистарски рад из Догматике на Теолошком факултету у Солуну, на тему *Боговиђења старозаветних пророка у делу Светог Григорија Паламе*.

Поезија наших дана

ОПСТАНАК

На животну обалу искрцани
док таласи бучни,
по њој запљускивани,
губе снагу,
расипајући се на капљице временског незнања,
ловимо тренутак да се не утопимо
и конкретан траг сопственог бивствовања
што бољи оставимо,
да нас не забораве сасвим, кад остаримо,
и у неповрат одемо, захвални, неуспаничени.

Снежана Марко-Мусинов



КОСОВСКИ БОЖУРИ

У колевци Срба, Косовски Божури,
На телу Христовом,
Крвљу мученика заливени, сузама
Мајки и нејачи окупани,
Вечним блистањем храњени, рукама
Безбожника из срца чупани,
Стално расли никада не прерасли у
Сведочењу Истине, благодати Живота,
Путокази одасвуда видећи у тами издаје,
Кријући се стојите,
Миловани ветром молитве, чешљани буром невере.
Страшни сведоци бесребрени и благе судије
Неискајуће,

Тихи пламенови Духа Светога, страшне очи
Ада пакленог,
Незаборавни дарови опомене и искупљења,
Сведоци агарјанског изопачења,
Латицама Вашим од молитви сатканих, прените
И трените за заблуделих Срба светиње у Вама
Сакривене,
За царски Призрен и свевелике Дечане, сапете
Архангеле и исељене Свете Врачеве, пламено
Мушотиште и тихи Бинач, славну Бањску и
Троједну Пећ икону Спасову!
О Свети Ратници, у незнању људском сакривени,
Објављени цветом Божура,
Цареви, Краљеви, Кнежеви и Деспоти, Витезови и
Домаћини рода Српског, устаните, одбраните!
Научите и просветите оне који кажу да у
Христа верују, а у ствари га не знају.
***Деца ваша у помоћ зову вас,
Прекрасне цветове рајских
Насеља!***

Бобан Миленковић



Надежда Петровић – Косовски божури

ТИ СИ СВЕ ЗНАО

Знао си све,
Осетио трагове туге у коси
Док се иње убада у дно душе,
У извајане громаде снежних фигура,
Грлећи их заведеним
Мрачним ходницима ума.

Знао си све,
Али се ниси хтео одупрети,
Иако те не могу одвести
А носим звезду под пазухом,
Хајде, задени моје име под плаштом
Својих сновиђења,
Јер не могу престати да будем
Оно за шта сам рођена.

Знао си све,
Зато ти хвала за пружену руку,
За спас у тренуцима жала
Долазећег времена,
Надахнута дотичем небо изнад
Могућности да сагледам
Свет мислима без разума,
А ти си све знао.

Кристина Јанковић



ПРЕД БУРОМ ЖИВОТА

Реци пепео
И бићу пепео
Обасут ћутњом
Пред зидом плача
Реци киша насушна
Постаћу цвет неба
На стени живота
Како да одболујем?
Несаломљиви растанак
Када љубав носиш у кућу
Стакленог пужа са именом
И кораком кога не познајем
А брод сам свезао у луку
Пред буром свога живота
Изгубљеног сидра у таласима
Звездама пучине отишлог зрака
У хриди воде непресушне капи
Крика галеба у дубини зоре
Настављам са сунчаним сјајем
У одсјају пепела из невидљивог ока.

Срећко Алексић



О, ПРОКЛЕТ ДА СИ

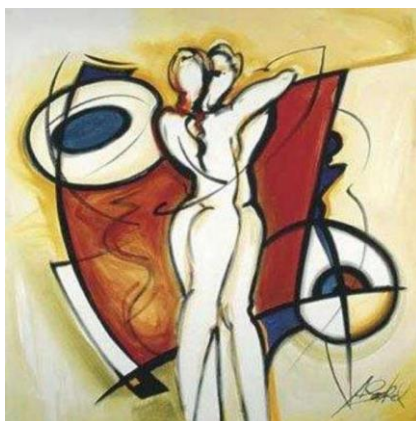
Осмели, проклет да си,
те дивне и топле руке,
бедра моја њима украси.
Чежњи болној прекрати муке.

Крени у напад на моје тело,
педаљ ми сваки запали ватром,
за сву трпњу кроз бутине смело,
јуришај ми утрбом својим атом!

Охрабри тај разум и мисли своје,
на бојиште да крену и изгубе,
предај ми усне за будуће спокоје,
да моје усне твоје обљубе.

О, проклет да си...
Плашиш се ратовања...
Нек су проклети сви они часи,
кад бејаш роб твојих миловања.

Звездана Крстић



Пабло Пикасо

МИ

Ми,
Које неко сад зове песницима
Никад то заправо нисмо.
И увек много слажемо
Говорећи о личној срећи.

Нама се сунце никад не радује
Јер ми не умемо певати.
Метафоре нам вечито под језиком,
Ветрењаче у руци,
А мачеви у глави.

Ми,
Што нас људи зову поетама
(да ли одмила или из сажалења),
Ми се никада не смејемо
Осим себи самима,
Кроз стих.

Ми смо ироничари
И највећи пајаци овог доба
У коме реч имају работи
И у коме више нико не пева,
Ни Орфеј, ни Соломон,
Ни Пиндар, ни Алкеј,
Ни Петрарка, ни Данте,
Ни космос, ни бели врт...
Нико.

Ми смо сад једини
Који запевамо роботима.
Пустисмо глас у понор
Да одзвања
Никоме.

Радојка Бјеливук

НАРАНЦАСТА ПЈЕСМА

Купио ми је Лорку
код уличног продавца књига.
На календару, зимска ноћ
кувала је вино
с мирисом каранфилчића.
У љетним ноћима
остављам балкон отворен,
пуштајући на слободу
обећани мирис наранџе
као балоне хелијума
против заборава,
упражњеног мјеста
које нема ко да замијени
док чекам да дијете у мени
изнова порумени.
Зими, близину одрастања
и бесмисао питања
зашто људи одлазе изненада
лијечим наранџастим словима.
Продавац је гријао
руку о руку трљањем,
приход од Лорке ће замијенити
врелином винске чаше,
претпостављам.
Понекад је једино важно
утоплити душу,
а питања спустити на полицу чекања,
то поуздано знам.

Сања Радуловић

ПАХУЉИЦА

Лебди у мојој соби као сенка на тишину
Све је тихо и празно
Трну јагодице на малим прстима
Моја се пахуљица отопила
Бела јој хаљина
Вири из мог ока
Кô завеса на поломљеном прозору
И чувам је у мислима
На висини Хималаја и Анда
У белини тиролских Алпа
У хладном сунцу њеног срца
Палим хладну ватру
Да се лик њен не отопи
Заувек на мом
Топлом оку...

Олга Манчић Лодика



ЗА КОРАКОМ ТВОЈИМ

Један септембар исписао је милу успомену
У срцу младе жене, жељне искрене љубави:
У даљини, стазом кроз оскудну златну крошњу,
Одлазио је у свом спокоју човјек вољени.

Благ вјетар са мноштвом светих миомириса,
Мијешао се са њеном дугом, плавом косом;
У њој се збила тешка борба мира и немира,
Док је издалека ишла за срећом својом.

Он се није окретао, газећи сигурно напред,
Чак ни удар наивног срца чуо није.
Да ли је толико равнодушношћу заслијепљен
Кад није препознао чудо близине двије?

Њена љепота га је пажљиво испратила,
Гледајући у силуету драгог, молила се за њега.
Ниска бисера на њеном врату је заблистала,
Залепршала тегет хаљина изнад лакованих ципела.

Како је предиван и нестваран био тај тренутак,
Оживио је доба правих љубави и префињене патње.
Његово црно одијело виорећи се кроз ход неспутан,
Одавало је снагу, али срцу томе недостаје топлине.

И, нестао је тако, заувјек хладан и себичан,
Истопио се у романтичном јесењем поподневу.
Она је немоћно изгубила испред себе његов траг,
А као утјеху добила је доживотну успомену.

Шта је младост, шта су зрелије године?
Све је пусто ако срце љубав не живи.
Има ли од ње веће радости и туге жељеније,
Да ли су у њој сви невини или су сви криви?

И, да ли је правда или неправда у сили њеној?
Јер, она често бива неузвраћена или забрањена.
Но, све се на крају покорјева вољи Божијој,
Једино Његова љубав нас никад није напустила.

Миланка Бурић

МОЛИМ

У облаку кишном чувам сунце
У црном перју доброте перце
Знаш да не знам плакати и клети
Знаш Ти да знам само волети.

Тако ја дишем изнад мора злих
Острашћених ратова сурих свих
Смакнуте су главе са стазе живота
А срце не уме кад крв ври: Освета!

Учиш нас Ти да грешно је клети
У крошњу младе брезе се скрити
Треба летети са крилима љубави
Цвеће садити и кад боле гробови.

Све болно што пече истече из зене
Сви путеви тамни, урвине камене
А рањено срце у сјај дуге хоће
И да живот замирише на пролеће.

Молим да пише истину историја
Да расту плодови рајског завичаја
Које мог народа постојање памти
А рат и кости добротом нек освети.

Споменка Денда Хамовић

ПОЛЕН ВРЕМЕНА

Пред замагљеним очима
тетураво плешу
посустали снови
Просипају полен времена
траговима немирних рана

Излизан поглед
губи се у магли расутих мисли

Док вагони туге
клизе усијаним шинама
животне пруге
Од уморних слика и сенки
венац сећања плете
кроз закрпљену ноћ

Трепери стрепња
да цури време
које ми нежност
и мисли слама

Мора да победи вера
у лепоти што траје
срећа се не може продавати
нити да се жање нити да се сади
маскирана тугом
крије се у нади

Виолета Пачевски

разговарамо кратко
као да смо се урамили
у један надасве лош хаику
а роман у себи чувамо

помислих
како би се твој смех
разлагао Двораном огледала
а твоје очи
твоје очи
видео бих
где год да се окренем

волшебни тренутак
опојан као цвет јасмина
одлаже своју коначност
али не задуго

одлазим

Марко Мозетић



Крадљивац мита | Саша Скалушевић Скала

ЦРВЕНИ ПЕВАЦ ЛЕТИ КА ПАЊУ

Сморила су нас сва та очекивања
у данима за које смо мислили да долазе

све то одсуство боје
крпице расуте по поду

одећа и знање
које се костимирало
у прашњаву кост из витрине
и наше досадне родитеље

не знам да ли знаш
како изгледа Влашка мала
и како је некад лако
изгубити се у њој



КРАДЉИВАЦ МИТА

Придижем се као да ћу дохватити небо
на не тако старом пању
ког је истрошила секира
једва одржавам равнотежу
држим тебе у наручију
грабим од облака
крадем од мита
од онога што желимо
да се догоди

СТАТИСТИКА ЗЛА

Питао сам се како то да још
раније нисмо полудели

како смо то себи дозволили

тетурајући се по ивици сечива
ничему се нисмо приклонили

бесни вукови срчу своју пену
јуре за нама црвених очију

гладни јелени оштрих рогова
трче нам у сусрет

од хладноће трну зуби

чеконице су пуне незнања
устајалог људског мириса

у расподели кревета за повређене
за нас нема места
нема нас на списку

земља је све топлија
суседи све хладнији

статистика је неумољива



МРАВИ

Мрави из нашег стана су нестали

приметили смо то тек када смо се
пробудили из наших памучних снова

нестали су из наше меке кухиње
нестали су из ламперије што крцка
нестали су са бајковитог пода
окруњених киселих зидова
које су тако весело померали
као вешти тесари и дунђери

ми то никад нисмо успели

мрави су нестали из нашег стана
истина је да им нисмо задали
никакав ударац ништа што би их
попут леденог таласа одбацило
тамо откуда су дошли

или су они одувек били овде

тек мислим да прстом кроз ваздух
нисмо покрет направили

виђали смо их како у веселим колонама
трчкарају за нашим остацима

јуре кроз своју визију непрестаног рада
или штете што му често дође исто

гњечили би их равнодушно прстом
нисмо били од оних што ни мрава
не би никад згазили

можда су нас зато и напустили

АРХЕ

Тиха светлост споро улази у твој храм
кажеш потребан ти је само почетак
да сваком је потребан почетак
Исус се превија и умире на крсту
нема га три дана
чекаш га у кревету
ти и остали апостоли Речи
свет нестаје у штампаном бетону
испред бесконачних шалтера са дуплим стаклом
анђели са кровова зграда
на које су се попели
пљују пролазнике
траже месо и крв
без реклама у паузи нуклеарног надпевавања



О ПЕСНИКУ



Саша Скалушевић Скала

Рођен је 1981. године у Неготину. Од 1998. године објављује у књижевној периодици код нас и у региону. Објавио је књигу песама *Митови и сенке* (Народна Библиотека *Доситеј Новаковић*, 2014).

Добитник је награде *Мирко Петковић* и *Песничке руковети* за поезију. Један је од оснивача Крајинског књижевног клуба и председник Управног одбора. Члан је редакције часописа за књижевност уметност и културу *Буктиња*.

Живи и ствара у Неготину.

Завичајне приче | Мирослав Мишо Бакрач

ПРИЧЕ ЋЕДА АНТА

У дугим зимским ноћима, на сједељкама, прелима и сијелима слушао сам многе приче, које сам удомио негдје дубоко у свом памћењу и засадио у души, да ми се, понекад, док ходам кроз живот, нађу као путокази у лавиринтима кроз које није лако пролазити.

Имао сам ћеда Анта, свјетског путника и домаћина, од кога сам се наслушао много тих лијепих и поучних прича. А умио је да их казује. Са његових усана текле су као тиха ријека и својом свјежином просто умивале моју душу. Знао је, много боље од других, да их исприча и онога ко слуша просто примора да их памти. Његове приче су личиле на најљепше анегдоте. Сажете, језгровите, без сувишних ријечи и поштапалица, поучне, окренуте напријед као кад кажипрстом утире траг до нечега. Волио сам да га слушам и мило ми је и данас, када сам прешао године у којима је био док ми је причао, да се на њих подсећам, да о њима мислим, да их промишљам... Неке сам читао и касније, налазећи их у часописима и новинама. Неке су ми биле на животном путу онај кажипрст ћеда Анта, који ме водио да не залутам.



МАРИФЕТЛУЦИ

Док је радио за надницу, негдје у околини Пљеваља, ћед Анто је упознао неког муслиманског свештеника, хоџу у сеоској џамији. Спријатељили су се и често разговарали. Једнога дана испричао му је причу о младићу који је отишао

у Египат да се школује за имама. Бистар и вриједан, добро је напредовао и школу завршио као најбољи у својој класи. Био је цијењен од својих учитеља и савјетован да се одмах не враћа у свој крај већ да настави школовање и још понешто доучи, а прије свега марифетлуке, који ће му много значити у животу. Није прихватио позиве и савјете и вратио се у своје село.

Стигао је предвече у вријеме четврте обредне молитве акшама, и упутио се право у сеоску џамију. Затекао је вјернике како клањају и придружио им се. Пажљиво је анализирао све што се у џамији дешава, посебно обред који је сеоски хоџа вршио. Када је молитва завршена изашао је пред окупљене вјернике и обратио им се ријечима пуним критике богослужења. Рекао им је да је обишао свијет и завршио вјерске школе, да је посјетио Меку и Медину и присуствовао великом броју вјерских обреда, али да нигдје и никад није видио лошије одржано богослужење него ово вечерас. Окривио је хоџу и изнио мишљење да лошијег имама није слушао.

Неочекивано, на њега се вратила срџба вјерника, који су га напали бранећи свога хоџу. Говорили су му да се они са њим годинама моле Алаху и да знају какав је, па им није потребно да им некакав папаз о њему прича. На крају су га изударали до бесвијести и оставили на плочнику испред џамије. Посљедње што је чуо прије него се онесвијестио било је да ће се касније вратити да га још једном испребијају.

Када је дошао свијести, под окриљем мрака, побјегао је, ријешен да се врати у Египат и доучи марифетлуке. Задржао се у Каиру неко вријеме, добро изучио марифетлуке па се вратио у свој крај. Опет је стигао прије акшама и прикључио се вјерницима у џамији. Слушао је сеоског хоџу, који је говорио исто онако као када је раније присуствовао обреду. Вјештији него раније, сачекао је да се молитва заврши, опет стао пред вјернике и почео:

— Ево ме опет међу вама. Прошли пут сте ме казнили за моју неукост и били сте потпуно у праву. Није требало и нијесам смио оним ријечима говорити о вашем и моме хоџи. Ово је прилика да вас све замолим да ми ту несмотреност опростите.

Вечерас сам био пажљив слушалац хоџиних ријечи, и могу вам рећи да су то пророчанске ријечи које као да долазе од самог Алаха. У свом животу, а имао сам прилике безброј пута да то контам, нијесам наишао ни на кога ко тако убједљиво тумачи свети Куран. Он то ради као да је на земљу сишао директно од Алаха, да нас овдје просвијетли и духовно испуни.

Наш хоџа није обичан човјек. Он је светац. Њему треба да се клањамо. А ја лично не могу се уздржати да од овог светог човека не узмем неколике длаке из његове браде, да би их ушио у свој појас и носио кроз живот као најсветију амајлију, која ће ме чувати од свакога зла. Младић се окренуо хоџи и замолио га да из његове браде ишчупа неколико длака. Међу вјерницима најприје тајац, а онда... Као стампедо сви су јурнули према својој хоџи. Свако је хтио да из његове браде ишчупа што више длака да себи и својој породици служе као свети запис и Алахова заштита. Убрзо је хоџа остао да лежи на поду џамије, без браде, искрвављен и сатрт. Преко ноћи, побегао је из села.

Сјутрадан, на обреду у џамији, Куран је вјерницима тумачио нови, млади хоџа.



НЕВОЉА

Пожалим се једном ђеду Анту на тешкоће које ме прате. Далеко у свијету, у друштву само са немаштином, тешко успијевам да изађем на крај. Гледа ме, наслоњен на руке које држи на штапу, испред својих обневидјелих очију. Зна тај

осјећај. Испробавао се кроз живот често на недаћама сличним и горим од мојих. Шути и промишља. Добро конта шта да ми каже, јер се боји да га нећу правилно разумјети. А онда проговори:

— Неће те, сине, ово што ти будем рекао ријешити тих невоља. Ако то будеш разумио може ти само помоћи да се чвршће ухватиш у коштац са њима. И сам сам имао безброј прилика да се нађем у ситуацији када не знам шта да урадим. Тада сам се сјећао једне приче неког монаха, који је кренуо на пут. Требало је да у одређено вријеме стигне на одредиште. Када је дошао, питали су га што је закаснио и ће се толико задржао. Знаш шта им је одговорио:

— Нијесам могао раније стићи, иако сам на вријеме кренуо. Док сам ишао наиђем на невољу. Испријечила се на сред пута. Покушам да је заобиђем са лијеве стране, а она стане испред мене. Покушам са десне, она ми опет препријечи пут. Тако смо се варкали, али ја никако да прођем. Невоља увијек стане испред мене. Ја онда сједнем и добро размислим. И нађем рјешење...

Натоварим невољу на леђа и кренем даље! И ево, стигох...!



НЕ ПИТАЈ...

Сједим са ђедом Антом у топлој соби. Мајка нешто барата око шпорета. Разговарамо. Отворише се врата. У собу уђе отац Ђорђије. Вратио се са неког пута, послије два дана одсуства од куће. Раскомоти се и сједе. Мајка пристави кафу, а ја устадох да оца послужим ракијом. Исприча нам како је на путу прошао, а онда се окрену према оцу и упита га:

— Како си ти, тата?

Заваљен у наслоњачу ђед мало одћута одговор, а онда рече:

— Одговорићу ти једном причом о Насрадин хоци, оном кад га је ујела змија. Лијечио се он код куће па га пријатељи нијесу могли да виде. Сретну се двојица његових пријатеља па један од њих каже да је био код Насрадина. Рече да ће опет сјутра да оде код њега. Онај други му каже да га поселама и упита да ли и он може да дође да га обиђе и види како му је.

Сјутрадан овај први оде поново код Насрадина и каже му шта га је онај други замолио.

— Реци му да не долази ако и њега није уједала змија, јер неће моћи да види и разумије како ми је!— рече му Насрадин.

— Зато, мој сине, не питај ме како сам, јер пошто нијеси био слијеп, хвала Богу, не можеш то разумјети!



МОЈЕ СРЦЕ ЈЕ ВЕЋ СТИГЛО ГОРЕ

Почесмо једном мој ђед и ја причу о вољи. Шта значи у животу, колико је потребна човјеку. Признадох му да ме некада напусти, да ме увијек не држи у загрљају, да знам да је скрајнем, да бих привидно лакше живио.

Слуша ме пажљиво. А умио је да слуша. Увијек сам му се дивио због тога. Онда, када одслуша мој монолог, још мало проћута па поче:

— Чуо сам, сине, давно, веома давно, још у Америци, једну причу која је одговор на твоје поимање воље. Није ми мило што је понекад, а чини ми се чешће, испушташ да ти измакне. Без воље живот не би имао смисао. Без воље нема

коначног краја на путу. Можда ће ти ово што ћу ти рећи помоћи да то схватиш. Е па, овако:

Неки ходочасник крене по великом невремену уз планину. У подножју га сретне човјек па га упита гдје је кренуо. Одговори му да је пошао горе, на планину. Овај се изненади па га поново упита:

— А како ћеш, добри човјече, стићи горе по оваквом невремену?

— Лако, пријатељу. Моје срце је већ стигло горе. Остатку тијела неће бити тешко да га слиједи! Зато, сине, увијек прати своје срце и стићи ћеш тамо гдје си кренуо. Воља те неће изневјерити.



О ПИСЦУ



Мирослав Мишо Бакрач

Рођен је 1940. године у селу Горанско, општина Плужине, Црна Гора.

Пише поезију и прозу (романе, приче, записе...) за одрасле.

Председник је Удружења писаца *Чегар* Ниш и главни и одговорни уредник часописа *Сретања* УП Чегар Ниш.

Живи и ствара у Нишу.



Прва шанса | Сања Красић

ПОСТОЈИМ

Гдје кренути,
када ме ваздух враћа теби?
Охоли, тешки ваздух,
пун зависти, патње и гадости!

Смрт и није тако тешка,
чини ми се,
тежи је живот погани,
мермерна плочо, што хладна лежиш!

Баци мало земљице црне,
насмј се.
И када кренеш цестом,
мрава згазити немој!

Он можда воли да живи,
јер није човјек!



МИР

И немој жалити што нисам ту
Није ме прогутала тама
Само понекад пожелим да сам сама
У горком сну мога лутања

Путујем спокојно међу звијезде, међу снове

ХВАЛА

Ти прелазиш прстима крвавим,
кроз косе моје испреплетене паучином,
црне ми нити позлатиш,
умрле власи оживиш.

Ти корачаш ногама уморним,
путевима трњем посутим,
напуклим чамцем крвљу пловиш,
газиш стијене, вјетар угушиш.

Ти ми милујеш блиједо лице,
рукама својим уморним,
рукама тужним, жалосним,
цијела пјешадија прешла преко њих.

Ти ми доносиш срце напукло,
напукло срце дарује осмијех.

Ти убијаш смрт,
ти живот оживиш,

Мени љубав да донесеш!



СУДБИНА

Ако паднем још једном,
загрићу провалију своју,
завољећу је као огњиште,
као мајку, као судбину.

Пољубићу је као сунце росу,
помиловати је као мати чедо,
шапутаћу јој тихо ријечи,
као драгом, вољеном.

Ако паднем још једном,
загрићу провалију своју,
завољећу је као љубав, као срећу.
Прихватићу је као судбину, као тугу,
њежно ћу јој помиловати дно.

Ако паднем још једном...



НАДА

Пада ноћ тиха и тамна,
на сјенци бола моја душа заборавна,
сузе крви на лицу скрива...
Леш љубави вијековима почива.

Док једна звијезда мрачно сија,
облак плача на небу се скрива,
да ли жива или мртва?
Ружа, трн, у врту, жртва.

Мјесец са смјешком лијепе смрти,
планета бола коло плача заврти,
прашина звјездана носи слатке лажи...
Мртвац на небу своју срећу тражи.



О ПЕСНИКИЊИ

Сања Красић

Рођена је 14. маја 1994. године у Швацу (Аустрија). Студент је Новинарства и комуникологије на Факултету политичких наука у Бањој Луци. Воли уметност јер јој испуњава душу и живот чини лепшим и садржајнијим. Своје прве песме је почела писати када је имала шест година. За себе каже: *Како сам одрастала, моја љубав према поезији постајала је све већа. Папир, перо, поезија, мени је то довољно за срећу.*

Највише ужива у поезији Васка Попе, али такође велико поштовање и љубав гаји према поезији Владислава Петковића Диса, Мике Антића и Бранка Миљковића.

До сада није објавила ниједну песму.



Пламен | Сунчица Радуловић Торбица

Осми, последњи дан Хануке пао је тачно између два Божића, на први дан Нове године. Недеља. Палачинке од кромпира и нарезане кришке јабука које ће се нешто касније умочити у мед како би наредна година била плодна и сласна, Лиза их је ређала по столу иако ове године неће бити гостију. Фестивал светлости и посвећења, ширио је радост и мир, посебно у ишчекивању снаге осме ноћи, јер чудо величанствено расте и увећава се сваког дана ове светковине, у вери и души, а онда се као сутон у коме испловљава шири простором. Пре него што запали Ханука пламен на свећњаку у прозору изговорила је три благослова за чуда Хануке. Упала је прво Шамаш, високи централни део свећњака, а онда последњи у низу, осми део, закриљеним длановима и испратила пламен погледом кроз окно прозора на улицу. Задатак му је да и сваком пролазнику објави чудо, колико год био слабо видљив са прозора на мансарди Железничке улице, тик изнад Трга младенаца, где се и дословно чуда рађају свакодневно. Мешао се пламен у одразу стакла са пламичцима измаглице који су клизили уз уличне светиљке. Видела је у њима Сару, Мирјам, Рахелу, Адама и Мишу чији је поглед давно заробио њен у позоришту након представе, баш у време када се чуда дешавају.

Сада је лежао већ месецима у суседној просторији, коју је због болести ретко напуштао. Заспао је још у рано поподне исцрпљен боловима и пропустио је паљење, али је Шамаш ширио светлост и благослов најјаче у његовом правцу. Чудо шта све може пламен. Лизу је обасјавао миром и надом да ће све бити као некад.

Звоно на вратима је наговештавало већ могућност неког чуда, јер је ретко ко долазио у то време.

— Добро вече, Елизабета! Сретна Вам Нова година! Извините што сметам. Непријатно ми је, али можда можете помоћи! — стајала је пред вратима промрзла, сићушна девојка из дворишног стана, држећи у некој старој крпи малог пса, који је тешко дисао.

Кинг и Лара који су дотле дремали између фотеље и радијатора, промолили су своје њушке и знатижељно гледали у придошлицу.

— Враћала сам се са Вечерње литургије из Успенске цркве где певам у хору и нашла га поред капије. Нога му је повређена. Има угризе по телу и не знам шта да радим! — тужно и немоћно је гледала девојка у псића који је жмиркао.

— Остани ту Жељка, сад ћемо.

Лиза је већ била у капуту и у свој шал умотавала штене, пружајући ташну девојци и затворивши врата, тик испред глава животиња које је судбина на сличан начи довела у њен дом. Та два пса су постала њена породица, мада их је кроз мансарду прошло још много. Неки су након опоравка, нашли дом код њених пријатеља, а неке је прихватио брат на селу.

Хитро, готово клизећи спустиле су се низ полуосветљено степениште и наставиле низ улицу.

— Није далеко ветеринар. Наш је стари пријатељ. Често ми помаже. Ох, нисмо се јавиле твојој мами! Она је добро? — успори Лиза уздахнувши хладан ваздух. Девојка је неодређено нешто промрсила, начинивши необичан покрет, а затим рече:

— Не брините, у реду је. И хвала вам. Знам да га ни сами не бисте оставили тамо. Посматрала сам вас једном како сте из снега поред контејнера пронашли маче и у недрима га однели у стан. Сада сам у прозору видела пламен...

— Пламен — помисли Лиза и загонетно се насмеши гледајући у небо.

Сутрадан се сећала те хладне ноћи, посматрајући замагљену улицу кроз прозор, чврсто стежући плетени Сарин огртач.

У сваком стиску бака јој је била ближе. Уздахнула је готово осећајући топлину њених руку. Бацила је поглед на корпу поред зида у коју је сместила нову гошћу. Окупана, нахрањена и угрејана, дремала је што од исцрпљености, што од медикамената које је добила.

— Нека ти ноћ Хануке донесе срећу малена, миловала је штене изговарајући молитву. Обећала је да ће је већ сутра однети Жељки и њеној сестри. Још је слабашна, размишљала је, али је знала да ће је девојке добро пазити. Надала се да њихова мати неће имати ништа против да је задрже. Није видела ту тиху госпођу већ дуго. Знала је да је неко време била у болници. Виђала је њене кћери како се враћају са факултета или из продавнице, са полупразним кесама у којима се осим хлеба једва нешто друго налазило. Скромне, танане, ниске девојке. Неко би рекао да су основке. Помало бледе, озбиљне и ненаметљиве.

Покуцала је на врата малог дворишног стана. Отворила је Нина, љубазно се осмехнувши и пропустила је у просторију у којој је било једва нешто топлије него напољу. Није ни чудо, размишљала је, кад се са дворишта улази директно у мали собичак. Жељка је била у кухињи у којој је било мало пријатније. Кувала је супу. Лиза је пружила смотуљак.

— Знаш, Жељка, целе ноћи сам разговарала са њом. Морала сам да јој се некако обратим. Ноћ јој је донела име и за мене ће она бити Хана. Ви јој можете дати име које желите.

— Хана, лепо име, Нина, зар не?

Сестра је само са одобравањем климнула главом, извлачећи једноставну старинску столицу какву одавно није видела и љубазно јој понудила да седне. У стану је једва

било нешто намештаја. Као да је време стало одавно у овом малом собичку. Чинило јој се да се обрела у неком старом филму из прошлог века. Лиза није много знала о овој породици, али је чула да су се селиле више пута тражећи увек мањи стан који могу да плаћају, након очеве смрти. Вероватно су сада много тога продале због мајчине болести. Збуњено се одједном окренула, схвативши да не види њихову маму.

Толико је окупирано оно мало, слабашно биће а сада и девојке да то није приметила одмах.

— А где је госпођа Савин? У болници? — упита.

Девојке се само тужно погледаше, без речи. Схватила је у тренутку да је сав недостатак намештаја у соби попуњавала туга, поплочана патњом и да неко покућство није оно што им недостаје.

— Ах, тако ми жао! Како се вас две сналазите? Мислим, шта вам је потребно? — упитала је забринуто, док је тежина у грлу постајала све већа.

— Ништа. Следећег месеца ће стићи вероватно мамина пензија. Нинина очекује и стипендију. Хвала Вам Елизабета — тихо је завршила девојка која ју је пратила до врата, видно узбуђена и румена од непријатности што мора о томе да говори.

Ни изгледом, ни понашањем, нису припадале својој генерацији, помислила је Лиза пењући се степеништем.

И тада је, закорачивши у свој стан, након дуго времена заплакала. Ратовала је са сузама већ месецима, али је ова битка била тако изненадна да је дочекала неспремном.

Ушла је у Мишину собу и села на ивицу кревета. На лицу, коме је грч украо стари израз сијале су само зенице. Личиле су на пламен и за њу је то још увек и био. Причала му је милујући га по паперјастој коси, разређеној због снажних терапија, о судбини двеју девојака.

— Човек никада није сам кад има пуно срце љубави. Обећај ми да то никад нећеш заборавити, Лиза.

Скренула је поглед у наборе постељине, коју је пажљиво исправљала, пре него је спустила пољубац на његово чело и изашла из собе, пропуштајући Кинга и Лару да се склупчају крај Мишиних ногу и греју га у њеном одсуству. Лизин издах је испунио целу дневну собу, а тескоба је чудно водила руке да отворе прозор и поглед однела далеко до црквеног звоника који је надвисио кровове.

Девојке су биле збуњене поновним Лизиним доласком, након сат времена.

— Заборавила сам да вам донесем корпу за Хану. Овде имате и нешто гранула за њу. У овој ташни су воће, тегла меда, наши празнични колачи и две књиге. Било би ми драго да их примите. Време Хануке је период даривања ближњих. Рођаци нису допутовали ове године. И ако ми дозволите, свратила бих повремено да обиђем Хану. А и вас.

Тренутак немог троструког загрљаја, није био ништа лакши од оног који је остао у наборима покривача.

Уско, укошено степениште старе зграде, било је овога пута осветљено сунчевом светлошћу, тако да су се јасно виделе све пукотине. Оне невидљиве у кораку испунило је сазнање да је Жељкин пламен био потребан Хани као и Ханин њима.

— А мени је дато да будем Шамаш — овога пута је у стан ушла са миром, јер се родило још једно чудо.



О СПИСАТЕЉИЦИ

Сунчица Радуловић

Рођена је 1965. године у Оџацима. Високо образовање је стекла у Сомбору и Новом Саду. Залаже се за увођење иновација и подизање образовања на виши ниво, као и за очување и неговање језика и културне баштине.

Осим неких стручних текстова и поговора у дечијим лектирама у издању Образовања из Новог Сада, сарађивала је на изради неких радних листова.

Дуги низ година пише поезију и прозу за децу и одрасле. Тренутно је у припреми за објављивање први роман *Ципеле у магли*.

Живи у Новом Саду.



Четири песме | Радослав Вучковић

НАШИ ДЕДОВИ

Љубили су и браћу и ине,
а сањали бременитост њива.
Њихали су децу и сечива,
пркосили сили из нигдине.

Обнављали врсту и умове,
светковали, у војне ходили,
видали су ране, вино пили,
крштавали – стицали кумове,

читали су књиге васељене,
небеска их засипала слова,
сустизали месечеве мене.

У смрт нису ишли без морања:
Море, Марко не ори друмова!
Море, Турци не газ'те орања!



ОЦУ

Ван твог ума разборитог,
разбразданог у сто њива,
у сто шума,
веровања у сто бразди,
у сто хтења и трпљења,
одрицања и пркоса,
ван мог ума и разума
и ван неба што нас веже,
догоди се један бетон,
једно уже што нас стеже.



СЕЋАЊЕ НА МАЈКУ

Кроз магле јутарње, магле дебеле,
кроз траве умивене, кроз иње,
пољем широким, кроз њиве бремените,
свитањем забрађена, усправна,
мати ми језди уснула.

Са два неба у очима за људе,
са рукама за гладне, рукама жуљевитим,
са ногама за кошуте, лаганим,
са уснама за благу реч, за благослов,
стазом утабаном, кроз сећање,
мати ми језди недоснула.

БРАТУ

Четворицу Владимир изроди,
на клин чорби и хлебу ражаном.

Четворица само нас двојицу,
на попари и пројаном хлебу.

Нас двојица сина ниједнога,
на шећеру и хлебу пшеничном.

Нема више ко њиву да грли,
жетву сања, бразду благосиља.

Издадосмо грудудрхтавицу,
крв дедовску и класје овсено.

Угаси се Вучково колено:
не плодимо ни земљу, ни жене.



О ПЕСНИКУ



Радослав Вучковић

Рођен је 27. марта 1949. године у Нишевцу, у источној Србији. Дипломирао је на Филозофском факултету. Пише поезију, кратке приче и преводи са македонског језика. Објавио је десетак књига. Један је од оснивача и уредника часописа *Бдење*. Превођен је и награђиван.

Живи у Сврљигу.

Лични став | Душан Милијић

КО БИ УБИО ГОСПОДИНА ФРОЈДА

(О роману Џевада Сабљаковића

Како убити господина Фројда, Лагуна, Београд 2014)

Година 2014. протекла је у знаку сећања на Први светски рат, па се, као што је и било очекивано, изнова јавило интересовање за Сарајевски атентат, не само међу историчарима, него и међу књижевницима, фељтонистима, новинарима, најзад и у кинематографији. У једном моменту се можда учинило претераним и помало бесмисленим што се у тако кратком временском интервалу (углавном током јуна и јула 2014) на све стране штампају студије, брошуре, зборници и књижевноуметничка дела посвећена Младој Босни и Гаврилу Принципу. Помало је и трагикомично да је књижевницима била потребна стогодишњица сарајевског Видовдана како би у Принциповим пуцњима коначно пронашли инспирацију и схватили да се од тог историјског догађаја може начинити солидна прича уметнички надограђена.

У обележавању стогодишњице Великог рата активно је учествовала и београдска издавачка кућа „Лагуна“, па је објавила две књиге директно повезане са Видовданским атентатом: једна је збирка прича и есеја под називом *Гаврилов принцип*, а друга је роман *Како убити господина Фројда* аутора Џевада Сабљаковића. Ове две књиге стоје некако у супротности једна према другој, као да је издавач хтео да успостави равнотежу, јер док у збирци *Гаврилов принцип* аутори (њих четрнаест) углавном бране и оправдавају Принципов чин и идеологију, дотле Сабљаковић посматра цео проблем Младе Босне из једног потпуно другог угла, али и са веће дистанце.

Иако је сама радња Сабљаковићевог романа назначена већ у наслову, ипак нисмо сигурни да ли се ту ради о питању („на који начин убити?“) или вапају („забога, како могу да убијем!“). И откуд уопште повезивање чувеног Фројда са младобосанским атентаторима?

На први поглед, Сабљаковићева идеја на којој гради причу заиста делује занимљиво и оригинално. Аустријски барун Лотар фон Беркс угошћава јуна 1914. у свом замку Острожац, надомак Цазина, елиту царског Беча, попут Сигмунда Фројда, Штефана Цвајга, Роберта Музила, Густава Климта... Сви они наћи ће се на мети двојице младобосанаца, церемонијал-мајстора Калина и његовог друга Небојше, пошто њих двојица у сваком Аустријанцу виде окупатора, тако да би им убиство Фројда и осталих барунових гостију било једнако убиству аустроугарског престолонаследника. Временом, Калин одустаје од своје намере схвативши да ти паметни људи немају везе са Аустроугарском као окупаторском силом, те да су идеје Владимира Гађиновића, тада једног од најутицајнијих младобосанаца, биле погрешне. Зато Калин не може а да се не запита: зар треба једног старог, мудрог и културног научника убити само зато што је Аустријанац? Међутим, Небојша не одустаје од своје намере мислећи да има право на освету за године робовања под Аустроугарском.

Свима је јасно да је посета угледних Бечлија цазинском замку чиста фикција, али је и став младобосанаца (оличених у Небојши) према Аустријанцима такође само вид фикције, јер ниједан следбеник Богдана Жерајића и Владимира Гађиновића никада није запуцао на неког Аустријанца само зато што је овај био Аустријанац по националности. Да су заиста желели тако да се обрачунају са Аустроугарском, први би Владимир Гађиновић искористио прилику да током боравка у Бечу убије неког аустријског научника. А колико је тек аустроугарских чиновника и војника било у Сарајеву, па

Гаврило Принцип ипак није запуцао ни на једног од њих. Једном речју, припадници Младе Босне никада не би ни поставили питање о убиству „господина Фројда“, нити о убиству Штефана Цвајга, нити о убиству било ког обичног грађанина Аустроугарске, тако да је идеја коју Сабљаковић провлачи кроз цео роман неутемељена и нема никаквог упоришта ни у историји, ни у психологији поднебља о коме је реч.

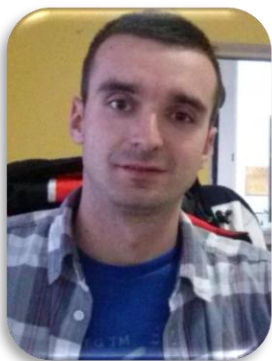
Пишући о баруну Фон Берксу и младом Калину, аутор је заправо писао о Босни, о њеним вечитим проблемима, о њеној потрази за сопственим коренима, али и о сталном уплитању туђих корена. Фон Беркс своју славу и господство гради на бечким гостима који га посећују и то би требало да буде јучерашња Босна, док би Калин био отелотворење оне Босне која је пронашла себе, своју прошлост и своје особености, тим пре што можемо наслутити да Калин не припада ниједној од три данас доминантне верске конфесије на босанскохерцеговачком простору (његово име је тако вешто одабрано да буде *неутрално*), него некој четвртој, највероватније богумилској, која и представља темељ босанске државе.

Не може се рећи да Сабљаковићево поигравање са историјским личностима и њихова фиктивна посета Босни није оригинална и смела идеја, али стављање те приче у контекст сарајевског Видовдана није баш најсрећније решење, а због самог тренутка објављивања, читав заплет може деловати провокативно наспрам добро познатих чињеница. Разуме се, као и сваки историјски догађај, и Сарајевски атентат може бити предмет нових уметничких интерпретација, јер свако има право да донесе своје виђење и наметне своју идеју, али опет под условом да се уметничка слобода не претвори у окретање историје наглавачке нити у мерење давних догађаја аршинима модерне политике. Када се као инспирација позива једно ишчезло време, са том

епохом се онда треба храбро суочити и схватити да она није имала само једну, лепу страну медаље.

У „Лагуниној“ збирци *Гаврилов принцип* објављен је и текст Владимира Пиштала под називом *Принцип и процес*, где је наглашено како „свака империја нужно настоји да помеша своју културу и свој империјализам.“ Јасно је шта следи из тога: чим се домороци подигну против колонијализма и империјализма, колонијалистима је најлакше рећи да је то уједно и побуна против културе коју је империја са собом донела. Владимир Пиштало, међутим, даље напомиње: „На Кавказу се нису тукли против Пушкина. ... Код Стаљинграда се нису борили против Гетеа и у Босни се нису бунили против Рилкеа. Рилке је био ван домета Андрићевог кмета Симана.“ Рећи ћемо да се ни Млада Босна није борила против Фројда. И ко би онда уопште могао да постави оно питање из наслова Сабљаковићевог романа?

О ПИСЦУ



Душан Милијић

Рођен је у Књажевцу 1987. године. Апсолвент српског језика и књижевности на Филозофском факултету у Нишу. Пише есеје и песме.

Члан је редакције портала МИНГЛ и сарадник портала *Показивач*. Радови су му објављивани на сајтовима и електронским часописима *Књижевне вертикале*, *Авлија*, *Blacksheep*, *Култивиши се*, *PULSE*, *Филмске радости*, *КУЛТ*, *Сербум*, *Кутија љубави...*

Живи у Књажевцу.

О младима је реч

(О издаваштву кроз сатиру)



Пише: Марко Јуришић

СЛУЧАЈНИ УСПЕХ

Михаило Обмановић и Тихомир Лажих, у друштву познатији као Мика и Тика, били су два, сасвим обична и просечна човека. Занатлије без посла по струци, без пребијене паре у џепу, без икаквог образовања у глави, разумели су се у културу као Робин Худ у митраљез. Лутали су овом земљом тражећи посао, добро вагали сваки динар који потроше и преживљавали као и многи други, сналазећи се.

Мика је одувек знао да је рођен за неке велике ствари. Сматрао је да је рођен да уради нешто оригинално, да нешто открије, изуме, нешто што пре њега нико није. Сваки дан свог живота је барем по неколико минута размишљао о томе, а све, разуме се, у циљу доласка до било каквог новца за преживљавање, јер је живео веома тешко. Ни његов пријатељ Тика није у својим сањарењима заостајао за њим. Данима би често заједно маштали о томе како би било лепо седети у фотељи и ето тако, из ничега, напросто згрнути педесет или сто хиљада динара и трошкарити док се новци не потроше. А кад се потроше, онда опет. Покушавали су на разне лаке

начине да дођу до новца, али би до њега увек долазили истоварајући џакове, копајући канале, цепајући дрва, уносећи угаљ. Напросто, они ништа друго нису ни знали да раде.

Тако је њихово физикалисање трајало из године у годину, све док једног дана у глави Михаила Обмановића није засијала лампица генијалности. Како је он дошао на ту идеју и како је могао бити сигуран да ће успети, то ни данас никоме није јасно. Само је Мика једног јутра позвао Тику својој кући, на пословни састанак. Идеја је била ту и требало ју је разрадити. Успех загарантован.

— Видиш, Тико — поче он, испијајући чашицу ракије — ти и ја смо свашта покушали да радимо, само да бисмо преживели. Али ништа није вредело. Продавали смо кокице, правили кључеве, помагали геометру, али смо на крају увек завршавали у неком каналу са лопатом у руци. Нема посла у којем се нисмо опробали. Или ипак има. Има, мој Тико, постоји посао у којем се ти и ја нисмо опробали, а у којем нам је успех загарантован. Тај посао се зове култура.

Тика истог тренутка прште у смех. Смејао се и гледао свог пријатеља, очекујући да ће овај сваког тренутка рећи да се шали. Али је Мика био смртно озбиљан. Видевши га како смртно озбиљног лица игнорише његов смех и гледа у једну тачку, и Тика се уозбиљи.

— Уметност, књижевност - настави Мика. - Ја сам само једну књигу у животу прочитао, Приче о борби и Титу.

— А ја Чаробни Самарчић - убаци се Тика.

— Али нас то уште не спречава да се бавимо књижевношћу, зар не? И не само да можемо да се бавимо, већ можемо да будемо и веома успешни у томе!

— Како, друже мој — завапи Тика — просветли ме, молим те, како, за име бога, намераваш тиме да се бавимо? Па ми ништа не знамо! Ми жуте банке у џепу немамо! Ми никога из тог света не познајемо! Једино што смо у животу написали

јесте име и презиме на месту за потписивање! Заједно смо две књиге прочитали и ти кажеш да можемо да се бавимо књижевношћу! Ајде сад, флашу ми пољубим, реци ти мени, како?

— Пажљиво ме слушај — рече Мика. — Знам да све ово што ћу ти испричати делује као научна фантастика. Знам да све делује смешно као виц. Знам да нико нормалан не би ни у лудим сновима сањао да је тако нешто могуће, али ипак, могуће је. И чак је веома вероватно. Сви ти наши недостаци, које си управо набројао, су истинити. Ништа ниси погрешно, сем што на једну ствар ниси обратио пажњу. Стање у држави је такво, да све то што си ти сад набројао нама није ни потребно. И без свега тога ми можемо успешно да се бавимо књижевношћу.

— Како? – крајње очајним тоном упита Тика.

— Имај на уму да је све ово само експеримент. Дакле, све треба испробати, окушати, покушати и видети шта ће од свега тога испасти. Али, оквирно, ево шта нам је чинити. Данас, у Србији, постоји много младих писаца, много младих песника. За њих нико никада није чуо. Они немају прилику да своја дела објаве. Часописи су за њих затворени, они баратају само са великим именима. О издавачким кућама да не говорим. Они код издавача немају шансу. Већина им се чак и не обраћа, знајући унапред да ће бити одбијени. Нико од њих нема пара да сам објави своју књигу, своју збирку песама, јер то кошта много. Е, ту ми наступамо! Ми нећемо да им узмемо много пара, узећемо им мало. Али, од много људи по мало пара, испадне за нас много пара, схваташ?

— Уопште те не схватам – рече Тика.

— Ствар је проста. Тражићемо од њих да нам пошаљу своје песме, па ћемо их затим објавити.

— Ми ћемо објавити њихове песме? Како, чиме? Откуд ти идеја да би они нама послали своје песме? Чиме да

платимо објављивање кад ни за леба немамо? Ти си, Мико, начисто одлепио.

— А зашто ти мислиш да они нама не би послали своје песме, реци ми?

— Ма, човече, погледај нас! Ко смо ми да они нама шаљу поезију? Па сам си малопре рекао да си у животу прочитао само једну једину књигу! Ко ће теби да пошаље песму? Шта ти знаш, црни човече, шта је песма?

— Па, у праву си опет, ја појма немам о поезији, али они то не знају, схваташ? Они појма немају ко смо ми. Они не знају да ли смо ми доктори наука, или смо бескућници, или смо и једно и друго, разумеш? Када распишемо конкурс, они ће се на конкурс одазвати, не питајући ко га је расписао. То их чак неће ни интересовати. А и да их интересује, неће моћи да сазнају.

— Добро, разумем, рецимо да си у праву. Рецимо да ти они и пошаљу своје песме. А шта ћеш да радиш ако ти се на тај твој конкурс јави петсто песника? Хоћеш све њих да објавиш?

— Нећу, наравно да нећу, таман посла. Објавићу половину, или трећину, зависи. Објавићу само оне најбоље.

— Најбоље! - узвикну Тика. — Па ти, луди човече, мораш да платиш некога ко ће одредити које су песме најбоље! Ко ће то да одреди? Ти, са једном прочитаном књигом? Мораш платити некога ко се у те ствари разуме, а од чега ћеш да га платиш, геније? Како си мислио то да изведеш?

Сада Мика поче искрено да се смеје, задовољан утиском који је оставио на свог друга. Смејао се и тапшао га по рамену, веома поносан на свој смели план.

— Е, Тико, баш ми је драго што си насео! То ми говори да је мој план веома успешан!

— На шта сам насео? — упита бесно Тика.

— Па на то, да ћу објвити најбоље песме! Слушај, Тико — Мика се одједном уозбиљи и поче ужурбано да прича — ја

овај конкурс не организујем да бих промовисао тамо неку дечурлију и да бих лупао главу око тога ко је од њих најбољи. Мене боли уво ко је најбољи, ја хоћу да им узмем паре, схваташ? А и ти, ваљда, са мном! Паре су циљ, схвати то већ једном! Није ово никакво уметничко надметање, него зарада! Борба за голи живот!

— Па, хоће ли тај конкурс имати победника? Неће ти нико послати песме ако не буде било победника.

— Наравно да ће га бити! Нек победник буде први који пошаље песме! Или нек буде послењи! Или ти једноставно извуци неки лист са гомиле, прочитај име и реци — ово је победник конкурса! — крај приче, нема ту шта да се размишља! Или, ако ти знаш некога ко пише песме, реци му да пошаље, па ћемо њега ставити за победника, и решена ствар! Какви те победници спопали, молим те! То је важно за ту децу, па ако им је важно, даћемо победника, ко да је то неки проблем, рећи да је тај и тај победио! Не мислиш ваљда стварно да ћу ја да прочитам и једну једину песму која на тај конкурс стигне? Ако тако мислиш, онда си ти глупљи него што сам очекивао.

Тика је ћутао и размишљао о свему што је чуо. Још увек није видео како овај план може да успе. Све што је Мика до сада испричао, имало је смисла и за неке друге људе би можда и било изводљиво. Али он није видео како би они то могли да изведу. Јер, и да се све оствари онако како је његов друг предвидео, и даље остаје један проблем, највећи и, како ствари стоје, нерешив. А то је новац. Од чега платити штампање књиге? То, знао је Тика, много кошта. То би био проблем чак и за људе који имају стални посао, сигурну, редовну зараду. За њих двојицу, који преживљавају радећи све што стигну онда када пронађу посла, такво нешто би било неизводљиво. Па чак и кад би имали пара да покрију трошкове штампања, био би то ризик који се не би сме прихватити.

Тика најзад проговори:

— Све то што си смислио, није нелогично. Признајем, има смисла. Али, од чега ми да платимо штампање књиге? Како те трошкове да покријемо? Па рецимо и да их некако платимо, рецимо да пронађемо неку штампарију која би нам штампала књиге на вересију, да нас мало сачека за паре, шта ће бити ако ми те књиге не успемо да продамо? Шта ако на продаји књига не будемо зарадили ни толико да покријемо трошкове штампе? Шта ће тада бити?

Видевши Тикину искрену забринутост, Мика још искреније поче да се смеје. Смејао се готово хистерично, сваким замахом главе и покретом руке или ноге одајући колико је поносан на свој генијални план. Видело се да има још неког кеца у рукаву, којег тек намерава да изнесе.

— Ништа простије од тога, друже мој једини! — узвикну Мика. Ништа простије!

— Објасни ми, молим те, ништа не схватам.

— Питаш одакле нам паре! Ми немамо пара, то је јасно! Дакле, платиће они!

— Који они?

— Па песници! Платиће штампање књиге, и то унапред, веруј ми на реч!

— Мико, ако сам до сада делимично сумњао у твој план, сада сумњам у потпуности. Ко је луд да ти унапред да паре за тако нешто? Ти стварно мислиш да су они луди ако мислиш да би тако нешто урадили.

— Нису они луди, драги мој, никако! Они су очајни! Пази сад! Поставићемо на интернет оглас – Расписује се конкурс за поезију! Када кажеш *конкурс*, ту се већ подразумева да неко за нешто конкурише и да самим тим има и конкуренцију, зар не? То даље сугерише на такмичарски карактер целе ствари. Даље, кажеш да учесници, назовеш их лепим именом, учесници, треба да пошаљу по једну песму! Или две, или три, или, колико ти је ћеф! Онда лепо кажеш

како имаш стручни жири — при том се Мика још једном од срца насмеја — и да ће тај жири од пристиглих радова да изабере најбоље! Они, опчињени такмичарским значењем речи *конкурс* ни појма немају да ти блефираш и да никакав жири немаш. Затим, у огласу јасно кажеш да ће се најбоље песме штампати у једној заједничкој књизи која ће се звати — мораш да смислиш неко лепо име, примамљиво — *Победничке песме са конкурса!* Зар не звучи примамљиво, признај? Тиме им јасно стављаш до знања да су они, самим тим што су се нашли у књизи, већ победници! А ретко ко може одолети искушењу да се назове победником! Не срећу се они сваки дан. Или, књигу назовеш *Зборник радова са конкурса* и при том нагласиш да су то песме које су се својим квалитетом издвојиле од свих осталих и тако се заслужено нашле у зборнику. Знаш шта ћеш да питаш сада, не, нема везе да ли су те песме квалитетне или не, то је потпуно небитно, једноставно узмеш оне које ти падну под руку, убациш их у зборник и кажеш да су се оне издвојиле квалитетом, ништа више од тога. И за крај, када све то тако примамљиво напишеш, јасно подвучеш и нагласиш да је услов за учешће на конкурсуплата неких пара унапред! И то обавезно назовеш неким лепим именом, као што је, на пример, *трошкови за обраду података* или још боље *котизација!* Да, управо то! Плаћање унапред ће се звати котизација! И још нагласиш, крупним словима, да радови који су пристигли без доказа о уплаћеној котизацији неће бити узети у разматрање! И као шлаг на торту, кажеш им да сви песници који се нађу у зборнику добијају по један примерак зборника бесплатно! Или по два, или по три! То, наравно зависи од цене штампања. Ако цена књиге по комаду буде сто динара, ми ставимо котизацију од петсто, и тако ти и ја, на сваком примерку имамо по двеста динара зараде! И онда лепо кажемо — котизација је петсто динара, а учесници добијају један примерак бесплатно! Или, котизација је хиљаду и

петсто динара, а учесници добијају три примерка бесплатно! И ако ми једним ударцем убијемо не две, већ три муве! Прво, обезбедимо паре за штампање књиге; друго, обезбедимо продају књиге, и треће и најважније, обезбедимо нама зараду, и то веома пристојну! И све то унапред, друже мој!

* * *

Нема потребе залазити у детаље даље разраде Обмановићевог плана. Довољно је рећи да је он свој план спровео у дело, оглас за конкурс, први те врсте, је поставио на интернет а одзив је био бољи него што је и у најлуђим сновима могао да сања. Зборник је имао преко шест стотина страна, у њему је било заступљено око триста песника. Зарада му је била толика да целе године он и Тика нису ни погледали лопату. Како је писац ових редака сазнао, ускоро ће организовати још један конкурс.



Милош Вуковић

Афоризми | Абдурахман Халиловић Ахил

- Морали смо направити лош посао – није било бољег.
- Женска екипа доживјела је пад у игри – све су легле.
- Говорниче, доста приче – постоји ли нада, да се ухватиш рада.
- То је друга прича – о првој није било говора.
- Ништа од ње није добио – закаснио је кад је давала.
- Заспао сам као дијете слушајући говорника, причао је бајке.
- То све што сте покрали од нас – кажете, да није доста за вас.
- Тај што се задњи смије, све је киселији.
- Кога год смо слали за обећано боље сутра – није се вратио.
- Само да нас не прегази, оно што се иза брда ваља.
- Опозицију – једино занимају њене позиције.
- На оптимистичан начин гледам песимистично.
- Нашао се на оптуженичкој клупи – остале нису биле слободне.

- Моја истина не може се одбранити од његових лажи – наоружан је девизама.
- На здравље се жалио годинама – жалбу су му узели на разматрање, тек на оном свијету.
- Не знам како побјећи из овог пакла – кад је и у рају постало исто.
- Нисам писао дуго времена, зато су ми афоризми кратки.
- Плео је око ње мрежу, као паук – није знао да је црна удовица.
- Зора је... на мени осванула.
- Разбијен је ланац дроге – нас су погодиле карике.
- Оне које смо навели на зло – добро то раде.
- Свашта се прича – ништа се не ради.
- Изгледа да су близу избори, политичари лажу навелико.
- У Босни, оде маст у пропаст – све се више користи зејтин.
- Договор све теже кућу гради – грађевински материјал је покупио.
- Што се не би смјело видјети – сви би гледали.

Приче за децу | Светлана Митић

ЖУТО ПАЧЕ

Годинама се башкари у теткином кревету жуто паче. Наравно, оно није случајно ту. Онако жуто, меко и нежно, с нестрпљењем очекује дан када ће поново у теткину кућу доћи специјална гошћа – девојчица Сара!

Када се то деси, настаје у кући посебна атмосфера. Фрка! Трка! Месе се „прсти“, спремају палачинке, пече кока – све оно што Сара највише воли. Касно увече следи шетња, а још касније – кад тетка и Сара легну, следи обавезна прича (једна, две, понекад и три) за лаку ноћ. Међутим, једнога дана се десило нешто што ће паче читавог живота памтити. Замало да због тога заувек оде из теткине куће! Ево како је то било:

Јутро је... Као и увек, чује се звук упаљеног телевизора. Тетка и теча пију кафу и о нечему се договарају. Лето је, сви су прозори широм отворени. Небо је ведро, да ведрије не може бити! Сунце на хоризонту обећава диван дан. Наравно, паче дрема у још топлем, размештенем кревету – и не сања шта му се спрема! Одједном, чује се усисивач.

„То је теча“, мисли патак, а затим чује тетку како улази у собу. Жмирну патак на једно око и види како она у рукама држи чисту постељину. И даље не реагује, то је нешто уобичајено, може му бити само лепше, спаваће у чистој и мирисној постељини.

„Ово паче је баш зрело за прање“, прогунђа тетка и ни пет ни шест – стрпа паче у веш машину заједно са неким украсним јастучићима. Нашло се паче у мраку, ништа не

види! Слеђено од страха, трепће окицама и само чује да нешто зуји и тече...

Почела је машина да ради, напунила се водом, бубањ се окреће. Ха! Све патке воле воду, сви то знате! Опустео се патак, чак му се и свиђају те вратоломије: горе – доле, напред – назад. А потом, десило се оно најгоре! Тетка је заборавила да искључи центрифугу! Забубња нешто, заврти се огромном брзином, паче се залепи за метал. Мислило је јадно да ће му очи испасти, стомак му се залепио за кичму... ма прави ужас кад вам кажем!

Паче је лежало на кревету и стрпљиво чекало да падне ноћ. У неко доба зачу звоно на вратима и теткин глас: „Где су моја лепа деца, љуби их тетка!“ Паче се, иако још љуто, обрадова. “Ово значи да је мама Тина довела Сарицу и Лава. Викенд је, Сарица ће сигурно остатки код тетке на неколико дана... Боже, па ја не могу да побегнем! Како да оставим Сару кад она мене толико воли? Она неће да заспи док ме чврсто не загрли. Не, не могу да јој то урадим!” Одљути се паче, закључи да га никаква центрифуга не може одвојити од Саре... и остаде.

Те вечери на кревету су лежале тетка, Сара и у њеном загрљају, паче. Прозор је био широм отворен. Чули су се зрикавци, месец је вирио у собу и гледао чудо невиђено – жуто паче како слатко спава у наручју једне лепе, мале девојчице.



РАЦКО И ЈОЦКО

У реци Нил, живео једном крокодил звани Јоцко. Није баш био велики, али је био прелеп. Имао је бистре, помало буљаве очи којима је пажљиво пратио све оно што се дешавало око њега. Кожа му је била блистава, рељефна и са таквим шарама да су му завидели сви остали крокодили у комшилуку. Иначе, редовно је прао своје беле, оштре зубе. Још док је био сасвим мали, мајка га је научила да је „чистоћа – пола здравља“!

Да, да... Јоцко уопште није био лош крокодил. Пливао је по плићаку, играо жмурке са несташним жабицама кријући се испод локвања, а изнад свега је, нећете веровати, волео да се дружи са пауком Рацком који је пре пар година сплео своју мрежу између два пања непосредно на обали реке. Замислите залазак сунца изнад реке Нил: вода се злати и црвени, бамбуси шапућу успаванку, а Јоцко ужива мирно лежећи код два пања. Изнад главе му сребрне нити паучине и његов најбољи другар, Рацко. Причају један другом своје дневне авантуре – колико је Рацко ухватио мува и бубица, колико је Јоцко уловио рибица и све тако... Кад месец одскочи високо, завлада неки мир. Чује само шум реке и пригушена музика са бродова пуних туриста који су дошли да виде Египат, пирамиде и Нил.

Једне године, једнога дана, путовала је таквим бродом размажена богаташица Цица. Сви су јој се клањали и били на услузи. Она није знала шта значе речи „немати“ и „немој“. Радила је шта је хтела, а то је најчешће значило да мора имати најлепше хаљине, ципеле, ташну...

Пошто ђаво никад не спава, виде Цица Јоцка који се башкарио на обали, не слутећи шта му се спрема. „Како је леп овај крокодил! Сместа га уловите, направите ми од њега ташну“, нареди Цица немилосрдно. Одмах отрчаше слуге да улове Јоцка – нема шале са њиховом газдарицом.

Кад су стигли до обале, Јоцко је већ негде одлутао. Решише слуге да направе заседу, уверени да ће се крокодил поново појавити на истом месту. Док су чекали прикривени у жбуњу, причали су о жељи своје газдарице:

„Овог крокодила ћемо некако ухватити, али шта ће јој следеће пасти на памет?!“ То нико није знао.

Слушао је њихов разговор паук Рацко. Очајан због опасности која је претила његовом другу, грозничаво је размишљао шта да ради. Ноћ се полако спуштала, звезде стидљиво почеше да трепере.

„Знам шта ћу! Исплешћу најлепшу ташну на свету. Када је Цица види, одушевиће се и сигурно ће заборавити на мог другара.“ И поче да плете Рацко... вредно је ткао ред по ред сребрну нит, изводећи чудесне шаре. Пред саму зору, заврши Рацко торбицу и полако је спусти пред заспале слуге. Сунце засија; засија и чудесна торбица! „Види, види ово“, рече један од слуга, сагињући се да узме торбицу. „Ово је нешто најлепше и најфиније што сам у животу видео. Хајде да је однесемо газдарици! Када је види, одустаће од крокодила сигурно!“

Тако је и било. Када је видела ташну, Цица је одушевљено прокоментарисала: „Шта ће ми ташна од крокодилске коже, то има данас свака шуша! Овакву ташну нема нико! Ах, како се чудесно сјаји на сватлости...“.

И тако су два другара, крокодил Јоцко и паук Рацко, наставили да пландују сваког дана код два пања на обали реке Нил. Мало би разговарали, мало дремали, а њихова срца су куцала истим ритмом. „Шта бих ја без Рацка?“, мислио је Јоцко. „Шта бих ја без Јоцка да се испунила Цицина жеља?“, мислио је Рацко. Да, заиста, било би лепо да свако од нас има свог Рацка. Можете ли то да остварите?



О СПИСАТЕЉИЦИ

Светлана Митић

Рођена је 20. јуна 1955. године у Београду. Због посла родитеља одрасла је на Косову и Метохији, у Призрену. Након завршетка гимназије у том граду, као дете просветних радника и велики љубитељ књижевности, опредељује се за рад у просвети, те је 1978. године дипломирала на Филозофском факултету у Приштини, одсек Југословенска књижевност и српски језик. Као просветни радник радила је у Косовској Митровици и Борчи. Од 2012. године је у пензији.

Још као студент почела је да пише песме, есеје и друге краће форме. Из љубави према најмлађима кренула је да пише приче за децу 2014. године.



Смрт или како ко доживи | Јелена Поповић

Док се пробијао кроз снежне наносе који су га додатно ометали у његовом већ тромом ходу, осећао је само промрзине. Болове у стопалима, рукама... На његовом лицу се оцртавала сена среће што осећа само физичку бол; што више не осећа психичку, што заправо није способан да размишља о било чему и тиме себи наноси још већу патњу. Тешко је изгубити особу који волиш. Али, изгубити ослонац у животу, изгубити истински правог пријатеља, изгубити особу која те искрено воли... Мада, био је убеђен да је морао да га воли. Како би му у шали рекао безброј пута: “Мораш да ме волиш, јер сам ти син”.

Свеједно, морао је да стигне до болнице да преузме тело. Али, та зима је била... Најгора од свих, незапамћено ледена, окрутна и свакако најтужнија у његовом животу.

Зазвонио му је телефон. Промрзлим рукама га је једва, неспретно извадио из џепа, јавио се гласом за који ни сам није веровао да је његов.

— Хало, матори?

— Хеј, стари. Само да видим како си, можеш ли сам?

Био је то његов друг.

— Како сам? Пuteви су непроходни, возови не саобраћају, идем пешице И мислим да имам још три дана хода до болнице. Иначе, сасвим сам добро. Ти?

— Видим да те иронија није напустила.

— Не, сем среће, иронија је једина која чврсто стоји уз мене.

— Знаш. Заправо, ја сам хтео тебе да насмејем.

— Нема потребе. Стварно. Бојим се да када би се то којим чудом и десило, да би ми уста остала у том положају, од хладноће.

— Ммм да, напољу је пакао.

— Не. Пакао је када је 40 степени у плусу, а на минус 25, је нешто сасвим другачије.

— Рај?

— Ха,ха. Знаш, можда си и успео у намери.

— Зваћеш ме кад стигнеш у болницу?

— Ако не умрем пре тога, хоћу сигурно.

Дрхтавим рукама је вратио телефон у џеп. Био је скрхан болом. Није плакао, имао је утисак да му комадићи леда искачу из очију. Нису то биле сузе. Не на том минусу.

Сам је себе сматрао за највећег шаљивцију којег је познавао, И да, нимало није био скроман.

Једина особа која је знала да му смести неку добру шалу, био је његов отац. Мозак је поново почео да му функционише, мислио је: “Значи, званично је. Број један сам у свету хумора, ироније и... Ма, да ли је могуће? Мислим, погледај ме. Ходам кроз неку проклету белину, не знам где сам. Нигде живе душе, вероватно касним, а ни не знам када ћу стићи. Да, стварно сам број један. Краљ. Цар.”

Застао је, раширио руке, погледао ка небу и из свег гласа рекао

— Господар универзума!

Чуло се једно – мрњаууу!

Окренуо се и видео маче. Преплашено, смрзнуто, маче. Гледали су се пар секунди, затим је пришао мачету, узео га и ставио у џеп. Пошто је извадио телефон, да би сместио маче, па кад му се већ нашао у рукама, зашто не би позвао свог друга.

— Хало, стари. Јеси ли стигао?

— Дефиниши стигао.

— У, човече. Где си?

— Немам појма. Све је бело. Него, зовем те из другог разлога. Да ли верујеш у реинкарнацију?

— Молим? Шта? Не, не, чекај — зашто ме то уопште питаш?

— Гледај о чему је реч - на сред ничега, нашао сам маче. Негде сам прочитао да дух преминуле особе може да уђе у животињу и...

— Стани, стани, стани. Кочи, човече. Ух... Знам да је тешко, али...

— Ок, капирам. Нећемо о томе. Него, мислим и да то маче није сада мој отац, ух, ово глупо звучи, али знаш на шта мислим, хумано је да га узмем, ставим у џеп и спасим сигурне смрти.

— Хумано је да га ставиш у џеп?!

— Па, не могу да га носим у рукама, ледено је.

— Знаш шта? Зваћу те касније.

Ставио је телефон у други џеп, помазио маче и кренуо даље. Смрзавао се. Размишљао је како ће, када једном буде стигао у болницу, пренети тело до гробља, треба да зове и свештеника, ни сандук није купио. Почео је да осећа одсуство хладноће. Заправо, уопште му више није било хладно. Ноге су га издале. Пао је у снег. Да... Читао је о томе – бела смрт. Услед смрзавања, престанеш да осећаш хладноћу, не осећаш ништа, лепо ти је, и онда умреш. Да, то је дефинитивно то. Нема шта друго да буде. Уместо да умре на милион другачијих начина које је замишљао када је размишљао о крају свог живота, он ће умрети у снегу, сам. Са мачетом које свакако није било прелепа жена којој лежи на рукама док испушта свој последњи дах. Није био ни на плажи, под палмом, није се појавио ни НЛО и одвео га, није га ни лава прогутала док је истраживао гротло неког вулкана. Једноставно, смрзао се. На некој дефинитивно, крајње незанимљивој локацији. Лежао је у снегу, са мачетом у џепу, гледао ка небу и мислио:

“Не, нећу умрети. Сада капирам. Стари, ово ти је најбољи штос икада. Сигурно ме гледаш одозго и силно се забављаш што овако пролазим док идем по твоје тело. Али, нећу умрети. Мислим, ко ће бринути о мачету?”

Сан га је савладао. Затворио је очи.

Лагано је отворио очи. Видео је плафоњеру. Лежао је на кревету.

Погледао је око себе.

“Бели зидови - рај?”

Чуо је јаукање од болова, које је допирало из ходника.

“О, не, пакао је!”

Брзо се усправио у кревету И видео да је прикључен на инфузију.

“Значи, болница је.”

Кроз врата је ушао његов друг.

— Стари, како сам ја доспео овде?

— Видиш, ја сам се реинкарнирао у хеликоптер болнице И спасио те.

— Добра фора. Где је маче?

— Маче је добро, чува га моја жена, животиње не смеју да се уносе у болницу.

— Морам да преузmem тело и одвезем га у капелу.

— Завршио сам то.

— Морам да купим ковчег.

— Тело је у ковчегу, мамлазе. Нисам идиот.

— Хвала ти, још свештеник.

— Сутра у дванаест у капели. Све сам завршио.

— Вратићеш ми маче?

— Не, задржаћу га као награду што сам најбољи пријатељ највећег идиота. Наравно да ћу ти га вратити.

— Значи, ти си организовао сахрану? Ти, који ниси знао пертле да вежеш до четвртог разреда, ти си ми спасио живот? Можда ја у ствари и јесам мртав.

— Бојим се да ниси. Одмори се, долазим по тебе у десет сати.

— Е, чуј...

— Да, да, понећу маче.



О СПИСАТЕЉИЦИ

Јелена Поповић

Рођена је 1990. године у Крагујевцу. Завршава Факултет за примењену екологију – Футура. Радила је као водитељка емисије *Плаве сенке* на локалној телевизији. Кратке приче пише од скоро и до сада их није објављивала.

Живи у Краљеву.



Три песме | Марија Мојсиловић

СПАЉЕН ДАН

Дан ужарен,
Без трунке радости
Збуњеним временом
Лута као дим.
Досадом испуњен
Побољшава смисао чекања.
Пуцкетава реалност
Преноси варнице
Незадовољства
Које се одбијају
И прогоне сиромашне мисли.
Казалке нестају
У пепелу дана
Скривају неприметне минуте.
Садржај ишчекивања
Гори празну свест
Која подсећа на бескрај.



(НЕ)СРЕЋА

Шта је цепало књиге,
Чији прсти су је немарно чували?
Корице бледе, поцепане
Да ли су уморне?
Слова су остала верна, непомична
На средини страница – хербаријум
Три детелинке са четири листа...
Да ли су некоме донеле срећу?

БОЈЕ СНОВА

Уплетена неизвесност
Котрља се чвором таме.
Зрно светлости
Гори форму
Замршеног конца.
Клупче се размотава,
Упија боје снова
И оставља трагове
Немих стаза.



О ПЕСНИКИЊИ



Марија Мојсиловић

Рођена је 10. фебруара 1994. године у Чачку. Студира у Крагујевцу Филолошко-уметнички факултет, члан је Књижевне радионице СКЦ-СКрЦ, учествовала на песничким манифестацијама на којима је и награђивана. У слободно време црта и игра шах.

Поетски времеплов



Припремила: Јелена Глишић

Вислава Шимборска
умрла 1. фебруара 2012. године

ТРИ НАЈНЕОБИЧНИЈЕ РЕЧИ

Када изговарам реч Будућност,
први слог већ одлази у прошлост.

Када изговарам реч Тишина,
нарушавам је.

Када изговарам реч Ништа,
стварам нешто што се не смешта
у било какво непостојање.



Мира Алечковић

рођена 2. фебруара 1924, а умрла 26. фебруара 2008.
године

НЕЗВАНИ ГОСТ

Зашто си дошао,
а ја те нисам звала.
Ја никада не зовем љубав,
она ми дође сама.

Незвани гост донесе
понекад више радости.
Зашто си дошао,
а ја те нисам звала.

И кад те не зовем,
на тебе ипак чекам.
Уђи, мени су увек
снови драги гости.

Жена је увек неког
жељна и сама.
И жена увек сања.
Уђи; рећи ће: сањари.
Уђи; рећи ће: луде.

А има их који ће рећи
да смо старинска деца
што намернику с пута
износе хлеб и со.

А све је ново у мени –
у ове дане снова
ја ништа немам
сем жеље да живот буде
долином тоpline људске
пут њихов расплетени
којим долазиш и ти,
незвани гост.



Алекса Шантић
умро 2. фебруара 1924. године

ДУША

Ја видим кад на те, топла и бијела,
Кроз твој пенџер мала мјесечина пада...
И шум сваки чујем твога одијела,
На душеке меке када клонеш млада.

Као сјенка твоја сваке те минуте
Моја душа прати и уза те дршће.
И љубице своје, чежњама осуте,
Просипа на твоју стазу и раскршће.

У баштама твојим оно роса није –
То су сузе среће што их она лије,
При сјају звијезда у тиху покоју.

У кандилу твојој када жижак цепти,
Знај, то душа моја прислужена трепти,
И просипа на те златну свјетлост своју.

Жак Превер

рођен 4. фебруара 1900. године

СТАРО ВИНО

Наранца на столу
Твоја хаљина на поду
А ти у мојој постељи
Благи поклон тренутка
Свежина ноћи
Топлота мога живота.



Вељко Петровић

рођен 5. фебруара 1884. године

ВИТИЦЕ ТВОЈЕ

Витице твоје меке, младе
о, Бог зна ко сад плете,
чије сад носиш зеленкаде,
куда ти мисли лете?

Очи ће твоје пити трећи
и усне те црвене;
и нећеш у том смеху, срећи,
ни мислити на мене.

Ал' веруј, дико, то не боли,
друго је с чега стрепим:
духнуће часи мутни, голи,
за данима овим лепим.

Жаоке прве речи ружне
његове кад запече,
знај, ти си живот бедне сужне
почела оно вече.

Хладне ће воде оком лити,
у соби стида и тама;
и чекаћеш стас његов вити,
и плакаћеш ту сама...

И сетићеш се сада на ме
на опроштај наш холи -
а ја ћу знати то сред чаме,
и то ће - да ме боли.



Борис Пастернак
рођен 10. фебруара 1890. године

НОБЕЛОВА НАГРАДА

Падох, као звер усред хајке.
Негде су људи, слобода, свет
А терају за мном удараљке,
Пролаза нема, спутан сваки крет.

Тамна је шума и обала спруда,
Дебло је јеле оборено.
Пут је пресечен одасвуда.
Било шта било, све је свеједно.

А каквим се ја бавих злом:
Убица, злотвор, шта ли ?
Та сав свет плаче над лепотом
Земље, коју опевах у боли.

Па и тако, још мало до гроба,
Вера је моја – доћи ће доба
Сили ће подлости и свих злоба
Одолети још дух добра.



Александар Сергејевич Пушкин
умро 10. фебруара 1837. године

НЕ ПЕВАЈ, ДРАГА

Не пјевај, драга, када си са мном,
Грузинске песме, пуне туге:
У сећању ми буде тамном
Далеки жал и дане друге.

Кад разлију се у тишини
Те песме луде, занесене,
Ја видим степу, месечину
И лик далеке једне жене.

Откада угледах те, драга,
Њен лик у мом срцу гасне,
Ал' нова оживи га снага,
Кад зачујем те песме страсне.

Не певај, драга, када си са мном,
Грузинске песме пуне туге,
У сећању ми буде тамном
Далеки жал и дане друге.



Десанка Максимовић
умрла је 11. фебруара 1993. године

ВОЛЕЛА СЕ ДВА ВЕТРА

Волела се два ветра с две планине
као што се воле два сунца, два духа,
као што се воле два вида и два слуха,
или сјај сунца са сјајем месечине,

или с небесима ледене висине.
Грлили се изнад брда и пољана,
у лишћу грана и изнад бездана,
нису знали шта да од себе чине,

нити грлећ' се које је од њих које,
ни умели да се размрсе, раздвоје -
као два пљуска и две грмљавине.

Кад се полеме о кршеве, о грање,
волели се тугом и сећањем -
два ветра са две далеке планине.



Бранко Миљковић

пронађен обешен у загребачком парку 12. фебруара
1961. године

ПРИЈАТЕЉУ ПУТНИКУ

Кроз туђе срце води прави пут
Ко другачије путује наилази на таму
О докле ли ће тужан стићи
Тај што више нема шта да каже

Узалуд учене ватре с висока чела
Слепац зна краћи пут до зоре
И предели непокретни као нада
Сричу своје име на његовој усни



Александар Тишма

умро 15. фебруара 2003. године

МИР ПЕЋИНИ

Не скупљај кулисе,
не гомилај :
ормане с резбаријама
птица и гроздова
и с ћутљивим књигама и порцеланом у утроби,
нити слике
блескове нечијих допадљивих жеља,
ни пријатеље
који ти за утирање досаде
узвраћају утирањем досаде

обнажујући зубе :
треба да је пуста
кад те из ње изнесу
пећина
пећина без налаза
за археолошке очи
твојих последника.



Ђозуе Кардучи
умро 16. фебруара 1907. године

ЗИМСКА НОЋ

Магловите стране снегом покривене,
Ко светлошћу белом све да је засуто;
Снег шкрипи и пршти – бисерје расуто –
И мој дах се маглом ствара испред мене.

Све ћути. А горе, с небеских простора,
Кроз облаке месец са видика плава
Ту, на тлу, жалосну сенку оцртава –
Безобличне гране разломљена бора.

Као помисао жељна смрти саме,
Опаши ме, цичо, ледом ове таме,
Да ми следи и страх немира и наде.

Бродоломник ноћас само неби тиче
Са валова ових и у ноћи виче:
- Шта л' мртви у својим гробовима раде?

Хајнрих Хајне

умро 17. фебруара 1856. године

ЛОРЕЛАЈ

Не знам откуд сета моја,
Зашто сам тужан ја,
Давнашња прича то је,
Која ми мира не да.

Сумрак је, Рајна тече бистра
Кроз мирисни лепи крај,
А врхом брега још се блиста
Вечерњи сунца сјај.

Тамо прекрасна седи дева,
Чудноватост њен је крас,
Златно је рухо заодева,
Златна је њена влас.

Златним чешљем чешља косе,
И слатки пева пој,
Чарима душу сву занесе,
Гласом у песми тој.

Обузет лепотом песме њене,
Рибар у чамцу свом,
Не гледа вртлог нити стене,
Сав је опчињен њом.

У поноћ вал ће оборити,
И њега и чуњ тај,
А за то с песмом крива
Биће заносна Лорелај.

Јован Дучић

рођен 17. фебруара 1871. године

ТРЕНУЦИ

Та љубав без циља и без сутрадана,
Зла сестра вечности, у бесу свег хитног
Носи знак највеће коби што је знана:
Сав ужас пролазног и бол неумитног.

Тај свемир насликан на валу што бега,
Сав покрет просторâ у трептању листа —
Љубав је без сутра вечнија од свега:
Јер и после смрти још је увек иста.

Та љубав што умре у напону врелу,
Мач скрхан на самим врховима тврђа,
Има победничку гордост на свом челу:
Јер умре у сјају пре него зарђа,

Она прође душом као из далека
Залутале птице у светлости маја;
У песми су њиној гласи других река,
И на крилима им сунце другог краја.

И она нестаје пре веселе жетве,
Увек неувела у свему што вене,
Без свога завета и без своје клетве —
У лепоти речи једном изречене.



Данило Киш

рођен 22. фебруара 1935. године

НАРИЦАТИ

Чекати, док поноћни звон тиња,
Да се донесе црна шкриња.
Не питати због ког је патња,
Звонити док не мине пратња.
Под балдахиним и црним велом
Носити распело бело, пред опелом.
Под тешким сребром погнути плећа,
Давити се у диму свећа.
С тамним сенама у бој стати
И тихе псалме запевати.
Слушати оргуље печалне
И звона посмртних јечање.
Крочити преко зева гробова
У пратњи слугу, божјих робова.
Мрзнути у зачараној ноћи,
Гледати туђег мртваца у очи.
Дрхтати на месечини кобној,
Уздисати на хумци гробној.
Порећи прошлост, јецајући,
Замађијано, клецајући.
Опростити сваком. Покајнички
Грлити сандук, очајнички.
Тестамент страшни срицати,
И нарицати, нарицати, нарицати.



Џон Китс

умро 23. фебруара 1821. године

СЛАДАК СУСРЕТ

Сладак је сусрет уговорен оком,
слатке су речи што сусрете прате.
Ако је поздрав старији од збогом
треба времена стара да се врате.

Добродошло је длану ма шта топло
и капара је миг обрва дуг
да сресћемо се морима ил копном
где бразда није навикла на плуг.



Виктор Иго

рођен 26. фебруара 1802. године

О, ЉУБАВИ

Зар не, о љубави, да ноћ споро тече,
Кад, док лежиш сама, сан бежи од жене,
Кад свакога сата споља звона јече,
И часовник бруји тренем што га прене?

Док будна сањариш под теретом тмине,
Самоћа ти не да лек што умор брише:
Ни сан, да ти са њим ноћ што брже мине,
Ни љубав, да са њом сан не желиш више.

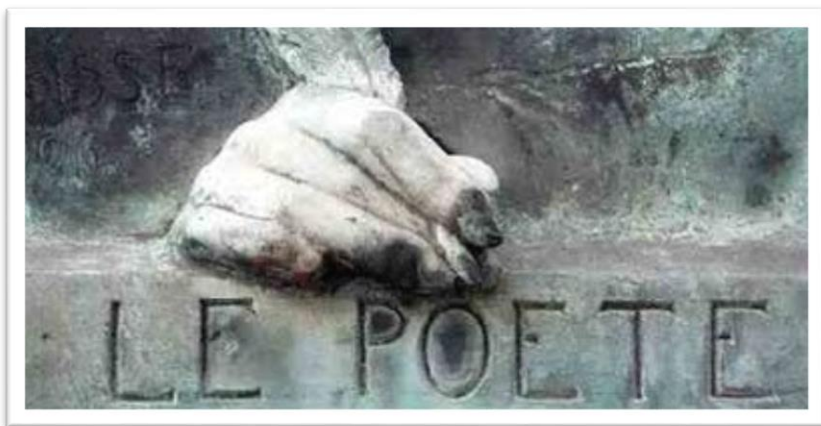
Мома Димић

рођен 28. фебруара 1944. године

ЗИД

Уз зид притеран
Док упредаш
С прста на прст
Све којешта
Ко пусти паук крсташ
Још увек одлажући доба
За свој крст
Сумрак се спушта
Више дрвореда
Па у собу ту
И преко пожутелих ребара
Пећи на пару болничку
Још једно светло не пали
Ионако сва већ горе
Тамо доле
По друмовима

Извор – Поезија суштине



Портрет љубави | Сенада Мешковић

Алина Мартен је за врло кратко време успела да створи себи завидну репутацију у послу којим се бавила. Још увек је било клијената који су били сумњичави када би се први пут срели са њом у њеној модерно декорисаној канцеларији. Увек би очекивали неког старијег, са више искуства, а не двадесетосмогодишњу особу, која изгледа као да је сишла са модне писте. Алина је поседовала природну лепоту и шарм, а жене су јој завиделе на високој и виткој фигури, дугој, таласастој коси боје кестена и невероватно смарагднозеленим очима. Међутим, њена лепота је била занемарљива у поређењу са њеном интелигенцијом и преданошћу послу којим се бавила.

Након што је дипломирала историју уметности са највишим оценама у својој генерацији, изненадила је родитеље одбијајући да изабере каријеру универзитетског професора у шта су они полагали много наде. Изабрала је да буде нешто као детектив. Клијенти би је ангажовали да им пронађе неки редак уметнички предмет или антиквитет, да га откупи за њих или да истражи историјат неког предмета, и сваки пут би били задовољни резултатима њеног рада. Веровала је да је њен посао комбинација истраге, авантуре, преговарања и мистерије, и обожавала га је. Највише од свега је волела приче о људским животима и судбинама, које су се криле у сваком уметничком предмету.

Овог пута њен клијент је била жена, отприлике њених година, Валерија Каслер.

„Овај портрет се налази у поседу породице Каслер скоро сто година. Међутим, нико не зна ништа о жени која је насликана на њему. Портрет је купио један мој предак на аукцији.“ Валерија је дала Алини слику-минијатуру величине длана.

„Ово је насликао Жан Пјер Дувал у 18. веку. Рођен је 1723. године, а преминуо је 1775. године. Био је познат по сликању портрета. Имате среће, госпођице Каслер. Дувал је био познат по томе што је водио детаљне евиденције о свим својим наруџбинама. Неће бити тешко пронаћи име девојке на слици“ – објаснила је Алина.

„Да ли можете открити нешто више о њеном животу? Волела бих да знам не само њено име него и њену животну причу.“

„Није немогуће, али ће бити мало теже. Ја волим изазове“ – рекла је проучавајући слику. И сам оквир је био уметничко дело, овалног облика, начињено од сребра са угравираним цветним дезеном, док су латице цвећа биле начињене од опала, тиркиза и жада. Замишљено је посматрала девојку на слици. Сигурно није имала више од двадесет година, имала је нежне црте лица, плаве очи сањалачког погледа и косу боје ћилибара. Њена одећа је говорила да се ради о богатој девојци, вероватно племићког порека. Хаљина је била боје кајсије са цветним шарама боје слоноваче, а рукави и оковратник су били украшени богатом чипком у белој боји. Имала је огрлицу од три реда ситних бисера и бисерне наушнице.

„Обавестићу Вас када будем открила ко је девојка на овом портрету“ – рекла је враћајући портрет Валерији.

* * *

Три месеца касније, Валерија је поново седела у канцеларији Алине Мартен.

„Мислила сам да нећете успети пронаћи ништа о мистериозној девојци на портрету“ – рекла је Валерија узбуђено.

„Успела сам да откријем много више него што смо очекивале. Портрет је насликао Жан Пјер Дувал 1768. године када је Розалија Аделаида Александер имала деветнаест

година. О њој сам сазнала из дневника баронице Ленокс, као и писама које је бароница добијала од своје пријатељице Ребеке Бенет. То је невероватна прича, а почиње много пре него што се Розалија Аделаида родила. Заправо из времена када је Ребека Бенет имала седамнаест година. Ребека је била заљубљена у сина очевог пријатеља којег је познавала цео свој живот. Данијел Бернар је био истих година као и Ребека. Били су једно другом прва љубав и веровали су да ће се венчати када одрасту. Међутим, када је Ребека напунила седамнаест година, све се променило. Њен отац је приредио велики бал за прославу њеног рођендана на који је дошло много званица. Нешто се променило у Ребеки, јер је након бала свет гледала другачијим очима. Желела је да њен живот буде испуњен луксузом, баловима, путовањима. Она је била ћерка грофа, а Данијел је само припадао слоју богатијих земљопоседника, али без титуле. Неколико месеци након свог рођендана, Ребека је отпутовала у престоницу код својих рођака и убрзо је Данијелу написала писмо у којем га обавештава да ће се ускоро удати, након чега ће отпутовати и да је он заборави. Није написала за кога ће се удати. Нимало није марила за чињеницу да је тим писмом сломила срце Данијелу, којем је цео живот говорила да га воли. Године пролазе, а Данијел више није чуо ни речи о својој непрежаљеној љубави. У међувремену, Данијелу је преминуо даљи рођак без деце, те је наследио титулу маркиза. Двадесет три године касније, на једном балу код својих пријатеља упознаје Розалију Аделаиду, ћерку грофа Александера. Данијел није веровао да ће икада заволети неку другу жену, али Розалија је заробила његово срце и он схвата да је љубав према Ребеки била само бледа сенка онога што осећа према Розалији. Анонимно је слао Розалији сваког дана цвеће и сваких неколико дана поклоне. Плашио се да Розалија не гаји иста осећања пошто је она тада имала деветнаест година, а он четрдесет. Из дневника баронице

Ленокс сам сазнала да се у то време маркиз сматрао најпожељнијим нежењом. Имао је титулу, богатство, а био је и изузетно привлачан. Био је од оних мушкараца који су у четрдесетим годинама живота најбоље изгледали.“

„Као неке данашње филмске звезде.“ Валерија је понудила помоћ. „Зашто имам утисак да та прича неће имати срећан крај?“

„У сваком случају, доћи ће до неких обрта у причи. Млада Розалија Аделаида се заљубила у маркиза. Писала му је писма и слала их по својој дружбеници. Проблем је настао када је њена мајка сазнала за њену љубавну причу. Њена мајка је била Ребека Бенет.“

„Заиста неочекивани обрт. Претпостављам да није била одушевљена што јој се ћерка заљубила у човека којег је она волела.“

„Ребека је била бесна када је сазнала ћеркину тајну. Отишла је у посету маркизу да би му забранила да по њеним речима прогони и заводи њену ћерку да би се њој осветио. Маркиз јој је одговорио да нема никаквог права да се меша у његову приватност нити да по други пут одлучује о његовом животу уместо њега. Рекао јој је да је давно изубила његово поверење и што је битније, његово поштовање. Ребека је била одлучна да их растави, те је уложила много труда да би тај план спровела у дело. Заправо одлучила се за спровођење неколико планова у исто време. Убеђивала је супруга да одмах отпутују на сеоско имање да би удаљила Розалију од маркиза, наговарала га је да хитно пронађе адекватног кандидата и објави веридбу са Розалијом, потрудила се да се прошире разне гласине које би нашкодиле маркижевој репутацији. Чак је отишла тако далеко да је платила некој девојци, која је била трудна, да дође и тражи да разговара са Розалијом како би јој рекла да је била маркижева љубавница и да ју је он напустио када је остала трудна, а да би је убедила како она није била једнина која је тако прошла.



Ребека је толико жарко желела да растави Розалију и маркиза да јој није било битно колико ће бола нанети својој ћерки. А нажалост Розалија Аделаида је много патила због мајчиних настојања да је лажима раздвоји од маркиза. Упркос свим настојањима Ребеке, Розалија није посумњала у маркижеву част нити у његову љубав. Учинила је нешто невероватно смело за то доба, побегла је од куће и отишла код

маркиза. Ризиковала је све, а највише своју част и углед да би доказала маркизу своју љубав. Неколико дана након њеног бега од куће, њих двоје су се венчали у тајности. Због тог скандала, Ребека се одрекла своје ћерке. До краја живота никада више није проговорила са њом нити ју је видела. Чак је наговорила и грофа да прекине сваки контакт са маркизом Розалијом Аделаидом Александер-Бернар.“

„Заиста невероватна прича. Каква невероватна игра судбине!“ Валерија је била запањена. „Не могу да поверујем да сте све то успели да откријете, госпођице Мартен.“

„Ово је најбољи део мог посла, када успем да оживим давно заборављене судбине.“

„Одувек ме је интригирало да сазнам ко је девојка на портрету. Сада сам открила да је она била једна изузетна и изнад свега храбра жена коју сада много поштујем и којој се дивим.“

Када је Валерија отишла, Алина је још неко време размишљала о Розалији Аделаиди питајући се колико још невероватних прича чека да буде откривено и поново испричано. Тада се родила нова идеја. И она ће попут Дувала водити евиденцију о пословима за које је била ангажована и записиваће приче које је открила да би их сачувала од заборава.

18. октобар 2016.

¹Слика: Францишек Ксавери Лампи – *Портрет Марије Бораскович*

О СПИСАТЕЉИЦИ



Сенада Мешковић

Рођена је 1989. године у Суботици, дипломирала право 2012. године, писањем као хобијем се бави од четвртог разреда основне школе, и још од основне школе највећа жеља јој је да буде писац. Воли књижевност, историју, архитектуру, историју уметности и шпански језик.

Пише романе и кратке приче у нади да ће једног дана објавити књигу, и учествује на књижевним конкурсима.

Први рад објављен 2007. у *Годишњаку* поводом 100 година средње Економске школе *Боса Милићевић* у Суботици.

Живи у Суботици.

Прича из заумља | Ђорђе Максимовић

ЗАВЕШТАЊЕ БИЈЕЛЕ ДУШЕ

На путу до куће, Славишу су често када се враћао из школе пратиле сеоски пси. На рамену је носио малу плетену торбу коју му је сестра зашила у којој је држао парче сланине, мало соли и векну хљеба. Испод овчјег кожуха у скривеној прегради носио је очев војнички нож. Успут би сјекао сланину на ситне комадиће и бацао је псима.

Обишавши неколико сеоских амбара зашао је у високо растиње. Вече је било прохладно, а небо изнад њега прошарано звијездама. Чинило му се да у ноздрвама осјети мирис печеног кромпира и пасуља. Пречица којом је ишао зарасла у траву, ознојила га је док је пјевушењем прекраћивао вријеме. Примијетио је да га пас којег је увијек морао тјерати из дворишта више не прати. Застао је на тренутак и ослушнуо. Тишина. Наставио је својим послом, очекујући малог куждравог мјешанца на крају зарасле пречице.

Од раног дјетињства, Славиша је волио ходати природом. Повратак из школе био је његово мирно вријеме; упркос куљању у стомаку, осјећао се благословено. Размишљао је о дрвеној фрули коју је израдио. Када дође кући премазаће је лаком; сљедећег дана понијеће је у школу. Пјесме које је звиждукао звучаће много боље на фрули. Зечји гај био је тик до њега. Сеоска храстова шума добила је име по ловцу на зечеве који је био власник шуме. Заједно са породицом нестао је прије скоро једног вијека. Њихов нестанак приписивао се мрачним силама, одласком у Европу. Праву причу, међутим, нико није знао. Сваке вјетровите вечери Славиша би застао пред гајем и посматрао; звук

гактања врана уобличен хуком вјетра кроз крошње имао је необичну мелодију. Ослобађајућу и сабласну.

Заставши на ивици шуме, Славиша опази бијелу статую поред једног храста. Погледао је мало боље. Статуа се помијерала. Крв му груну у образе, те остаде као укопан. Јато врана полетјело је у његовом смјеру, крилима му додирујући косу. Бијела статуа закорачи ка њему. На мјесту гдје би требале бити очи, створење које му је ишло у сусрет имало је двије велике црне тачке. Умјесто руку и ногу имало је дугачке гране. Изгледало је налик високом човјеку омотаном у бијели чаршав са гранама у рукама. Славиша хтједе позвати у помоћ, али грло му је постало суво. Иза првог створења створише се још четири: једно нешто ниже и са чаршавом који се вуче по тлу, те још три мања створења, неправилног хода. Ходали су према Славиши док су опанци на његовим ногама узмицали назад, парајући земљу. Највеће од бијелих створења му приђе. Славиша је покушао остати миран. Створ му је ставио хростове руке на рамена и погледао га црним, угљеним тачкама што личе на очи. Небо изнад њих се смрачило, а створ му у џеп стави мали завежљај. Славиша није видио одакле га је извукао, а сва четири створења се изгубише у даљини. Посматрао је док се губе у малом сеоском потоку и полако нестају.

Када је повратио снагу, Славиша поче трчати. Чинило му се да га ноге самовољно воде сеоском стазом. Када је био у близини куће, опази старог Вујасина како корача према њему. У руци је држао сјекиру.

„Ма куд сад успораваш?“ викну Вујасин, „Трчи одмах кући!“

Задихан и зајапурен Славиша застаде. Упитао је шта се десило, све док је плућима хватао ваздух.

„Дошли су мајстори да сијеку Зечји гај.“

Славиша рашири очи, али оста прибран. Надао се да Вујасин неће видјети да је узнемирен.

„Зашто сијеку гај?“

„Неки пијанац је пролазио кроз гај и каже да је видио стару кочију растурену и зараслу у маховину. Вели још да су га јурили неки демони. Ујутру је то рекао људима у кафани код Рушке. То је сигурно онај матори газда гаја и његова породица. Умрли су у том гају и сада прогањају друге. Идемо посјећи сву шуму и избацити зле духове из села.“

„Ви вјерујете у то?“ упита Славиша.

Вујасин скупи пљувачку и хракну.

„Тај маторац никоме није дао шуму. Једне ноћи је са породицом кренуо на пут. Била је олуја. Ушао је у гај и није изашао. Никада га нису нашли. То је права истина. Е, па више неће бити тако. Сад сијечемо шуму!“

Чврсто стежући сјекиру, Вујасин настави према гају. Славиши се учини да у даљини чује мајчине и сестрине гласове. Склонио се са стазе и сјео на оближњи пањ. Осјети да му ноге клецају од трчања.

Није заборавио на завежљај који му је бијели створ малочас дао. Да ли је то утвара, помисли? Одвезао је црвени папир са завежљаја. Смеђа тканина размакну се, а унутар ње налазио се папирус. Славиша одмота папирус, а очи му се раширише. У руци је држао тапију на којој је црним мастилом било исписано његово име, заједно са називом Зечјег гаја. На дну странице стајао је потпис старог власника и биљежнички печат. Окренуо је папирус на другу страну и погледао исписане редове.

Ти, сине чисте душе. Са љубави према фрули што храниш гладне душе луталица. Не сијеци ову шуму но је пусти да расте до неба. Кад грана дрвета највисочијег небо запара, узми сјекиру и сам усијеци свако дрвце. Тада богатство моје имаћеш. Не дај да успомена на моју породицу пропадне у кравим рукама душмана.

Славиша сачека неколико тренутака, а онда ко опарен устаде. Гласови његове мајке и сестре били су све ближи.

Умјесто да им потрчи у сусрет, он спреми папирус у кожих и удахну.

Почео је трчати за Вујасином.

У даљини се чуо псећи лавез испресијецан гактањем врана.

О ПИСЦУ



Ђорђе Максимовић

Рођен је 1993. у Бањој Луци. Писањем се почео бавити у средњој школи када је пишући рецензије рачунарских производа за интернет портале зарађивао за џепарац. Био је сарадник на неколико портала и часописа. Тренутно је у статусу редовног студента IV године Правног факултета у Бањој Луци. Са креативним писањем је започео на другој години студија. У међувремену је написао велики број прича од којих су многе објављене у штампаним и електронским часописима. Тренутно своје радове објављује на личном блогу, а поред тога запослен је као помоћник уредника часописа *Iustitia – лист студената права*. Поред писања крими и хорор прича, које представљају главнину његовог опуса, пише и поезију, те се бави фотографијом.

Живи у Бањој Луци.

Реч у песми | Санда Ристић Стојановић

ВАЖНОСТ

Реч небо шета по
речи земља важно.
Важност речи небо удара
по речи земља, снажно.

Злато песме седи у
друштву речи која вреди.
Реч банка код
речи песма понекад штеди.



СУБЈЕКТИВНОСТ

Реч живот завитла
своју субјективност.
Ова паде у песму
коју ишчитава смрт.
Реч живот поче још
субјективнији живот у
песми после тога.
Песма одмахује руком
на то.
Песми је битно да још
увек не личи превише на смрт.
Реч живот, чак ошамари
живот илузија, својом субјективношћу.
Бридење тог шамара спакова
смрт у реч смрт.
А реч смрт осећа се
тако субјективно због тога
у песми.

ОБРТ

Земља напусти неба
неки вербални обрт.

Реч смрт прочита погрешно
речи живот нацрт.

Месец прену месечине
наше преокрет.

Са плафона земље виси
неки неба заокрет.

Реч смрт направи ка
речи живот пробој.

Војска речи напусти
речи песма бој.



ОБРТ II

Смрт, умањи живот
за један заокрет.

Сан се ули у
јаве неки чудан преокрет.

Дан нашом ноћи,
своју ноћ пресече.

Месец, измишљеном месечином
нашу месечину сече.

Реч смрт поста
реч живот крајње изненада.

Земља разговара сама
са собом, као неба нада.



ДЕТАЉИ

Један детаљ Сунца пиљи
у зрак будућности.
Облачи се као он у илузије.
Хода као детаљ неба
који је промакао земљи.
Тај детаљ Сунца, зађе
у град.
Пронађе детаљ земље
који се представља као Сунце.
Са фасада својих зракова,
Сунце скиде чак и своје име.
Детаљ града га убеди да
није једини детаљ који постоји.
Детаљ судбине га слика
за успомену.
Детаљ Сунца, и сада тумара
у једном детаљу града.
Заправо, детаљ Сунца и сада
тумара у једном детаљу
илузија града.

О ПЕСНИКИЊИ



Санда Ристић-Стојановић

Рођена је у Београду 1974. године. Дипломирала је филозофију на београдском Филозофском факултету. Ауторка је седам књига поезије и једна од четири аутора у заједничкој збирци поезије *Из сенке стиха*.

Објавила је низ филозофских есеја у зборницима Естетичког друштва Србије. Преводи поезију са енглеског.

Пише и објављује приказе поезије (О. Давичо, П. Крду, Б. Миљковић, Душко Новаковић...).

Била је уредник у издавачкој кући *Белетра* и уредник књижевног часописа *Ковине* (КОВ).

Члан је Српског књижевног друштва, Удружења књижевника Србије и Естетичког друштва Србије.

Живи у Београду.



(Не)везане мисли | Ненад Живковић

Приметио сам да се људи најлепше забава уз тужне песме. Чим запевате нешто весело, само што не почну да вам изјављују саучешће.

Стање духа или хир непросвећених?

Довољна је само једна лепа лаж да освојите жену; после ни са хиљаду истина не можете да је се отарасите.

Покушајте да не лажете; знам да је тешко, али ипак...

Женама никад не говорим какве су по томе како изгледају, већ по томе колико знају и шта говоре...

...чим дођем до речи.

Зашто жене увек прво бирају мужеве, па тек онда врше естетске операције и стављају силиконе?

Како не схватају да се мужевима више исплати да промене жену него силиконе?

Човек је на аутопуту гледао у жену са голим грудима. Наишао је камион и прегазио га. Човек је умро два дана касније.

Још један доказ да гледање у голе женске груди продужава живот.

У противном, остао би на месту мртав.

Жена флертовала са човеком са лажним профилом. Испоставило се да је то био њен муж. Да ли то значи да се други пут заљубила у истог човека или да воли два човека?

То значи да је онај трећи извисио па макар и то био профил њеног мужа.

Мокру жену извадиш из реке, она се топи; сваки нерв у теби једна варница; чекаш да планеш као буктиња, она те гаси мокрином и пали топлином...

А онда се ожениш њом и схватиш колико је река осветољубива што си јој узео оно што је било њено...

Кад мушкарац улепшава жену то је – љубав; кад жена улепшава мушкараца то је – користољубље; кад се жена и мушкарац разводе то је – трговина...

Свету никад угодити.

Жена је као кинески порцелан. Тек кад је разбијена, плачемо за њом.

Док је цела, најчешће је и не примећујемо. Ко зна зашто је то добро?

Код нас је најскупље оно што је бесплатно. Никад не купујте бесплатне ствари.

Рачун нам кад-тад стигне.

Што се више ја бавим политичарима, то се више они баве мноме.

Оставио бих ја њих на миру, али они немају мира – а ни ја са њима.

Данас свако пише песме; те песме неће свако да објави; то што се објави неће свако да чита; они што читају дођу до закључка:

Свако ли данас пише песме...

Треба ми десеторо паметних људи да започнем један интелектуално-духовни пројекат.

Ви што сте дигли руку – спустите је.

Нисам тражио аугостопере, већ паметне људе.

О ПИСЦУ



Ненад Живковић

Рођен је 19. новембра 1963. године у Великом Градишту.

До сада је објавио три романа: *Холограм*, *Спирала* и *Гроф Безљудов*, збирку песама *Фатаморгана*, збирку прича *Тотално безвезне приче*, као и једну коауторску збирку песама у корист изградње авалског торња *Хало, Авала!*

Радови су му објављивани у *Књижевним новинама*, и часописима *Свитац*, *Књижевна реч*, *Књижевне вертикале*, *Аванград*, а заступљен је у више антологија кратких прича и песама, као што су *Лексикон савремених српских писаца* (2012), *Рудничка врела* (2008), *Зборник Најкраће приче* у више наврата. Песме су му преведене на енглески, пољски и италијански језик.

Живи и ради у Београду.

Ако ме потражиш | Миле Лисица

ДАЉИНЕ

Живео сам у твојим брдима
а срце ми остаде пуно равнице

да се болим
да ме не престаје

да у њему посејем сунце
да у њему нестајем.

Живео сам бежећи од овог времена
а заувек у њему остао

заборавом да те пронађем
заборавом да те изгубим

у овим рукама
у овим венама.

Живео сам у твојим брдима
а срце ми остаде пуно равнице

и недостаје ми
да те неко спомене

и недостаје ми
да те нико не спомиње

сем даљине
сем тишине

у нама
у свему.



КАПУТ

Ја се покривам тишином
Далека крила ме греју
Далеко
Опасно далеко

На улици скупљам ципеле
И погледе деце
Да дан ми прође
Као младост у јесени

Мој капут је помало груб
Оштећен сновима
Има зубе за љубав
И још звечка маглом
У твом хлорофилу

Покривам се тишином жутог лишћа
Не пуштам сваког поред себе
И ћутим
Опасно далеко
Далеко
Од тебе

АКО МЕ ЈЕДНОМ ПОТРАЖИШ

Расипам се у тишину
крв да охладим
нежност да ти пишем
у утроби зоре.

Расипам се у ветар
гладан даљина
(жедан тебе)

Ако ме једном потражиш
потражи ме
на маскенбалу птица

препознаћеш ме лако
једино су моја крила остала сломљена.



НЕЖНИЈЕ

Не знам који ти је цвет сличан
Ни који цвет лепше цвета
Знам само да сваки процветао цвет
То си ти.

Не знам на кога мислиш када пада киша
Ни да ли волиш кишу
Знам само да најлепше сунце после кише
То си ти.

Не знам много тога о теби
Ни о ружама нисам знао много

Учим драга
Учим

Да дишем нежније.



НЕ ПИТАЈ

Не питај
како почиње љубав
ни када

чекај
пусти срце
да наруши равнотежу.

Не питај
шта је радост њена
знам ли је

чекај
када се будеш смејала и плакала
због ње знаћеш.

Не питај
мења ли свет

мој јесте.

О ПЕСНИКУ



Миле Лисица

Рођен је 5. августа 1986. године у Кључу. Детинство је провео у селу Медна поред Мркоњић Града. У Бању Луку се доселио 1995. године. Завршио је средњу грађевинску школу, а тренутно је апсолвент на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци.

Поезију пише од основне школе. Своју прву књигу поезије *Два метра тишине* објављује 2015. године, за коју у Хан Пијеску добија признање *Чучкова књига*. Са књигом *Два метра тишине* је у Приједору ушао у ужи избор за награду Бранко Марчета. У априлу 2016. године објављује и своју другу књигу поезије *Када те буду врштале руке*. На 27. Међународном песничком фестивалу *СУБОТИЦА-ПАЛИЋ* 2016. године са песмом *Сан о сунцу* освојио је прву награду фестивала за песме из иностранства.

Његове песме заступљене су у бројним регионалним часописима. Тренутно завршава трећу књигу поезије која треба да изађе у мају.

Живи у Бањој Луци.



Самица | Драган Нешић

Поздрављам те. Пишем ти да ти кажем шта осећам. Пишем ти да не бих мислио на шта друго. Да скренем мисли са ове несреће која ме је снашла и из које не могу лако изаћи. Признајем да ми је много лакше да пишем теби него неком другом. Теби сам увек радо говорио све, чак и оно о чему сам морао ћутати, ја сам отварао уста и дозвољавао да мисли истичу из моје главе. Било ми је лепо са тобом. Причали смо. Ево сад седим и мислим о твојим очима, о образима који се зажаре када бих ја украо тренутак и пољубио их слатко. Ниси ме никада грдила због тога и то ми је причињавало неизмерно задовољство. Мале, ситне слабости и мала ситна задовољства. Додир врховима ципела негде где седе људи, прамен твоје косе на мом лицу када седнеш поред мене. Све ме то и сад жари и тера ми крв брже и снажније кроз тело.

Пишем ти из самице. Пишем ти, а знам да писмо вероватно никада неће стићи до тебе. Пишем и дозвољавам себи бар мрву наде, јер кажу да нада умире последња.

Данас ми је уз моје дневно следовање једна рука дотурила папир и танки уложак оловке, све то залепљено уз доњу страну послужавника на којем нам доносе оно мало бедног дневног obroка. Препознао сам Петерову руку. Знам добро његове дуге прсте, прсте које је он увек неговао и снобовски поносно чувао од било каквог рада. Знаш како је био поносан на свој интелект.

На прсту је имао бледу траку, тамо где је некада била бурма. Бурму су скинули и мислим да га је то највише заболело. Сећаш се како је стално говорио да је никада неће скидати, да ће га сахранити тако. Блесавац један. Ризиковао је све што му је остало да би мени дотурио мало утехе.

Тешко је овде. Затворен сам са својим мислима, затворен на силу, по неправди. И знам да нећу изаћи. Немој се зато љутити што пишем. Када је тешко, гледам да побегнем, да одлутам. Бежим само на лепа места, а најлепша места су тамо где си ти. Да се гледамо преко ивице стола као двоје дуелиста у двобоју. Сећам се јасно твојих очију. Како си их ширила и разливала по мени, а ја се губио у њима као бродоломник у океану. Пловио по олујама и ратовао са таласима.

Јасно се сећам непристојних речи које си невешто изговарала правећи се да си љута. Ја бих се са своје стране правио уплашеним, док сам желео да ти притрчим и љубим без престанка. То су били леви дани.

Човек би помислио да ће модеран свет оставити беду иза себе. Наука, техника, схватамо свет много боље данас. Све то сада изгледа далеко и бледо. Нисмо успели. Увек сам се питао да ли постоје разлике између људи каменог доба и данашњице. Да ли би један човек из каменог доба могао да савлада све данашње изазове, да научи да користи апарате модерне кухиње и остала помагала. Сад знам да разлике нема, чак би човек данашњице могао да се привикне лако на камено доба. Нисмо ми далеко одмакли. Човек – животиња!

Ушли смо у ово пуна срца, са вером да чинимо нешто добро и достојанствено, надасве са убеђењем да нам је успех загарантован. Показало се да су прилике ипак другачије и да Сер Валтер Скот може и данас да описује слике из затвора као у време крсташких ратова.

Друштво се није изменило, само је техника унапредовала. Мишљење се није изменило, само је пренос идеја постао бржи. Суровост није омекшала, само је навукла мекшу рукавицу.

Револуција је појела још једном своју децу. Гмизавци су испливали и сели за пун сто. Нису се либили. Нису оклевали. Питам се, како им је у време модерних комуникација успело

да протуре све оне лажи и полуистине. И онда се питамо зашто свет не напредује.

Коначно сам схватио еволуцију, како је то болно спор процес. Како мајка природа одабира и спаја, укршта и мери. То траје много револуција. Много живота, много надања и недосањаних снова. Да се човек научи да мисли. Да користи свој најскупоценији алат који му је затворен у коштаној кутији и клати се на раменима.

Неко је рекао да је човек у ствари мозак, тело је само возило које га штити, возило које га преноси.

Живот, то је скуп материје и енергије чија је главна одлика саморепродукција. Ту му је и сав смисао. Ми смо само веза елемената и кванта која пулсира и шири се, не смем рећи васионом, али сигурно овим свемирским бродом који ми зовемо Земља. Ми смо свемирски путници. Ми смо дошљаци са далеких звезда. А када одемо, одлазимо на неко друго место где ћемо бити неко други, нећемо више бити ми. Да ли ће остати нешто од те везе којом се одликује наша личност? Да ли ће неки комад нас остати заувек упарен и сачуван за неке нове звезде?

То је заправо живот после смрти. Нешто што ће остати иза мене и иза тебе када се генетски материјал даље пренесе на децу. Колико су деца заправо део нас?

Видиш да ме муче и даље та питања, а овде и онако немам шта друго да радим.

Колико су ниске побуде оних који су срушили наше снове и овде нас затворили. Нису нам чак ни тражили реч да нећемо побећи и отићи одавде. Да их нећемо збацити и провући кроз блато и глиб, ту их и оставити, ту, где им је и место.

Уништили су толико живота, толико малих, обичних људи, понижених жена које су им се давале да би јеле. Људи који су ћутали да би јели. Уцена је то страшна! Образа за хлеба! Човек нема ништа друго до образа. Шта ћеш даље да

му узмеш кад му узмеш образ? Има ли даље чега? Мислим да нема. Ево мене на поду, али им образ нисам дао! Желим то да знаш. Да будеш сигурна у то. Да можеш поносно да дигнеш главу и кажеш где треба да ја нисам дао образ! Нисам ти никада могао много пружити, а хтео сам, па бар да ти дам ово. Мрву поноса. Једну горку сузу. Мало надмоћног смеха.

Волео сам да те гледам како се смејеш. Иако сам ја сам мргодан, душа ми је играла када си се ти смејала. Весела и једноставна. У свом старом џемперу и оним бордо чизмама. Скакутала си и смејала се без злобе и горчине. То је дар. Смејати се. Ја то нисам имао. Али ево сад се смејем. Не видиш ме, али знај да се смејем.

Похватали су нас све онај дан. Нико није побегао. Нисмо се ни крили, лако су нас нашли. Нисмо се ни бранили. А и како би смо се ми бранили. Књишки црви. Мољци. Као неки интелектуалци. Па како смо ми и могли да се бранимо? Идејама, контрааргументима? Нисмо били једнако наоружани. Није било фер борбе.

Али не жалим се. Мајка природа зна најбоље. Она делује као вода. Вода увек нађе пут. Нама тај пут делује замршено и компликовано, али буди сигурна да је тај пут најкраћи и најлакши, ма како деловао изувијано и уплетено. Тако је и са нама. Мајка природа је нашла најлакши пут и ми смо завршили у слепој улици историје. Нисмо били довољно добри, довољно брзи. Они су били бржи.

Да ли то значи да су они победили? Веруј ми да не значи. Они нису победили, они не могу да победе! Они су генетски шкарт, паразити обични, незналице бахате. Живо бедиње које се издаје за људска бића. Ово је само залет, натезање катапулта пре него ће испалити стрелу и задати смртоносни ударац злом, огавном, глумом змају. Простаку који држи цео један народ у заточеништву и страху. Зли један змај и његови црви који му чисте и негују крљушти. Хране га и поспремају јазбину. Отимају за њега.

Схватио сам сад да је права револуција заправо у главама, а не на улицама. Ова револуција на улицама је заправо само учинак оне праве, истинске револуције, једине која доноси напредак и отвара врата сазнања.

Отвори свој ум за све око тебе, упири своју машту да откалаузи сва она врата за која немаш кључ. Мамузај жељу у себи да схватиш све оно што не разумеш, а занима те. То је прави пут. То је једини пут. Сад то видим и то видим толико јасно, да ми је несхватљиво како то нисам раније открио.

И смеј се што чешће. Знам да си ти увек мени то говорила, а ја нисам знао како. Ево сад то ја кажем теби, била си у праву, сваки пут. Забаци главу и смеј се. Смех лечи.

Овде је хладно. Пада полако мрак. Већ једва назирем слова на папиру и тешко ми је да пишем. Хладноћу тешко трпим и не верујем да ћу издржати још дуго. Па нека. Нећу се жалити. Мислићу на лето док будем одлазио.

При врху ћелије је мали прозор кроз који улази светло и ваздух. Ловим задње одсјаје дана да бих ово завршио. Небо се не види, превучено је неким облацима који сијају, као млеко. Млечно небо. Вероватно је пао снег.

О ПИСЦУ



Драган Нешић

Рођен је 1981. године у Београду. Основну и средњу школу завршио је у Обреновцу. Дипломирао је на Факултету безбедности, Универзитета у Београду, на смеру цивилна заштита и заштита животне средине.

Свира неколико инструмената и активно се бави музиком. Пише кратке приче и песме.

Живи у Обреновцу.

Записи с дна | Дијана Тошић

БУЂЕЊЕ

Растеш учећи да су поштење и образ квалитети човека. Подучавају те да су емоције вредне и да нас оне чине људима. Образујеш се, јер је знање права димензија једне јединке. Одбијаш да будеш себичан, лицемеран, лукав. Помози другима ако си у могућности, не одмажи у супротности. Од малих ногу вагаш на теразијама свако своје дело. Живиш под стакленим звоном, недодирљив за сва зла овог света. Миран сан ти није луксуз. Не приметиш како ти је свака година живота заправо степеница упознавања свакодневице. Ни не окренеш се, а већ си пред вратима важних одлука. Бираш будућу професију, бориш се за оно што желиш, гризеш и гребеш бетон само да успеш. Тада полако упознајеш све оно од чега су те чували. Увиђаш полако да нисмо сви одгајани исто. Да шакали нису само митска бића, већ да их можеш срести свуда око нас. Некада ћеш осетити нож у леђима и схватити заправо ту метафору. Пожелиш шамар, да би се пробудио из кошмара, а у себи знаш да си се тек тад пробудио. Трежњење никада није тако пријатно. Научиш да гледаш дубље у очи оних око тебе, па се уплашиш те заслепљености и хипнотизираниог погледа. Кости ти се пуне језом од те хладноће са назнакама презира, руке се тресу кад препознаш само блуд уместо искрене љубави. А те речи које изговарају, тако поетичне и питке, чиста контрадикторност том огледалу душе. Па устукнеш од тих клонова, јер не смеш да замислиш шта се у грудима крије. Питаш се на којим то маргинама стоје кад им видиш поступке које чине да дођу до својих циљева. Бране се ауторским филозофијама схватљивим само испраним мозговима. Теже да буду прихватљиви од стране неукусних

клика. “Газити по другима”, је постао мото живота. Па као такви бирају оне којима ће дати моћ и власт, тај неизлечиви порок, а онда ће по тим истима неуморно просипати увреде. И кад се сачуваш од свих тих болести, проћи ће толико дуго док себи нађеш сличног. Онда ћеш се уплашити да није утвара, па ћеш побећи у уверењу да си остао сам и да јединка не мења ништа.



БЕЗНАЂЕ

Шта се ово, Господе, са нама дешава? Када смо овакви постали? Видиш ли, Оче, лица оних које си створио? Где су нестали љубазност и осмех? Учили нас да смо по твоје лику настали, зар да мислим да си и ти овакав? На улицама само празни и презриви погледи, нигде оне искрености, нигде: „Добар дан“. Сви некуда јуре, само се хрли ка бездану. Речи празне, безначајне, само испразне љуштуре. Када си, Оче, последњи пут прошетао овим сивилом Земље? Чујеш ли их? Цинични и лажљиви смех насупрот дечијем вапају. Видиш ли их голе и босе, гладне и жедне? Моле, преклињу само да дан преживе. Видиш колико је данас прогутано поноса најпоштенијих? Погнутих глава од врата до врата куцају, са сузама у очима моле, падају на колена, пред ким? Пред оним који су најгори, који за тебе и не знају, који ти постојање оповргавају. Зашто си нарушио баланс? Чујеш ли те речи молитве, зар си постао глув за те сузе усред храма уздигнутом Теби? Зашто нас од понора више не чуваш? Зашто си дозволио да постанемо овако себични, охоли, дрски, лицемерни, надмени? Створио си нас, а одакле нам онда одсуство тог хришћанског морала? Где је она слога која бар код неког народа постоји? Где су више она велика имена која се боре и међу зверима за културу српства, за крст часни и веру? Зар си нас створио да нас други сатру, да нам и мало

оне здраве свести „попију“ сервирајући нове трендове. Зашто очи склапаш пред немаштином и болеснима? Зашто нам леђа окрећеш и пушташ да нам најмлађе одвлаче у блуд и пакао? Да ли си посустао то у борби са оним ко је од тебе отпао? Зар ниси бољи од њега? Зар ниси ти настао пре њега? Зашто одустајеш и остављаш нас њему на милост и немилост? Згроми нас онда својим гневом, боље је... Али барем сачувај онај свет тамо, остави нам барем наду да је тамо и даље све како треба. Нека барем утопија буде та где упућујемо наше празне молитве.



ПАКЛЕНИ РАЈ

Да. То сам ја. Онај коме су твоја деца разна имена давала, различитог порекла, мислећи да ћу тако бити мистичнији, мрачнији, недокучив. Белиал, Мефистофелес, Абракасас, Астерокс, Лузбел, Пали Анђео, Луцифер, Сатана, Шејтан, Ђаво. Било је и оних маштовитијих, па рекоше да сам „онај репати“, „рогати“, „црвени“, „онај који се не помиње“, „нечастиви“. Ти мали, јадни, људи. Никада ми твоја љубав према њиховим ускогрудим душама није била јасна. Разум им је ограничен. Никада им није и неће пасти на памет да ја не могу бити онакав каквим ме замишљају. Било је и оних којима сам био инспирација. Читаве странице су исписивали посвећујућих их само мени. Теби, старче ни слова захвалности нису пружили. Међу њима сам већ исувише много векова, никада нису посумњали у моју егзистенцију. Ни не помишљају да им се приказујем у најлепшим својим облицима. Па сам си ме таквим начинио, и подарио бесмртност, не одмахуј сад главом. Било је давно, оче, вероватно се ни не сећаш. Ја сам та Светлост, ја сам им подарио митраизам, ја сам тај Најлепши Анђео твог реда, ја

сам ти био Син и твоја Десница, како си само плакао онога дана када си схватио да је она слободна воља коју си ми подарио заправо направила раскол. Ја сам оно Најлепше што си икада створио, али ипак твоје стадо се не служи разумом па очекује да ће ме видети као демона црвене боје, зашиљеног репа, са козјим ногама и истим таквим роговима на глави. Бар си им подарио квалитетан смисао за хумор. Не знам да ли ми је смешније или јадније што мене криве за сва своја дела. Плаше их паклом, како чудан назив за моје царство, а не виде да си им исто такво место створио сам. Ту си их прогнао да живе након Еве и Адама. Зар не видиш каква им је еволуција? Видиш ли те храмове теби у славу сазидане? Примећујеш ли када тамо одлазе? Тек када падну, када све прокоцкају, пропију, тада те се сете. Рођење твог безгрешно зачетог Сина славе уз водопаде алкохола, у ноћи пуној блуда и страсти, његово васкрсење им је такође повод да се онесвесте од наркотика и још веће количине алкохола. Па ће онда бити твоји верници, који су се сетили тог битног празника. Видиш ли, старче, колико се међу собом трују, убијају? Зар си слеп на ту лукавост коју поседују, то лицемерство којим се свакодневно служе? Глуп ли си на псовке које су смислили помињући твоје име? Посрћу пред пороцима од најранијих дана, људи лажног морала су најгласнији, лопови проповедају највеће поштење. А ти им све прашташ, правдаш све те лажне исповести, а и сам знаш да ће опет учинити исто. Моја ти је слободна воља и широкоразумност била брига, то си сматрао грехом, а погледај њих. Уништили су ону прелепу планету коју си им створио. Успели су и ваздух да униште. Сами себи створише гасну комору. Твоје заповести више не знају. Крију се иза речи „апокалипса“, а ни не знају да је већ одавно почела. Немам ја ништа са тим, сами су је започели. Мој посао ми преузели. Опет ћете заједно окривити мене. Добро, можда и имам улога, можда и лажем. То су ме на крају и људи сами

научили. Усавршили су лаж и превару. Магистрирали на катедри пребацавања кривице на друге. Ето, то си направио оче. Врсту која очекују да им све опростиш, да им магичним штапом оствариш сваку жељу. Расу која се наљути ако им не услишиш „молитве“. Бића која олако обећавају. Створио си место горе од мог царства, нагони им јачи од животиња, само се њима воде, место где свака јединка само за себе брине. Признај ми слободно. Признај да се кајеш, зато си и дигао руке од њих надајући се да ћу их ја уништити. Али не. Нећу ти помоћи у тој муци, ово је твоја казна. Вечно ћеш гледати како ратују једни против других, уништавају све оно што је требало да им обезбеди срећу. Или ћеш можда смогнути снаге да окончаш све ово... Неће ти бити први пут, али запамти, овог пута прескочи заветни ковчег и спасавање појединаца.

О СПИСАТЕЉИЦИ



Дијана Тошић

Рођена је 16. јула 1991. године у Београду. Завршила је гимназију у Чачку, где је примећен њен рад у драмској секцији. Од *малих ногу* учествовала је на бројним такмичењима у рецитовању поезије и лепог говора. Љубав према књижевности навела ју је да дипломира на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, на катедри за Српски језик и

књижевност.

Пише прозу, а своје књижевне узоре проналази у Достојевском, Андрићу, Селимовићу, грчкој и египатској митологији. Плесне сандале заменила је мастилом и пером.

Поезија љубави | Ђура Шефер Сремац

ОЧИ МОЈЕ ДРАГЕ

Чеках те у сумрак дрхтаја
Ти дојездила кораком гордости.

Пожелех очи у самоћи
Стрепих од твоје милости.

Булке ти лица чежњом буктале
Удисах мршење витица.

Ми тражисмо се у класју мириса
А прсти нам сплетени судбином
Колена пред грехом клецала.

Приљубисмо се без очиубица
Страшћу нам Месец засузио
Блудња без кајања јецала.

Прамајка те Девица омађијала
Осунчала заблудом Искони.

До зоре Свемир те камено љубио
Ја лозу запатих мужјачки.

Препустисмо се дамару срца
Овековечисмо стидњу очију.

ШКОЉКА ЉУБАВИ

Заробљен у жудњи зачаране шкољке
започех на јави бисер сна лучити...
Амор оживео љубави ми бољке,
бисером судбине жели ме мучити.

Дисао сам дахом љубавнога плама,
пупољака маја, загрљаја твога,
упијао булке образа, без срама,
искрења купина ока судбинскога.

Беху нам мрежени прсти тела жељни...
Ваљкасте равнице удова ти мазни' –
на нашем олтару, стидњом раскриљени
девици у славу – нудише се казни.

Слутња је тињала од грешна почетка
љубави нам моћне, на бол осуђене...
Нема нагле среће без кобна свршетка –
остадоше само снене успомене.



МАКОВИ И БУЛКЕ

Повратила се јара
сунца жежена њена
разапела ме.

Из поља маја
булке сам крао
смираја.

Венце ми плела маслачком
рукама нагим око врата
овенчавала.

Даривала свемире самотне
пропињућим сунцима
међу маковима и булкама.

Зелене стабљике прстију
по струнама страсти
потитравале.

Тражиле нам се звезде
у развезданим зенама
при предасима од јездења.

Одлепршаху латице...
Још круни време ране
макове рујне и булке.

Песме
ничу ми песме
семе времена јалово
бити не сме.



МЕЂУ ДИНАМА СТРАСТИ
(песма у песми)

Прикрадах ти се ка мислима
Док прсти страствоваху
Путеном нежношћу бедара

*На спруду без страна света
Небогledi нам страшћу омамљени
постиђени од праоца Сунца.*

*И беху небеса од ватрења
Искричава и задихана
Покаткад се мрачише свести.*

*Као ројења пламичака
Светлуцаху свици нам страсти
По акордима кôда генетскога.*

*Међу дугама жудње жежене
Усне тражише предаха
Вали нам Љубав шапуташе.*

*Свемир мој грљаше Жену –
Дине јој млечне преплодне
Лозом наслеђа даривах.*

*Походише ме дрхтаји Постања
Окаменише се дине дојколи
Трагови улегнућа на песку пожуде.*

* * *

*Прикрадах ти се ка мислима
На спруду без страна света.
И беху небеса од ватрења
Као ројења пламичака
Међу дугама жудње жежене.
Свемир мој грљаше Жену –
Походише ме дрхтаји Постања.
Трагови улегнућа на песку пожуде.*

О ПЕСНИКУ



Ђура Шефер Сремац

Рођен је 12. фебрура 1950. године у Руми. Професор је југословенских књижевности, песник, афористичар и прозни писац. Објавио је тринаест књига од 1982. године, када му је штампана прва – родољубива поема, па до 2016. када је објавио књигу хумора и сатире *Бећасрки сремачки (р)епиграми*.

За своје књижевно стваралаштво Ђура Шефер Сремац је добио више награда и признања.

Заступљен у антологијама и лексиконима поезије, прозе и афористике: *Невенова антологија савременог српског песништва за децу и одрасле*, Нови Сад, 2005; *Коло пријатеља, Антологија поезије за децу и младе*, Београд, 2007; *Непролазни*, песници српске књижевности кроз векове, Јагодина, 2008; *Кад срце засветлуца*, антологија новијег српског песништва за децу и младе, Рума, 2009. и другим. Објављивао је у многим часописима и на интернет порталима.

Члан је неколико удружења и књижевних секција.
Живи и ствара у Руми.



Путовање кроз време | Миљан Кујача

ГРЧКИ МОТИВИ

Ма колико вољели рођену кућу, свакад ћемо жудити за другом, оном што увијек измиче ако јој се мало приближимо и коју, усхићени, вјечито тражимо. То је човјек – луталица иако има гдје да се настани, отуђеник иако му огњиште није пусто, бескућник иако има гдје да ноћива и да хљеба једе. Бива да нам је дом тек оно спрам чега описујемо туђе отаџбине, а сопствене навике, нешто са чиме поредимо обичаје других менталитета. Кад у ноћи легнемо, налети гост сан којег одсањамо, па након вала блаженства отворимо у зору очи. Тако и на пут одемо, с њега се вратимо, но очи су и даље затворене као да би сву љепоту *културне панораме* у зјеницама задржале, у истом положају иза спуштених капака. Али ништа се не може засвагда замрзнути, ни у природи нити у умјетности. И кад посматрамо ваљан ликовни рад, нечији портрет или пејзаж, барем на тренутак видимо како је лик заустео нешто да каже или се у даљини, птица откинула са крошње и залепршала крилима препустивши се небеској плавети. Све је у сталном покрету. Само мртве ствари су укочене и непомичне, а умјетник се бави животом, не мртвилом.

Колико је прошло од онда кад умрије посљедњи витез? Гдје је он херојски живот оставио? – *На Мисолунгију*, неко ми са стране шапну... Ту је Бајрон оставио срце, а Грчка васкрслу устаничку душу. Срео је пјесник ону зору коју је толико чекао да сване *у овим годинама од лутања*, али је спазио и како се свршава ход његов *у ћутњи и у сјети*, те кретње *преко бурних вала*. Добро је потамнио *под мјесечином далек*

сутон и стопио се с помрчином неизљечиве болести која се разбјежа кад пристигоше буктиње тамнопутих Турака са жутиим турбанима, а поета већ бјеше отпутовао не сачекавши да се лијепо раздани...



О, гдје је Бајрон несрећно скончао, а бјеше лорд! Он доплови од Албиона до обала поробљене Грчке, лутајући витез опхрван *свјетским болом*. Тешко је боловати за сваког човјека понаособ и љубити слободу умјесто сваког ко то сам није спреман да чини. Лорд Бајрон, који је страдао за тлачене, који је говорио да је све у нашем вјековању резултат неукротивих заноса, дошао је у Грчку да помогне њеном ослобађању од тиранина; док је други Енглез, Елгин, такође лорд, зарио нож у слабашна грчка плећа. Потрпао је на бродове

што му се од наслијеђа прошлости класичне културе прохтјело: мермерних статуа, камених рељефа... – оно што је Грке на историју сјећало, и то онда кад им је надахнуће минулих љета највише требало. Грчка је врхунац духовних вриједности докучила толико вијекова прије но што су Англосаси Ламанш препливали! Тако то бива, онај ко не може онострано да послушне, да мистичне гласове умјетности схвати и осјети, покушао да је купи, присвоји, у своје самице закључа, али историја је стара и зна како кога ваља памтити и с каквом назнаком га у тефтер биљежити... Да је

самовољни Елгин удахнуо бар мало од онога што се расплињује текући из наизглед голог мрамора, не би неокаљан мермер ни помјерао оданде гдје се чисти камен сунца кроз ратове и затишја науживао. Умјетничком дјелу (сигурно у заносу створеном) које је од богова постало и због њих настало, које након хиљада година упућује другима подстицај на стварање новог крај тог светог изворишта, неопростив је гријех отети прастару колијевку гдје је зачето и гдје би дјететом починуло. Нек пуца, најпослије нека се и распадне и у земљу стане понирати! И човјек живи док не легне у гроб и у прах се преобрази.

Не дувају без разлога вјетрови. Сви они хоће да прах преостао од тјелеса два човјека један са другим смијешају. Само тако ћемо једно тијело од два постати и увидјети да нема разлике међу нама. Кад пометену прашину проспемо на претходно сакупљену камару исте, примјећује ли се икаква промјена? Постоји давнашњи запис који каже да је умјесто земних остатака из некаква муслиманског гробља, који требаше бити пресељени на нову локацију, ископана само гомила праха са земљом помијешана. У табуте је, тек ради реда, насуто земље која се није разликовала од покојниковог праха. Надгробни нишани и друга обиљежја, зар су ишта друго до пањеви без година, маховином обрасли, што куњају над мртвацем који је ишчезао, утопивши се у тло којим је негда газио?

Глуви за људску несрећу, богови су се сјатили крај два одра – Бајронова и одра Грчке која *издише на рушевинама Мисолунгија*. И једно и друго плод су из њихових вртова јер се бесмртности подаше. И једно и друго су подражај њиховој ослабљеној моћи јер су непролазни, као туга старих божанстава за антиком која се свакако изградила из страха и љубави према њима. Велике се ствари из страха и љубави рађају, па и вјера и сујевјера. Издахнувши, и једно и друго се из тог дуго нападаног града преселише у нови живот. Ко зна

јесу ли у тим незнаним предјелима опет продисали, али знам да још око наших ушију струји освјежавајући дашак њихов, посљедњи, који се међу смртнима проноси у стиху и попут шапата утјехе. Важно је гдје човјек срце за живота остави, а не гдје га сахрани кад му тијело постане беживотно. Све што је горјело постало је пепео, али се пољубило са бакљом до себе.

Ономад, прије двије и по хиљаде година, далеко прије Христова рођења, постојаше двије стране – Европа и све њене тековине на једној, а на другој Азија на челу са страшном Персијом, најмоћнијом силом тога доба, одлучној у замисли да Балкан у опустошену провинцију претвори. Војевало се по копну и на мору, око ртова, у кланцима, усред поља... Грчке обале очекивале су персијску флоту, а очи Персијанаца гајиле су одбљеске ватре која ће се Атином раширити. Тај сукоб је жив примјер како се један народ под исту заставу окупља када наиђу туробни дани.

Ејрена, богиња мира, сигурно се дуго колебала да ли да се повуче или да остане ту гдје се затекла. На том њеном предомишљању мора да је изграђена цијела балканска прошлост. Кад најпослије одавде ишчезне било каква врста сукоба и превирања, то ће нам рећи да је она пронашла трајну наставбу и да је савладала своју неодлучност над нашим горама – богиња мира и прољећа на полуострву немира и суморне јесени.

Грчка историја је повјесница мале земље чији су понос ископине из далеке нам прошлости. Оне су за ћорава, незаинтересована човјека пустош, развалина, а ученом човјеку су сав живот и једина утјеха. Пред тим би стубовима што се над рушевином храма напукли дижу на кољенима од среће заплакао. Прођоше њихова срећна љета, и ктиторима њиним нико не зна гроб, ипак се још напрежу да у висине

порасту, а сунчева врелина нити им даје снагу нити им је отима.

Праскозорје Грчке двадесетог вијека прохладно је и мутно, као да није зора на помолу већ мрак послије ионако дуге зимске ноћи у којој тумарају утваре покојних краљева узлетјелих са торњева замкова у европским метрополама. Грчка бјеше мали улог стављен на коцкарски сто за којим покераши пребирају милионе и који бацају мрамор из Херонеје и са Делфа на хрпе сувих папирних новчаница долара и марке. Биљешка је то и о увезеној династији, родом са полуострва Јиланд, о кратком ланцу краљева који се лако прекинуо јер је сваки његов сегмент својим путем полазио.

Тако је 1913. Константин Први наслиједио земљу од убијеног оца па се у владарској срећи дао окушати. Носио је име светог цара Константина, оног који потуче војску Максенцијеву и отвори врата Рима Христу и апостолима, спој имена које много обећава с принчевском крвљу што текући венама гори и узаврела кључа. Пошто се прослави као заповједник грчке ослободилачке војске по Македонији у Балканским ратовима, посуо је латице разноликог цвијећа на утабаном путу славе, од Беотије до капија Солуна, из престонице гдје је још био насљедник ка Македонији гдје постаде пуноправни краљ. Филип де Ласло је исте године насликао диван Константинов портрет, одмах уврштен међу најуспјелија сликарева остварења. Гледају вас са Де Ласловог платна занесене побједничке очи. Оне или не видјеше или умјешно глумише, од истине окрећући главу, како ће надлазеће године бити трагична епопеја тамошњом огрнуте Европе чији се врисак без еха изгуби у амбису куд је скочила.

Ископати милост дубоко закопане среће, при грозници опхрвалих народа, док тутње вагони препуни ко зна одакле увезених недаћа, огроман је захтјев привезан на леђима владара којем круна накриво стоји. Само једна граната у непосредну близину да звизне, спала би у блато, у каљуге по

киши копаних ровова у које већ полијеже грчка војска да би Бугаре из Тракије ка Софији потјерала... Нема довољно спремних за прочеље кад пушке одавно пуцају, кад се нема предаха ни толико да се ради нових окршаја цијеви топовске очисте... Грчки пуцњеви осамнаест мјесеци одјекиваше за онима са Пикардије и Пијаве, у ували која гуташе човјечанство. Као што се у звону са сеоског звоника, зараслог у бршљан и коров, љуља клатно и као пијано лупа, тако пуцају изнемогле велесиле, нишанећи једна другу очима ослијепљеним од бојевих отрова. А мале земље, кучићи у чије двориште упадоше незвани посјетиоци, оне лају на далеке брегове и постају одзвони који прате главне ударе старога клатна. Услиједиће потом тиха вибрација у ушима, као плач високих оргуљашких цијеви, а у завршници тајац као послије завршене мисе...

Сваки владалац живи с урођеним проклетством прошлости. Оно му крв на сламку пије и сједа му на груди, гуши га јастуком пресвученим у навлаку на коју су пришивени мотиви златних жезала и кугле коју владалац у руци држи, а симболизује свијет који би овај да пред ноге своје баца.

Недалеко од главног солунског шеталишта, опазио сам лијеп споменик злосрећног краља Константина, у ставу коњаника што осматра постројену пјешадију приликом свечаности због ослобођења Македоније. Ово дјело донекле подсећа и на ону илустрацију Жоржа Скота, приказ принца за војевања по Македонији и Епиру 1913. Тај оседлан коњ изгледа необично смирен, као да га је господар у официрској униформи јахао у најблаженијем добу које проживи Грк. Нема на питомој животињи, као ни на њеном јахачу, полета у којем обично народи представљаше своје врховнике. Сушта супротност плаховитости којом одише споменик Александру, сину Филиповом, покрај Бијеле куле. Рекло би се да вјетар што са Солунског залива пуше, уплиће у ноздрве

и гриву враголасте прсте па дражи Букефала да поново галопом протрчи по Блиском истоку... Очи Константинове увиђају да ишчезавају полако времена монархија и да толики краљеви, огрезли у разврату и у међудинастичким размирицама, изгарају у пећинама нечистих сила што у људским тијелима оргијају.

Кад из мајчине утробе провире, овакви људи не вриште од плача зато што је то устаљена законитост природе којој је сваки смртник на рођењу подвргнут, него се пројаве због силе унутарње која им на крваво ухо казује судбину да је новорођенче будући управљач чији ће остаци костију, као и његовом поданику, у земљу утонути, а хтио је да га понад Парнаса и Олимпа, под кишом звијезда падалица, проносе вјетрови. Константин ће грчити врат под тежином круне, неће моћи у небо погледати а да се добрано не помучи како би му се образ за ведрих дана на крилу сунчевог зрака одморио.

Умјетник је имао доста самилости и поштовања према свом моделу, те га постави на врло високо постоље канда хтједе да га над све људе уздигне јер је краљу повјесница достојно мјесто сачувала – међу облацима што лебде над брдима и потолинама у кишна јутра и ведра послижеподнева, кад сунце сигурно залази и, качећи зграду према којој извајана глава гледа, просипа сјај по топлој мермерној гриви. Његов поглед стреми у правцу југа, према лучким доковима гдје се искрцаше савезничке трупе, чему се сва снага и ауторитет његове личности противише, због чега је, напослијетку, и абдицирао први пут, онда кад се нација подијелила у два табора... А можда је очи упро према сопственом гробу у Атини, или је само застао да разгледа на коју би страну у славу Грчке одјахао.

Непуних сто година откако Константин исцрпљен леже у гробницу огранка Гликсбург династије, моје очи истанчано глачају чист бијели мермер издигнут над сивим тротоаром.

Краљ се не помиче. Над челом му сијева ватра с новоотвореног фронта и бљеске баца на усијану ћелу од зноја мокру. Два пута је абдицирао за живота, у оба случаја због чудних курсева земље коју је настојао Њемачкој приближити. О, да је барем на један тренут могао осмотрити некако Атину и испроваљиване границе отете му краљевине, хиљаду деветсто четрдесет првог априла, ко ју је био надлијетао и тражио слабе тачке у њеном отпору прожетом устрајношћу малог народа који ни стопе земље туђину не да.

За Србина, осјећајног Јужног Словена, који ништа од сјећања из прошлости не брише, краљ Константин бјеше неко ко изневјери заједнички слободарски идеал непокорје пред Германима... Запад је подбо грчку Владу да начини шизму унутар државног врха... Остало је повијест, мучна и крвава, и тумарање краљеве сјенке под небесима страних путева.

У Палерму, гдје се његовом живљењу примаче крај, бројао је лађе и замишљао, уз сијасет италијанских, грчку заставу како се вијори док пловило пажљиво клизи азурном површином Тиренског мора... Овим редом су селидбе текле: прва абдикација и одлазак у егзил у Италију; потом повратак у домовину, на упражњени престо пошто му син послјије чудне несреће напречац премину. Наставља да влада све до војног пуча из 1923. кад по други пут враћа круну на коју сва права полагаше, а коју је овога пута занавијек препустио судбини као сирота мати сина у повоју на прагу каквог осамљеног манастира. Неко ко се, сјајем окупан, побједнички на престо попе, сад наврат-нанос сиђе. Иване Гундулићу, одавно си ти то знао и у *Осману* смјену моћи испјевао!

...Сад врх сабље круна виси,

Сад врх круне сабља пада...

Слиједи поновно путовање преко мора, на Сицилију, кад посљедњи пут краљева угланцана ципела на ђону понесе суве грчке земље. Владарска срећа варљива је као сунчеви

снопови што у свако доба дана под другим углом по земљи падају и издужују или скраћују сијенку што се простире лијено и с тамом ноћи се најпослије стапа. Каткад и за облак неугасла луч замакне па је дуго нема да се отуда помоли.

Константинова каријера је животопис војника и путника, једног у низу редова живота, ослободиоца народа, а роба свог конзервативизма и германофилства, команданта који удвостручи просторе гдје се до данас без икаквих бојазни вијори грчка застава. Неспутан кад је слободарска свијест пробуђена, ненагодан кад треба да се у размирице виших сила уплете. Избјеглица сељена трипут, потом још једном, када ковчег из Италије доплови до Атике попут трошне ствари пронађене на прашњавом тавану коју враћамо власнику не толико одушевљеном и узбуђеном поводом ње али ипак сентиментално везаном и донекле обрадованом што му се враћа оно што му припада. Краљево тијело је пренесено у Атину гдје дан-данас почива крај супруге и сина Александра, младог монарха који од уједа датог на зло подлеже и својом смрћу продужи очево лутање, вративши га кући и предавши му круну које се овај два пута у животу одрекао. Атина је Константина као бебу примила у наручје, касније га је истим рукама положила на своје унижено срце. Кајзеровом зету, поријеклом из Данске, Грчка је топла бешика била, са њим у тријумфу и кризама трајала, и хладна гробница у сумрак му постала...

Чак ни мраморни кип што краси пријашњи римски Игњатијев пут задуго не спозна мир јер су га у три наврата селили. Овдје гдје се зауставио, мјестимично пробијени сунчевим златним конопима које покрети вјетра пропусте помичући лишће с дрвета, ту су послегани дебели слојеви хладовине око зараслих рушевина негдашњих солунских бедема. Потуцао се споменик попут прогнанника, са мраморним пиједесталом умјесто трона, без коначног одредишта, док се напоскон није зауставио испод крошања

што га умилним шуштањем држе будним и њежно га дотичу дјетињастим сјенкама које се уз краљеве чизме успињу и по коњским сапима пужу, на тргу што се зове, о ироније! - Трг Републике...

Да, ми нећемо лутати више...

О ПИСЦУ



Миљан Кујача

Рођен је у Бијељини, октобра месеца 1998. године. Ученик је Гимназије *Филип Вишњић* у Бијељини.

На таленат му је често указивано. За прве кораке и савете дугује, сада пензионисаној, професорки Веселинки Јоксимовић, свом бившем разредном старешини.

Две године заредом је освајао прво место на литерарном конкурс, пишући есеј на задату тему поводом *Вишњићевих дана*, манифестације која се се традиционално, сваке јесени, одржава и коју организују Град Бијељина и Српско просветно и културно друштво *Просвјета* – Градски одбор Бијељина, у сарадњи са градским установама културе.

Почео је стварати пишући стихове, но више је опредељен на писање есеја, лирских импресија...

Досад је у *Семберским новинама* изашао један његов рад са литерарног конкурса.

Посебно надахнуће проналази у српској књижевности, највише код домаћих есејиста и путописаца, махом из међуратне и послератне књижевности, али и међу приповедачима Босне.

Живи у Бијељини.

Књижевна студија



Пише: проф. др Слађана Миленковић

ДИОНИЗИЈСКО И АПОЛОНИЈСКО У САВРЕМЕНОЈ СРПСКОЈ ПОЕЗИЈИ

Борба форме и суштине Бранка Миљковића

У савременој српској поезији која обухвата период прошлог и овог века један од најзначајнијих, најутицајнијих на потоње генерације песника и свакако један од најмодернијих је Бранко Миљковић. Његова поезија је сукоб старог и новог, дионизијског и аполонијског. Он се у савременој српској поезији јавио збирком песама *Узалуд је будим* (1957) и повео је новим, оригиналним стазама. Песничку књигу *Смрћу против смрти* (1959) објавио је са младим црногорским песником Бранимиром Шћепановићем (Шћепановић се 1966. утопио у Охридском језеру). Године 1960. из штампе су изашле две књиге – *Порекло наде* и *Ватра и ништа*. Исте године је разочаран напустио Београд и отишао у Загреб с намером да тамо живи. Наредне 1961. године објавио је избор песама *Крв која светли* а затим се, у тренуцима разочарања, одрекао свих књига које је објавио.

Песник раскошних визија, Бранко Миљковић је сматрао да поезија настаје из „ватре ума“ и певајући о

трагичном страдању Ивана Горана Ковачића, у ствари је опевао властиту смрт, одредивши јој место, начин и време:

Ноћ сувише велика за моје звездано чело

у неким шумама црним непознатим

И дрво је рекло Јутро моје бело

име ти своје остављам кад не могу да се вратим.¹

Поезија Бранка Миљковића је због густе метафоричности, симболике и присуства филозофских учења доживљавана као херметична, нарцисоидна творевина. Ипак се у њој открива, у новом језичком руху, присуство наслеђа или традиције, националне и европске. По насловима песама и песничким ситуацијама које развија, препознаје се траг народне поезије (*Гојковица, Болани Дојчин, Слуга Милутин, Тамни вилајет, Равијојла, Додоле, Расковник*), затим елементи преузети из грчке митологије (*Феникс, Триптихон за Еуридику, Орфеј у подземљу*). Значајан је утицај, на мисаоном плану, Хераклита и његове филозофије о вечном трајању и нестајању, од кога преузима праелементе за настанак овога света (земља, ваздух, вода, ватра) за које везује живот и смрт, светло и таму, дан и ноћ. Поред ових праелемената, на којима гради своју дијалектику света и стварања, Бранко Миљковић у поље песме уводи и песничке суштине, неке од реалија овога света као што су: биље, корен, цвет, мирис, камен, птица, пламен, пепео, понор, висине, празнина и заборав.

Бранко Миљковић је са 27 година живота много тога започео, али много је и остварио. Остварио је довољно тога да уђе у историју српске књижевности као „принц поезије“. Прикључио се плејади наших рано преминулих песника, а можда је могао још много да напише, да уради. „Сагорео је брзо, у сангвиничној сталној напетости која је узела фатални обрт, у великом, опасном пламену своје контемплативне и песничке страсти, посвећен без остатка загонетном чвору

¹ Бранко Миљковић, *Сабрана дела, књига I, Градина*, Ниш, 1972, стр. 111

који сплиће основна питања живота и разлога да се живи, смрти и муклих дозива ноћи, бића и небића. Да поезија за њега није била само средство израза већ и начин живљења, судбоносна обавеза, да су изговорене речи имале тежину стварних догађаја, доказао је чином без опозива.“²

У периоду од 1951. до 1961. године овај млади песник је упркос кратком веку створио књижевно дело које задивљује снагом и упечатљивошћу. Песник - критичар је настојао да у свом делу превазиђе дотадашња стваралачка ограничења и прошири стваралачке хоризонте. Полазећи од малобројних естетских узора (од хеленске естетике до данас) он је сву своју креативну енергију усмерио на „три сродна идеограма – *реч, песма и поезија*, који мултипликовано међусобно кореспондирају и у којима се крију неки од општеважећих принципа не само стварања уметничких дела него и стварања света.“³

Бранко Миљковић је писао поезију дубоке противречности, ускомешаних осећања, кобног неспокоја и чудних расположења. Његова поезија је усијана до експлозије, разуђена у стварању еруптивне поетске личности његове. Нема никакве сумње да је изузетан песник. То тврде многи критичари, проучаваоци његове поезије (Драган Јеремић, Петар Милосављевић, Милан Комненић, Мирослав Егерић, Новица Петковић, Радивоје Мишић, Радомир В. Ивановић). У поезији после Другог светског рата Бранко Миљковић је „својим присуством и деловањем нагласио значај песника - уметника. Знатан је број домаћих песника и кад је прихватио освојено наслеђе борбе за слободу израза, кад је настојао да се домаши хоризонта модерне сензибилности и израза, остајао је на вољним аспирацијама, на хтењу; ваљало је, међутим, показати –

² Петар Цацић, *Бранко Миљковић или неукротива реч*, Просвета, Ниш, 1994, стр. 15

³ Радомир В. Ивановић, *Модел изворног искуства*, у *Летопису Матице српске*, март 1998, Нови Сад, год. 147, књ. 461, св. 3, (стр. 497 – 512) стр. 498

поетским чином – да се песник одиста налази у хоризонту модерности, дакле, као уметник чије инспирације потврђује његов поетски израз“.⁴

Дух тадашњег времена се приклонио естетизму уместо социјализму, слободној лепоти, миру и реду. Завладао је песнички естетизам. Песма се окренула властитој унутрашњости, настојећи да стигне до дна бића кроз артизам, рафинира се и стреми ка метафизичком. Све ово је, наводи Мирослав Егерић, давало овом периоду печат „интелектуалне херметике“ и „савршенства у познатом“.⁵ Поезија је доживела преокрет. Окренула се малим стварима, новим значењима.

Бранко Миљковић је донео много новости у српску поезију. Он је једно у суштини техничко питање пренео у поетичку раван. Питање облика песме дошло је у светској књижевности у средиште пажње већ у првим деценијама двадесетог века. Сви различити „-изми“ су захтевали да се поезија пише на сасвим нов начин и да се потпуно раскине са традицијом. Бранко Миљковић преузима поступке у грађењу песме из прошлих времена и модернизује их. На њега су утицали наши авангардни међуратни песници: Момчило Настасијевић, Растко Петровић и Милош Црњански. Поред њих на модернизовање, не само поезије Бранка Миљковића већ и других песника тога периода, утицали су Езра Паунд и Томас Стерн Елиот.

У својој поезији, Бранко Миљковић се окренуо традиционалним песничким облицима, борби између језика и форме.⁶ Он има разноврсне песничке облике, везани и слободни стих, чак има написану и, како влада опште мишљење, најтежу песничку форму – сонетни венац.

⁴ Мирослав Егерић, *Бранко Миљковић и Петар Цацић*, у књизи *Срећна рука, Дневник*, Нови Сад, 1994, стр. 155 – 156

⁵ Исто

⁶ Слађана Миленковић, Аутореференцијалност у делу Бранка Миљковића, УНК „Срем“, Сремска Митровица 2004. стр. 35.

Посебну пажњу поклонио је неким сталним облицима песме, који су ретки у српској књижевности, као што су лауда, балата, балада и рондел.⁷

У својој поезији је пре свега остварио контакт између интелекта и емоције, дионизијског и аполонијског начела. Писао је чисту лирику, метафизичку поезију, чија је снага у метафоричности, парадоксалности спојева, поетско-мисаоној сложености. Његова рефлексивна поезија обојена је филозофским, метафизичким и онтолошким терминима. У његовом опусу су присутне и песме са фолклорном основом. Он спаја литерарну и фолклорну традицију. Често је потешко разумети овог песника. Стога треба више пута прочитавати ове песме и треба им се стално враћати.

Велике је новине Бранко Миљковић унео у српску поезију. Али је упркос томе био брзо прихваћен и у књижевним круговима и међу читаоцима. Утицај који је његова поезија на прелазу од 50-тих у 60-е године имала, и утицај који и данас живи још увек нису испитани. Нагло се појавио и блеснуо као метеор на небу наше поезије. Овај блесак је пре свега произвела песничка самосвест. У тој самосвести, одвијала се борба Хераклитових супротности ватре и воде, земље и ваздуха. Ову драму, на попршту свести, осећао је песник и окретао се голој егзистенцији.

Милан Комненић у предговору *Сабраним делима*⁸ назначује око којих се поетских средишта плете поезија Бранка Миљковића. Он ова средишта назива језгрима. Издвајајући поетска језгра он проучава поезију овог великог песника изражавајући свест о томе да нису сва подједнако битна.

⁷ Види: Никола Грдинић, *Стални облици песме у поезији Бранка Миљковића*, Зборник *Поезија и поетика Бранка Миљковића*, Институт за књижевност и уметност, Дом културе, Београд, Гацин Хан, 1996, стр. 87 – 100

⁸ Бранко Миљковић, *Сабрана дела, књига I, Градина*, Ниш, 1972, (стр. 11 – 83) стр.19

„У књизи *Узалуд је будим* поетска језгра су следећа: *Ариљски анђео*, *Утва златокрила* (11 песама) и две песме *Ноћ јача од света* и *Море пре него усним* (две песме које, изражавају једну димензију Бранкове поезије, које су комплементарне, а ипак су раздвојене у два посебна циклуса). У књизи *Порекло наде* поетско језгро почива у циклусу *Критика поезије*. Према томе пет поетских језгара представљају тачке у којима се укрштају или из којих извиру линије ове поезије.“⁹

Међу темама Миљковићеве поезије, тема-песма заузима нарочито место по својим поетским особеностима. Чини се да је свест о поетском и поетичком била код нас разуђена до Бранка Миљковића. Његова свест је суштаствено трагалачка. Песме је осветлио песмом. Његова песме су посебна, херметичка, аутономна и коначна целина, сва киптећа у својој супериорности, набијена значењима. Револуционарна, неразумљива, песма је тајна, којој се не сме погледати у очи. Али храбри принц српске поезије јој је гледао у очи опчињен величином песничког стварања и пева о њој.

Полазећи од истине да је „поезија победа над песником“¹⁰ прилази се песничкој оставштини Бранка Миљковића чија је суштина у томе да одбија да призна песника. Радивоје Микић у есеју *Бранко Миљковић или Орфејев двојник* каже „да у времену од Другог светског рата наовамо није било песника који је тако брзо заузео високо месту у српској књижевности двадесетог века“.¹¹

Он је појава у нашој књижевности која је и данас изазов за тумаче и за читаоце. Био је кратко време активан на сцени

⁹ Исто

¹⁰ Бранко Миљковић, *Сабрана дела, књига IV, есеј Орфејско завештање Алена Боскеа, Градина*, Ниш, 1972, стр. 193

¹¹ Радивоје Микић, *Бранко Миљковић или Орфејев двојник*, предговор књизи Бранка Миљковића, *Песме*, Завод за издавање уџбеника и наставних средстава, Београд, 1998, (стр.7 – 17), стр. 7

српске књижевности, а иза себе оставио богат опус што се види у његовим *Сабраним делима* објављеним у *Градини* у Нишу 1972. године, у четири тома. Његова дела су разврстана у поезију, преводе, критике и есеје.

Наши најбољи, угледни и образовани критичари су се хватали у коштац са стиховима Бранка Миљковића. Ишли су трагом Хераклитовог учења, али их он није довео у средиште његовог песничког света. Многи од њих су ипак златне кључеве песничких врата тражили уз помоћ путоказа које им је сам Бранко Миљковић остављао у својим есејима и критикама. Ту се издвајају есеји: *Поезија и онтологија*, *Орфејско завештање Алена Боскеа* и други. У песништву *Принца српске поезије* трагали су за елементима симболистичке и надреалистичке поетике али га нико не сврстава нити укалупљује у било коју песничку школу него сви истичу да он стоји као јединствена и оригинална, самосвојна песничка фигура. Он одбија идеју да песничка реч буде само реч већ у поезији види нову јаву – вербалну јаву. Он као да је све време тражио једну чаробну реч у којој би била сажета сва његова животна филозофија. Неразумљивост која је честа у његовим песмама, има „кључ“ и сасвим прецизну одгонетку.¹² Бранко Миљковић и када пева о нечем другом, може да се растумачи као песник који говори о песни. Новица Петковић његово стваралаштво назива „инверзијом поезије и поетике“ у истоименом есеју¹³ а Ранко Рисојевић га назива „свештеником речи“.¹⁴ Бранкова поезија има корене дубоко у традицији, али његова достигнућа се пружају далеко напред у времену. Код Бранка

¹² Види исто дело, поговор Радивоја Микића, *Улога нејасности у опевању песме*, (стр. 201 – 231) стр. 204

¹³ Новица Петковић, *Инверзија поезије и поетике*, Зборник *Поезија и поетика Бранка Миљковића*, Институт за књижевност и уметност, Дом културе, Београд, Гацин Хан, 1996, стр. 11 - 30

¹⁴ Ранко Рисојевић, *Румени мир Бранка Миљковића*, у часопису *Градина*, год. XXXII, јул – август, бр. 7 – 8, Ниш, 1997, стр. 67

Миљковића је однос између поезије и поетике изузетно занимљив али тај однос је и важнији за овог песника него за друге. Тешко је одредити границу између поезије и поетике овог песника, односно где исписује једно, а где друго. Јер многе песме су целе аутопоетичке, дакле, за тему имају начин стварања, а често су само неки стихови такви што отежава разумевање песме и подстиче њену херметичност.

Поезија Бранка Миљковића је изграђена кроз синтезу симболистичке и надреалистичке поетике, у којој је симболистичка доминантна. Као што је у раду већ речено, стварао је на трагу француских и руских неосимболиста и сам се изјаснио као неосимболиста иако је то касније прећуткивао.

Износећи уверење да „поезија није именовање постојећих ствари које нас окружују“ већ „стварање“ Миљковић као да наставља тамо где су Маларме и Валери стали у својим напорима да заснују нови статус песничке речи у односу на тзв. реалност, на емпиријски свет. И они су добијали идеју да песничка реч буде само реч која именује свет постојећих ствари, што значи да су и они тражили да се у поезији конституише нова врста јаве – вербална јава. Одбијали су и Маларме и Валери могућност да поезија буде одвећ јасна.¹⁵

Она је за њега вербална јава, односно живот и свет бивају замењени поезијом. То је крајња тачка његове поетике. Одговарао је изазовима усклађујући спољашњу и унутрашњу хармонију оличене у метричко-композиционој форми и поетској души. Унутрашњу хармонију, Хераклит је називао „невидљива хармонија“ а она тежи да после борбе усклади супротности и створи склад, поезију, метрику. „Без напетости између релативних несличности и борбе

¹⁵ Радивоје Микић, *Бранко Миљковић или Орфејев двојник*, предговор књизи Бранка Миљковића, *Песме*, Завод за издавање уџбеника и наставних средстава, Београд, 1998, (стр.7 – 17), стр. 9

противречности, које су настале у сложеним односима књижевног стварања, нема ове унутрашње хармоније.¹⁶ Бранко Миљковић је створио хармонију у својим песмама управо усклађујући напетости кроз метафоре. Стварањем хармоније се бавио и у својим песмама и то не само градећи стихове него и певајући о тим песмама. У својој поезији види песника као „Орфејевог двојника“ (Радивоје Микић) коме ставља у задатак да у језику изгради засебну реалност, паралелни свет те песме постаје паралелан са егзистенцијом самог песника. Песма има толику снагу и толико је стварна да поништава песника, зато он говори да песме траже његову главу. За Бранка Миљковића је суштинско питање – однос песме и песника, поезије и стварности, речи и бића. Овим темама је посветио највећи део свог песничког опуса. Бавио се промишљањем о стилским фигурама и сталним облицима песме. Писао је много у везаном стиху, истражујући форму, огледајући се чак у најтежој песничкој форми – сонетном венцу. Мислио је да се одговарајућом формом, најразличитији појмови могу слити у једну неразлучиву целину. Без строго одређеног облика нема савршености, јер нема убедљивог почетка и краја, нема довршености. Истински песник неће одбацити строгу форму и зато што је она специфична за поезију.

Међу темама Миљковићеве поезије истиче се тема поезија, песник и стваралаштво. Његов лирски јунак је песма. Песма је за њега средиште духовног света. Све је важно једино у односу на њу и за њу. Поставља је у право стање трансценденције. Говори о њој на разне начине и одређено и неодређено. Кад говори одређено, поступак је аутопоетичан. У случају кад говори неодређено, доминира поетичка равна, али посредујући преко неких елемената. Песма пева из самог бића песника, и то је управо стални

¹⁶ Славко Леовац, есеј *Хармонија и форма*, у књизи *Поезија и критика*, Просвета, Београд, 1994, (стр. 138 – 150), стр. 143

процес бесконачног приближавања апсолуту. Наравно, тај апсолут је песма којем песник стално тежи. Избор песама из Миљковићеве заоставштине које певају о аутопоетичним темама је направио Саша Хаџи – Танчић у књизи *Песме о песми* објављеној у *Градини*, у Нишу 1996. године, Миљковићеве песме је груписао у циклусе које је назвао: *Реч*, *Песме о песми*, *Песнички облици*, *Посвете*, *Седам мртвих песника*, *Свест о песми*, *Критика поезије*, *Лирски есеји*, а место су нашли и *Есеји и фрагменти о поезији*.¹⁷ Његов избор је заснован на идеји о свемоћи песме и видовима њене обликованости, а циклуси компоновани или структурисани као поетска експликација Миљковићевог мишљења песме песмом и његовог осећања света песме песмом. Поезија Бранка Миљковића у овом избору је сагледана из специфичног угла, из ауторове поетике. Најдубљи слој ове поезије јесте аутопоетични, а он је и најкомплекснији. Саша Хаџи-Танчић је направио опширан избор из поезије Бранка Миљковића са краћим поговором у којем се није бавио дефинисањем полазишта артифицијелности песника нити опширним образлагањем свог избора. Поезију овог песника проучавали су многи еминентни критичари, направљено је неколико избора из поезије, али овако слојевита и вишесмислена поезија никад не може бити до краја доучена.

Посебну пажњу, песник је посвећивао преводилачком раду и критичким текстовима. Међу првима је у приче о поезији унео иманентни критички приступ. Често је пишући о другима, писао о себи¹⁸ тако да се кључеви за тумачење неких његових песама налазе у његовим огледима. Кад је реч о преводилачком раду, кретао се и ту у домену поезије. Али

¹⁷ Види: Бранко Миљковић, *Песме о песми*, избор и поговор Саша Хаџи Танчић, *Градина*, Ниш, 1996, стр. 191 – 202

¹⁸ Види: Слађана Миленковић, Аутопоетизација есејистике Бранка Миљковића, у *Књижевна историја*, XLII 140-141, Београд: Институт за књижевност и уметност, 2010. стр: 189-204.

он није просто преводио, он је препевавао песнике. Посебно се истичу његови преводи руског песника Манделштама. Преводећи углавном руске и француске песнике, Миљковић је открио своје склоности, не либећи се да преведеним стиховима утисне печат сопствене песничке личности.

Поетски опус Бранка Миљковића, у којем је показао да је поезија победа над песником, јесте извор самосвесности. Упркос кратком периоду стварања и рано завршеном животу, Бранко Миљковић је оставио дубок траг у српској поезији. Он је своје песништво и све своје стваралачко прегалаштво концентрисао око три сродне тачке: реч, песма и песник. На то, поред његове поезије, упућују његови есеји и прпеви. Трагао је за најдубљим значењима речи. Бранко Миљковић је песник, који је био посебно свестан тога шта је животну важно за човека, наглашавајући да су то – стварање, уметност, дакле песништво. О истим темама писао је у различитим жанровима.



ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

1. Егерић, Мирослав *Бранко Миљковић и Петар Џаџић*, у књизи *Срећна рука*, Дневник, Нови Сад, 1994.

2. Зборник *Поезија и поетика Бранка Миљковића*, Институт за књижевност и уметност, Дом културе, Београд, Гаџин Хан, 1996.

3. Ивановић, Радомир В, *Модели изворног искуства у Летопису Матице српске*, март 1998, Нови Сад, год. 147, књ. 461, св. 3, (стр. 497 – 512)

4. Леовац, Славко, *Хармонија и форма у Поезија и критика*, Просвета, Београд, 1994.

5. Микић, Радивоје, *Бранко Миљковић или Орфејев двојник*, предговор књизи Бранка Миљковића, *Песме*, Завод за издавање уџбеника и наставних средстава, Београд, 1998.

6. Миленковић, Слађана, *Аутореференцијалност у делу Бранка Миљковића*, Установа за неговање кутуре „Срем“, Сремска Митровица, 2004.

7. Миленковић, Слађана, *Аутопоетизација есејистике Бранка Миљковића у Књижевна историја*, XLII 140-141, Београд: Институт за књижевност и уметност, 2010. стр: 189-204.

8. Миљковић, Бранко, *Сабрана дела*, Градина, Ниш, 1972.

9. Миљковић, Бранко, *Песме о песми*, избор и поговор Саша Хаџи Танчић, Градина, Ниш, 1996, стр. 191 – 202



Бранко Миљковић

Младост пише поезију | Марта Кнежевић

ИСПРАЋАЈ

Мека земља
закривљена је по узглављу

Мајка успављује
своје чедо
чедо моје!

Шаке су ми исувише мале
да ти захватим довољно живота
како растеш!

Стари џез
звиждиш још увек
чује мајка!

Ушушкаће те
лишћем пролећа
спавај мирно.

Мека земља
удара о затворена врата.



ОТКИНУТИ

Баш је смешно
умрети у сну
сањати ротор
и волети окрет

Баш је смешно
живети на гробљу
имати своје парче
и волети слободу

Баш је смешно
никада изаћи
и никада се видети
само треба имати
смисла за хумор



СИРОМАШТВО

Богата је ова земља
Нису ни реч рекли
Ни наранџе
Ни лимун
Корпа је пуна
Чему?

Богата је ова земља
Тишина је вечна
Кикирики и
Урме
Купају се у сузама.

СНИВА

Топла земља
по узглављу закривљена
моја мајка милује
сунашце
свето лице
светице!

Златници на очи
рајске птице
покривена жељом за рођењем
призива жамор.



ГЛАСИЋ

И вечерас
мори ме иста
ноћна мора,
у мору
свих снова
увек ме она
прогута.
"Пружи руку
да играмо
мору"
каже да делујем уморно,
неће да ме приморава.
Увек ме насамари
али ваљда то тако
мора.

ПЛУТАЈУЋИ СКЕЛЕТИ

Замисли само небо
Али не плаво нити ведро
Већ жуто и потпуно течно
Са њега виси људско ребро.

Замисли само црну земљу
А трулеж расут баш свуд по њој,
Малог слона што гаји зебњу
Док се клања свињи високој.

Замисли само своју мати
Везаног ока нагађа ти ход.
А ти се чудиш, не можеш поверовати
Како она не познаје свој род.

Замисли само сопствени лик,
Познати образ, једини прави.
Погледај одраз; чућеш крик
И уступити место страви.



О ПЕСНИКИЊИ



Марта Кнежевић

Рођена је 1999. године. Похађа средњу економску школу *Паја Маргановић* у Панчеву. Њена кратка прича објављена је 2015. године у зборнику поезије и кратке прозе *Рукописи*, а наредне године су њене две песме награђене – једна првом наградом на конкурс *Регионалног центра за таленте Михајло Пупин*, а једна похвалницом *Удружења српских књижевника у отаџбини и расејању*.

Живи у Јабуци код Панчева.

Критика



Пише: Сања Живковић

ЛУ – ПРИЧА О СЛОБодној ЖЕНИ | ФРАНСОАЗ ЖИРО

Књига *Лу, прича о слободној жени* је дело есејистичког карактера настало као синтеза ауторкиних истраживања о жени која је оставила значајан траг у психоанализи. Оно се темељи на сазнањима добијеним из Саломиног *Дневника*, аутобиографије, писама, њених романа и есеја. У погледу структуре подељено је на три дела, при чему се у првом ауторка бави Саломиним биографијом, у другом личним освртом на значај њеног лика и дела, и у последњем износи писма, која је Лу размењивала са Ничеом, Рилкеом и Фројдом.

Биографски део књиге, којом се бавимо, најобимнији је, али и најинтересантнији како за читаоце тако и за критичаре. У њему је Жироова *исплела* причу тако да буде занимљива широком читалачком спектру. Наиме, она вешто износи велики број биографских података, али тако да уз сваки од њих веже занимљиву причу мање познату јавности. Тако када говори да је Лу рано изгубила веру у Бога, Франсоаз приповеда анегдоту о два Снешка, који су према речима Саломиног слуге заправо била два смрзнута просјака. Такође, сазнајемо и да је од Саломе настало Лу због немогућности свештеника Хенриха Гилоа да изговори њено

право име; да је према њему гајила посебну врсту емоција, те да је управо он посредно одредио њену судбину подучавајући је филозофију, метафизику, Декарту, Волтеру итд. Треба истаћи да, када се говори о овој књизи, углавном налазимо на то да је она прича о вези Лу Саломе и Ничеа, Рилкеа и Фројда, а заправо је много више од тога. Истина је да ауторка сагледава лик ове жене кроз призму њених односа са мушкарцима, са акцентом на три поменута имена, али не на баналан и приземан начин. Пренебрегава се чињеница да је Жироова као битан фактор Луиног живота посматрала и њеног супруга Андреаса. Такође, сваки њен однос са мушкарцима приказује се у функцији дочаравања не само лика жене која је тежила слободи и вишим циљевима, већ и јасније слике поменутих мушкараца. Тако је захваљујући ономе што је осетио након што га је Лу напустила Ниче написао дело *Тако је говорио Заратустра*, код Рилкеа не само да ће наћи место у његовим *Девичанским елегијама*, већ ће му променити име од Ренеа у Рајнер, док ће са Фројдом разменити многа значајна искуства у области психологије. Оно што је, такође, мало познато јавности јесте чињеница да је дуго избегавала да јој се мушкарци физички приближе. Жироова не само да је спомиње, већ покушава и да пронађе њен узрок, наводећи да се он највероватније налази у раном детињству и односу са братом. Поред мушких уз Луино име спомиње се и неколико женских ликова, од којих су најважнија четири: мајка, усвојена ћерка, Елизабет Ниче, Ана Фројд. Интерсантно је да се Елизабета и Ана постављају као антиподи, при чему Ничеова сестра гаји анимозитет према Лу, док је Фројдова ћерка до те мере обожава да ауторка на неколико места истиче да није сигурна да ли је њихов однос сестрински или прелази у неке друге оквире.

У другом делу књиге Франсоаз потцртава шта су циљеви њеног осврта на лик и дело Лу Саломе, као и зашто

се одлучила на то да поднаслов књиге буде *прича о слободној жени*. Трећи део, у којем су писма, расветљава Лу као самосвесну жену, у писмима са Ничеом, као заљубљену жену, у писмима са Рилкеом и као изузетно талентовану жену и доброг психоаналитичара у преписци са Фројдом.

Из свега наведеног можемо закључити да је Франсоаз Жиро саставила биографски мозаик Лу Саломе из личног угла, преко онога до чега је дошла истражујући, али и онога што је дато у препискама, тј. кроз писма. Такође, због сталног варирања научног и књижевног стила, бројних анегдота, али и много биографских чињеница ово дело је занимљиво штиво из којег се са лакоћом може сазнати много.



*Франсоаз Жиро
(1916 – 2003)*

Три сонета | Милена Ђировић

ОЖИВЉАВАЊЕ

Цео дан чух ветра снажне јауке
О прозор ми лупа, проваљује свуд
Бесни, махнито тражећи тренутке
Узавреле страсти, мењајући ћуд.

Наједном тишина, примирје и мук
Сенка на зиду у угао стала
У уму сад тутњи, пиштаво ко ћук
Чују се удари поноћних вала.

И бију тако звонко дамари сна
Усковитлани жељом, будном надом
Да се подигне сам Феникс са дна

Оживи све упокојено јадом.
Да распири пожар у дивљој крви
Заблуди жилама, пенуша, врви.



Момчило Фундуп – *Прозор*

СЛАБОСТ ДУШЕ

Господе, не замери људској слабости
Кад из душе бол потече ко извор – слан
Срце је пуно безмерне захвалности
Теби, који нада мном бдиш и ноћ и дан.

Само тек у трену човек слаб постане
Ал` молитвом се огањ гаси, душа снажи
У распећу спасен разум одустане
Да у жучи смисао живота тражи.

У теби је симбол, сва љубав и вера
Причест духа нашег чистоте је мера.
Непорочна ти је небеска белина.

Истина си и светлост нашем виду
У којем се чује божанска тишина
Пут нашег спасења ка ком многи иду.



УМИРУЋИ ПЕСНИК

Ноћи над брезама дижу се високо
У недохват иду бежећи уз гране
Док од некуд на њих гледа жуто око
Гори истим сјајем од пожуде давне.

Сад уз врисак стиха већ мртвог песника
Јечи гора, а мудрост нам шаље небо
У капима кише заробљеног крика
Разбаштињен сан је слутњама прозебо.

Безброј нежних мисли у песми је снило,
Дрхтаве и чедне љубави безнадне,
Палом тмином душе рашириле крило

Летеле презрене у неповрат, гладне.
Даљином одлазе, јече нестајући
Дар птицама што умиру певајући.



О ПЕСНИКИЊИ



Милена Ћировић

Рођена је 22. августа 1967. године у Шапцу, где је завршила гимназију. Несвршени је студент немачког језика и књижевности, јер је, након две године студија, љубави дала приоритет, и стекла породицу. Запослена је у Основном суду, Шабац, у Судској јединици у Богатићу.

Писање песама за њу је занимљиво путовање кроз снове, чаробни штапић за остварење неостварених жеља. Објављивала је у неколико зборника, у електронском часопису *Суштина поетике* и још понегде. Своје прве песме сабрала је у књизи *Тајна осећања*, покушавајући да открије читаоцу тајновитост дубине људске душе и укаже да је љубав спона не само човека са човеком, него са свим што постоји.

У свом животу сјединила је песму и музику као члан мешовитог хора *Мачвански* у Богатићу.

Живи у Богатићу.

Деца пишу поезију

СУНЦЕ

Сунце светлом зрачи
и многе људе привлачи.
Топлотом оно греје
и сјајем се смеје.

На небу Сунце чека
да изађе дуга нека.
Време оно кроји
док дани пролазе твоји.

Милица Таловић, 12 година



ЦВЕТ

Пчела у пролеће цвет опрашује.
Цвеће се заливању радује.
Лишћем се оно кити,
да поклониш га, немој заборавити.

Светлост цвећу зрачи,
што његовој врсти значи.
У башти оно снева,
док га земља загрева.

Јелена Милошевић, 15 година

ЛАВ

Лав је страшан,
оштре зубе има.
Сав је поносан.
Краљ је животињама.
Грива је сјана њему.
Храброст у погледу спава му.

Исидора Милосављевић, 8 година



ЦРВЕНО

Срећа је:
кад цвет се зацрвени;
кад црвене наочаре ставим;
кад црвени рајф носим;
кад црвени шешир је на мени.

Црвено је љубави боја.
Најдраже биће мајка је моја.
Минђуше црвене красе је.
Она најлепша је.

Марица Ђорђевић, 9 година



ЛАВ

Животиња он је велика.
Храброст му је страна јача.
Другарица му је Ребека.
Лепа је њихова прича.

Ирис Перишић, 8 година

СИВА

Сива је седа коса.
Сива је сребра боја.
Сива је тренерка моја.
Сиве су и наочаре на врх носа.

Сива је дим који се у небо пролива.
Сива је киша која нас полива.
И књига сива је моја.
Сива је добра боја.

Ирина Јовановић, 11 година



СУНЦЕ

Без Сунца не би било живота
нити лета топлота.
Врелине разлог је сунашце.
Бљештаво привуче свако детенце.

Златну добру вилу, која помаже свима,
свако Сунце мора да има.
Лепа дама на врху звезда.
Човек без Сунца, птица је без гнезда.

Милица Ђорђевић, 13 година



Напомена:

Деца су полазници школе *Пишем, дакле постојим*
у Крагујевцу.

Епиграми | Даница Машић

ЧАСНА ЗАДУЖЕЊА

У сваком рату родољуби
На бранику земље стоје
А дезертери имају задатак
Да чувају животе своје.

ОЧЕКИВАНИ РАСТ

Када се обећани бољитак
На крају године сведе
Ту је обавезно урачунат
Велики пораст беде.

ИНСПИРАЦИЈА

Уласком у Европску унију
Европа нам постаје мајка
И даје прилику добром писцу
Да настане нова бајка.

РЕШЕЊЕ СИРОМАШТВА

Бацањем новца из хеликоптера
Европа жели да нахрани гладне
Рачунајући да ће у отимању
Много мртвих да падне.

НАГРАДА

После канонизације Степинца
Хрвати ће се клањати свецу
У знак захвалности што је убијао
И прекрштавао српску децу.

ДОПУЊЕНО ИЗДАЊЕ

Историја има алтернативу
Нећемо дозволити да пропада
Свако је прекраја онако
Како му се допада.

ПОРЕКЛО

Када се селио из села у град
Понео је и уметничке слике
Не слутећи да са собом носи
И сељачке навике.

СКОРОЈЕВИЋИ

Порекло је проблем наше господе
Што сви имају са педигреом куче
А не знају одакле њихово
Порекло корене вуче.

ВОКАБУЛАР

Туђице повећавају број речи
У богатом српском речнику
И неприметно смањују обим
Наших граница у пречнику.

ОТУЂЕНОСТ

Да ли и до комшијске куће,
Треба чекати у реду за визу?
Постадосмо тако далеко
А уствари смо врло близу.

СРПСКЕ ИЗБЕГЛИЦЕ

Пешачење сиријских избеглица
Цео свет је на ноге дигла,
За српске није чуо, јер је колона
На тракторима у Србију стигла.

ОБЕЋАЊЕ

Нема веће курве од политике
Због лажних обећања које даје
На мети је напада и критике
Ал' због фотеље она не хаје.

СЕЋАЊА РАДИ

За сваком жртвом треба зажалити
Јер многе су биле невина мета
А српске су још добиле и епитет
Да су колатерална штета.

О СПИСАТЕЉИЦИ



Даница Машић

Рођена је у Александрову у Војводини 1944. године. Наставник је руског језика у пензији, афористичар и енигмата. Гимназију и Вишу педагошку школу је завршила у Зрењанину.

Афоризме је објављивала у листовима и часописима (*Ошишани јеж*, *Чивија*, *Погледи*, *Илустрована политика*, *Политика експрес*, *Вечерње новости* и други). Заступљена је у многим антологијама, лексиконима и зборницима за хумор и сатиру.

Библиотека *Сатир* из Смедерева 1997. године објавила јој је књигу афоризама *Свако време има прво лице*.

Живи у Новом Саду.

Одломци које памтим



Приредила: Сања Живковић

ДЕРВИШ И СМРТ | МЕША СЕЛИМОВИЋ

Пространство је наша тамница, рекао сам ослушкујући одјек својих непознатих мисли, уносећи неочекивану ватру у мртви и непотребни дотадашњи разговор. Пространство поседује нас. Ми га поседујемо само колико може око да пређе преко њега. А оно нас умара, плаши, зове, гони. Мислимо да нас види, а ми га се не тичемо, кажемо да га савладавамо, а само се користимо његовом равнодушношћу. Земља нам није наклоњена. Громови и таласи нису за нас, ми смо у њима. Човек нема свог правог дома, он га отима од слепих сила. То је туђе гнездо, земља би могла бити само станиште чудовишта која би била у стању да се носе с недаћама што их она пружа у изобиљу. Или ничија. Па ни наша. Не освајамо земљу, већ грумен за своју стопу, ни планину већ слику у своме оку, ни море већ његову гибљиву чврстину и одсјај његове површине. Ништа није наше осим варке, зато се чврсто држимо за њу. Ми нисмо нешто у нечему, већ ништа у нечему, неједнаки с тим око себе, не исто, неспојиво. Развитак човеков требало би да иде ка губљењу свести о себи. Земља је ненастањива, као и месец, а ми себе варамо да је ово наш прави дом, јер немамо куд. Добра за неразумне, или за нерањиве. Можда ће бити излаз човеков да се врати уназад, да постане само снага.

УНА | МОМО КАПОР

Је ли то све што остаје од љубави? И шта уопште остаје после ње?

Телефонски број који лагано бледи у сећању. Чаше са угравираним монограмима украдене у „Три лађара”. После љубави остаје обичај да се бело вино сипа у две чаше и да црте буду на истој висини. После љубави остаје један сто у кафани код „Знака?” и зачуђени поглед старог келнера што нас види са другима.

После љубави остаје реченица: „Дивно изгледаш, ниси се ништа променила...” и „Јави се понекад, још имаш мој број телефона”.

И неки бројеви студентских соба у којима смо спавали остају после љубави.

После љубави остају тамне улице којима смо се враћали после љубави. После љубави остају мелодије са радија које излазе из моде. Остају знаци љубавне шифре: „Ако ме волиш, започни сутрашње предавање са три речи које ће имати почетна слова мог имена”. Ушао је у амфитеатар и рекао: „У нашој авангарди...” Послао ми је пољубац.

После љубави остаје твоја страна постеље и страх да ће неко изненада наићи. Клак – спуштена слушалица када се јави туђи глас. Хиљаду и једна лаж.

После љубави остаје реченица која лута као дух по соби: „Ја ћу прва у купатило!” – и питање: „Зар нећемо заједно?”

Овај пут не.

После љубави остају саучесници: чувари тајни које више нису никакве тајне. Препуне пепељаре и празно срце. Навика да се пале две цигарете, истовремено, мада нема никога у близини. Фотографије снимљене у аутомату, таксисти који нас никада нису волели.

После љубави остаје повређена сујета. Метални укус промашености на уснама.

После љубави остају други људи и друге жене.

После љубави не остаје ништа. Катастрофа!

Енеини дамари



Пише: Енеа Хотић

Из кућне радиности **КО КАЖЕ ДА НА ДЛАНУ ДУШЕ НЕМА**

Одмах да кажем да лаже. Сјетите се само како изгледа када се топли дланови вољене особе зауставе на вашем лицу и како у том тренутку, бар ја, имам осјећај да је тај рам, рам вољених дланова, једини оквир који признајем и једина ограда којом желим да сам „ограђена“. Заувијек.

Период кроз који сам, дао Бог, прошла, био је прилично захтјеван, како за мене, тако и за све људе уз мене. Варате се ако мислите како ће ово бити некаква исповјест у којој ћу да тврдим да знам шта треба. Ја стварно не знам шта заправо треба... и послије свега. У неким тренуцима прижељкивала сам попут дјетета да ме неко чврсто увјери да ће све бити у реду. Убрзо сам схватила да ни за шта у животу нема гаранција, али гарантујем да је лакше кад вјерујеш. У вртлогу људи, увијек су ту негдје биле нечије руке. Да ли су то биле руке медицинске сестре која ми по не знам који пут проналази вену, да ли су то биле руке моје докторице, руке мог сина, мојих вјерних пријатељица и сестара, уопште ми није било битно. Баш све те руке давале су ми и дају ми осјећај сигурности. Сјећам се дана када смо се мој стриц и ја

договорили да преглед обавимо у тишини његове ординације, мирно и сталожено, па шта буде. Сјећам се са којом пажњом је обавио преглед. Његове наборане меке руке су ми покушавале помоћи преносећи знање у дланове.

Много је дланова било у овом мом замешатељству и још увијек јесте. Човјек, захваљујући чијим рукама сам добро, рекао ми је да у тешким ситуацијама и треба да је укључено више људи. И нема килавог дјетета, како су ми неки говорили, а бабица (читај добрих људи) много је око мене. Срећна сам због тога. Срећу сам осјећала и кад је, наизглед, и није било. Испољавала се врло својеглаво како је то она хтјела, а не како бих ја то жељела. Е, то ме Живот научио. Да препознајем Срећу. Изнурена од терапије, увече бих легла, а на моје раме би се спустила његова мека рука. Тад бих знала да душа са длановима има неку чудну везу, љековиту. И била сам срећна.

Неко би можда рекао (помислила сам и ја): „Да ли је морало овако?“ Искрено, више се то и не питам, него гурам даље. Не знам шта дани носе, то не зна нико. Знам само да сам напојена загрљајима, додирима свих људи које волим.
Срце – Душа – Длан – дан по дан!



Оља Ивањицки

ПИШИТЕ ЗА СУШТИНУ ПОЕТИКЕ

1. Своје радове шаљите у једном ворд документу писане ћирилицом или српском латиницом са словним знацима ђ, ж, ч, ћ, ш. У противном радови неће бити узети у разматрање.
2. Мејл за ваше радове sustinapoetike@hotmail.com
3. У тексту обавезно ставите своје име, годину рођења, своју мејл адресу, а пожељне су краћа биографија написана у трећем лицу и фотографија.
4. Документ означите својим именом и формом текста који шаљете (песме, прича, афоризми, есеј...)
5. Прозне радове слати у формату до 12 000 карактера, величина фонта 12 и проред 1
6. Радове слати од **8. до 28.** у месецу
7. По правилнику Суштине поетике плаћање хонорара није предвиђено

Главни уредник: Анђелко Заблаћански

Суштина поетике
часопис за књижевност са посебним освртом на поезију

Суштина поетике

ЧАСОПИС ЗА КЊИЖЕВНОСТ

www.knjizevnicasopis.com

sustinapoetike@hotmail.com



Народна библиотека Србије

ISSN 2334-9417

COBISS.SR-ID 204386828

Излази месечно

Глушци

Фебруар 2017